

Thái
Thượng
Cảm
Ứng
Thiền

太
上
感
應
篇

Tựa

Thái-Thượng Cảm-Ứng-Thiên, là pho kinh sách chỉ dẫn chúng sinh bỏ ác hướng thiện, rời họa được phúc. Nội dung cũng như lời văn của Cảm-Ứng-Thiên đều rất dễ hiểu. Từ cổ chí kim, phạm hành trì theo lời chỉ dẫn trong kinh đều có cảm- ứng.

Trong thời đại văn-minh, phần đông người chỉ tin vào khoa-học, nên sống thiên về vật chất hơn là tinh-thần, thậm chí phủ nhận sự hiện hữu của tâm-linh, cho lời nói của Thánh-Hiền là cổ-hủ, lỗi thời, quan niệm về cang-thường luân-lý nhạt dần. Vì danh lợi mà quên đi nhân nghĩa, vì tham vọng cá nhân mà đi đến chỗ vị kỷ hại người....gia đình vì thế bất hòa, xã hội vì thế mà loạn.

Tôn-chỉ của ngũ giáo tuy khác nhau, nhưng lý thì chỉ có một. Mục đích của Thánh-nhân đều khuyên người cách bỏ vật dục, hành nhân nghĩa đạo-đức để đạt đến mức chí-thiện cố-hữu của bản tính do trời phú. Sách Đại-Học viết: Từ thiên-tử cho đến thứ dân, đều lấy tu thân làm gốc. Đó là Thiên-Đàng trong nhân gian, mọi người đều an cư lạc nghiệp.

Dịch giả tài học sơ-thiển, nhưng cảm thấy chấn hưng cổ phong trong lúc này là một điều thiết yếu, nên dù biết sức mình có hạn mà vẫn mạo-muội dịch cuốn Cảm-Ứng-Thiên này. Tuy đã gắng sức, nhưng phần nội dung cũng như lối hành văn, đều tránh không khỏi có chỗ sai sót, kính mong các bậc cao-minh vui lòng chỉ-chính và bổ-khuyết. Đồng thời cũng mong các bậc Mạnh-Thường-Quân phát tâm ấn tống, để cuốn sách này được phổ-biến khắp nơi, công-đức của các vị sẽ vô- lượng vậy.

Vô-Tri cư-sĩ căn chí

Mạnh-Thu năm Giáp-Tuất

Thái-Thượng Cảm-Ứng-Thiên

太上感應篇

Thái-Thượng viết: Họa phúc vô môn, duy nhân tự triệu, thiện ác chi báo, như ảnh tùy hình.

Thị dĩ Thiên-Địa hữu ti quá chi Thần, y nhân sở phạm khinh trọng, dĩ đoạt nhân toán. Toán tán tắc bản hao, đa phùng ưu hoạn, nhân giai ác chi, hình họa tùy chi, cát khánh tị chi, Ác-tinh tai chi, toán tận tắc tử.

Hựu hữu Tam-Thai Bắc-Đẩu Thần-Quân, tại nhân đầu thượng, lục nhân tội ác, đoạt kỳ kỳ toán.

Hựu hữu Tam-Thi Thần, tại nhân thân trung, mỗi đáo canh-thân nhật, triếp thượng nghê Thiên-Tào, ngôn nhân tội quá, nguyệt-hồi chi nhật, Táo-Thần diệc nhiên.

Phạm nhân hữu quá, đại tắc đoạt Kỳ, tiểu tắc đoạt Toán, kỳ quá đại tiểu, hữu số bách sự. Dục cầu trường sanh giả, tiên tu tị chi.

Thị đạo tắc tiến, phi đạo tắc thoái, bất lý tà kính, bất phi ám thất, tích đức lũy công, từ tâm ư vật, trung hiếu hữu để, chánh kỹ hóa nhân, căng cô tuất quả, kính lão hoài ấu, côn trùng thảo mộc do bất khả thương.

Nghi mẫn nhân chi hung, lạc nhân chi thiện, tế nhân chi cấp, cứu nhân chi nguy, kiến nhân chi đắc như kỹ chi đắc, kiến nhân chi thất như kỹ chi thất, bất chương nhân đoản, bất huyễn kỹ trường, át ác dương thiện, thôi đa thủ thiểu, thụ nhục bất oán, thụ sủng nhược khinh, thí ấn bất cầu báo, dữ nhân bất truy hồi.

Sở vi thiện-nhân giai kính chi, Thiên-đạo hữu chi, phước lộc tùy chi, chúng tà viễn chi, Thần-Linh vệ chi, sở tổ tất thành, Thần-Tiên khả kí. Dục cầu Thiên-Tiên giả, đương lập nhất thiên tam bách thiện, dục cầu Địa-Tiên giả, đương lập tam bách thiện.

Cầu hoặc phi nghĩa nhi động, bội lý nhi hành, dĩ ác vi năng, nhẫn tác tàn hại, ám tác lương thiện, ám vũ quân thân, mạn kỳ tiên sinh, bạo kỳ sở sự, cuồng chur vô thức, báng chur đồng học, hư vu trá ngụy, công kiết tông thân, cương cường bất nhân, ngân lệ tự dụng, thị phi bất đáng, hướng bội quai nghi, ngược hạ thủ công,

siểm thượng hy chỉ, thụ ân bất cảm, niệm oán bất hưu, khinh miệt Thiên dân, nhiều loạn quốc chánh, thượng cập phi nghĩa, hình cập vô cô, sát nhân thủ tài, khuynh nhân thủ vị. Chu hàng lục phục, biếm chánh bài hiền, lãng cô bức quả, khí pháp thủ lộ, dĩ khúc vi trực, dĩ trực vi khúc, nhập khinh vi trọng, kiến sát gia nô, tri quá bất cải, tri thiện bất vi, tự tội dẫn tha, ủng tắc phương thuật, san báng Thánh Hiền, xâm lãng đạo-đức, xạ phi trực tẩu, phát trập kinh tê, điền huyết phúc sào, thương thai phá noãn, nguyện nhân hữu thất, hủy nhân thành công, nguy nhân tự an, giảm nhân tự ích.., dĩ ác dịch hảo, dĩ tư phé công, thiết nhân chi năng, tế nhân chi thiện, hình nhân chi xú, kiết nhân chi tư, hao nhân hóa tài, ly nhân nhân cốt nhục, xâm nhân sở ái, trợ nhân vi phi, sinh chí tác uy, nhục nhân cầu thắng, bại nhân miêu giá, phá nhân hôn nhân, cầu phú nhi kiêu, cầu miễn vô sĩ, nhận ân thôi quá, giá họa ác, cỗ mãi hư dự, bao trữ hiểm tâm, tỏa nhân sở trường, hộ kỹ sở đoán, thừa uy bách hiếp, tủng bạo sát thương, vô cố tiền tài, phi lễ phanh tê, tán khí ngũ cốc, lao nhiều chúng sinh, phá nhân chi gia thủ kỳ tài bảo, quyết thủy phóng hỏa dĩ hại dân cư, văn loạn quy mô dĩ bại nhân công, tổn nhân khí vật dĩ cùng nhân dụng, kiến tha vinh-quy nguyện tha lưu biếm, kiến tha phú-quý nguyện tha phá tán, kiến tha sắc mỹ khởi tâm tư chi, phụ tha hóa tài nguyện tha thân tử, can cầu bất toại tiện sanh chú hận, kiến tha thất tiện tiện thuyết tha quá, kiến tha thể tướng bất cụ nhi tiểu chi, kiến tha tài năng, khả xung nhi ức chi, mai cỗ yếm nhân, dụng dược sát thụ, khuê nô sư-phó, để xúc phụ huynh, cường thủ cường cầu, háo xâm háo đoạt, lỗ lược trí phú, xảo trá cầu thiên, thượng phạt bất bình, dật lạc quá tiết, hà ngược kỳ hạ, khủng hách u tha, oán Thiên vu nhân, ha phong mạ vũ, đấu hợp tranh tụng, vong trực bằng đảng, dụng thê thiếp ngữ, vi phụ-mẫu huân, đắc tân vong cố, khẩu thị tâm phi, tham mạo u tài, khi võng kỳ thượng, tạo tác ác ngữ, sàm hủy bình nhân, hủy nhân xung trực, mạ Thần xung chính, khí thuận hiệu nghịch, bội thân hướng sơ, chỉ Thiên-Địa dĩ chứng bỉ hoại, dẫn Thần-minh nhi giám hiệp sự, thí dữ hậu hối, giả tá bất hoàn, phân ngoại doanh cầu, lục thượng thí thiết, dâm dục quá độ, tâm độc mạo từ, uế thực uỷ nhân, tả-đạo hoặc chúng, đoán xích hiệp độ, khinh xung tiểu thắng, dĩ ngụy tạp chân, thái thủ gian lợi, áp lương vi tiện, mạn mịch ngu nhân, tham lam vô yếm, chú trở cầu trực, thị tửu bội loạn, cốt nhục phản tranh, nam bất trung-lương, nữ bất nhu thuận, bất hòa kỳ thất, bất kính kỳ phu, mỗi háo căng khoa, thường hành đồ-ky, vô hành u thê tử, thất lễ u cựu cô, khinh mạn tiên-linh, vi nghịch thượng mệnh, tác vi vô ích, hoài hiệp ngoại tâm, tự chú chú tha, thiên tăng thiên ái, viết

tịnh việt táo, kiêu thực kiêu nhân, tôn tử đọa thai, hành đa ần tích, hồi lạc ca vũ, sóc đán hiệu nộ, đối Bắc thể thóa cập nịch, đối Táo ngâm vịnh cập khốc.

Hựu dĩ Táo hỏa thiêu hương, uế sài tác thực, dạ khởi lỏa lộ, bát-tiết hành hình, thóa lưu-tinh, chỉ hồng-nghê, triếp chỉ tam-quang, cửu thị nhật nguyệt, Xuân nguyệt liệu lạc, đối Bắc ác mạ, vô cô sát quy đả xà.

Như thử đặng tội, Tư-Mệnh tùy kỳ khinh trọng, đoạt kỳ kỹ toán, toán tận tắc tử, tử hữu dư trái nãi ương cập tử tôn.

Hựu chư hoành thủ nhân tài giả, nãi kế kỳ thê tử gia khẩu dĩ đương chi, tiệm chí tử táng. Nhược bắt tử táng, tắc hữu thủy hỏa đạo tặc, di vong khí vật, tật bệnh khẩu thiệt chư sự, dĩ đương vong thủ chi trực. Hựu uổng sát nhân giả, thị dịch đao binh nhi tương sát dã. Thủ phi nghĩa chi tài, thí như lâu-bô cứu cơ, chằm-tửu chỉ khát, phi bất tạm bão, tử diệt cập chi.

Phù tâm khởi ư thiện, thiện tuy vị vi, nhi Cát-thần dĩ tùy chi, hoặc tâm khởi ư ác, ác tuy vị vi, nhi Hung-thần dĩ tùy chi. Kỳ hữu tăng hành ác sự, hậu tử cải hối, chư ác mạc tác, chúng thiện phụng hành, cửu cửu tất hộ cát khánh, sở vi chuyên họa vi phúc dạ.

Cổ cát-nhân ngữ thiện, thị thiện, hành thiện. Nhất nhật hữu tam thiện, tam niên Thiên tất giáng chi phúc. Hung-nhân thị ác, ngữ ác hành ác. Nhất nhật hữu tam ác tam niên Thiên tất giáng chi họa. Hồ bất miễn nhi hánh chi!

Thái-Thượng Cảm-Ứng-Thiên

【Hán Văn】

太上感應篇 太上感應篇

曰：禍福無門，惟人自召，善惡之 太上

隨形。是以天地有司過之神，依 報如影

人所犯千罪，以一事算。算減則負耗，多

逢憂患，人皆惡之，刑禍隨之，吉慶避之，
惡星災之，算盡則死。

又有三台北斗神君，在人頭上，錄人罪惡，奪其紀算。又有三尸神，在人身中，每到庚申日，輒上詣天曹，言人罪過。月晦之日，灶神亦然。

凡人有過，大則奪紀，小則奪算，其過大小，有數百事。欲求長生者，先須避之。
見道則進，背道則退，不履邪徑，不欺暗室，積德累功，慈心於物，忠孝友悌，正己化人，矜孤恤寡，敬老懷幼，昆蟲草木，猶不可傷。

宜憫人之凶，樂人之善，濟人之急，救人之危，見人之得，如己之得，見人之失，如己之失，不彰人短，不炫己長，遏惡揚

善，抑惡，取少，又不可不恕，又不可不慈。

不求報，與人不追悔。

所謂善人，人皆敬之，天道佑之，福祿隨之，眾邪遠之，神靈衛之，所做必成，神仙可冀。欲求天仙者，當立一千三百善。欲求地仙者，當立三百善。

若或，非善，而動，背禮，而行，以，惡，為，能，忍作殘害，陰賊良善，暗侮君親，慢其先

~~此，一，其，所，謂，詐，偽，攻，訐，宗，親，剛，強，不，仁，狠，戾，自，用，是~~

~~詐，偽，攻，訐，宗，親，剛，強，不，仁，狠，戾，自，用，是~~

~~非不當，向背乖宜，虐下取功，諂上希旨，~~

受恩不感，念怨不休，輕蔑天民，擾亂國

政，賞及非義，刑及無辜，殺人取財，傾人

取位，誅降戮服，貶正排賢，凌孤逼寡，棄

法受賂，以直為曲，以曲為直，入輕為重，

見殺加怒，知過不改，知善不為，自罪引

他，壅塞方術，訛謗聖賢，侵凌道德，射飛

逐走，發蟄驚棲，填穴覆巢，傷胎破卵，願

人有失，毀人成功，危人自安，滅人自益，

~~以惡易好，以私廢公，竊人之能，蔽人之~~

~~善，形人之醜，訐人之私，奪人之財，離人~~

骨肉，侵人所愛，助人為非，逞志作威，

辱人求勝，敗人苗稼，破人婚姻，苟富

~~而驕，苟免無恥，認恩推過，嫁禍賣惡，沽~~

~~冒虛譽，包貯險心，挫人所長，護己所短，~~

烹其以 乘威迫脅，縱暴殺傷，無故剪裁，非禮

宰，散棄五穀，勞擾眾生，破人之家，取

財寶，決水放火，以害民居，紊亂規模

敗人功，損人器物，以窮人用，見他榮貴

願他流貶，見他富有，願他破散，見他色
美起心私之，自他貨財願他身死，千求
不遂便生咒恨，見他失便便說他過，見
他體相不具而笑之，見他才能可稱而

抑之。埋盡厭人，用藥殺樹，恚怒師傅，抵
觸父兄，強取強求，好侵好奪，虜掠致富，
巧詐求遷，賞罰不平，逸樂過節，苛虐其
下，恐嚇於他，怨天尤人，訶風罵雨，鬥合
爭訟，交遊朋黨，服妾婦語，違父母訓，
得新忘故，口是心非，貪冒於財，欺罔其
上，

稱正，棄順效逆，背親向疏，指天地以證
鄙懷，引神明而鑒猥事，施與後悔，借假
不還，分外營求，力上施設，淫慾過度，心
毒貌慈，穢食餒人，左道惑眾，短尺狹度，
輕秤小升，以偽雜真，採取奸利，壓良為
賤，謾罵愚人，含楚無厭，咒詛求直，嗜酒
悖亂，骨肉忿爭，男不忠良，女不柔順，不

和其室，不敬其夫，每好矜誇，常行妒忌，
無行於妻子，失禮於舅姑，輕慢先靈，違
而信而偽，慢侮，愛，執，井，越，灶，跳，食，跳，人，指，子
胎，行多隱僻，晦臘歌舞，朔旦號怒，對北
涕唾及溺，對灶吟詠而哭。

又以灶火燒香，穢柴作食，夜起裸露，
八節行刑，唾流星，指虹霓，輒指三光，

久視日月春月燈獵對北惡罵無故殺

諸橫取人財者，乃計其妻子家口以當之，漸致死喪。若不死喪，則有水火盜賊，遺亡器物，疾病口舌諸事，以當妄取之直。又枉殺人者，是易刀兵而相殺也。取非義之財者譬如漏脯救饑，鴆酒止渴，非不暫飽，死亦及之。

夫心起於善，善雖未為，而吉神已隨

之。或心起於惡，惡雖未為，而凶神已隨之。其有曾行惡事，後自改悔，諸惡莫作，眾善奉行，久久必獲吉慶。所謂轉禍為福也。

故吉人語善，視善，行善。一日有三善，三年天必降之福。凶人視惡，語惡，行惡。一日有三惡，三年天必降之禍。胡不勉而行之！

Thái-Thượng Cảm-Ứng-Thiên

Chú Giải

❁ Thái-Thượng viết:

Họa phúc vô môn, duy nhân tự triệu, thiện ác chi báo, như ảnh tùy hình.

[Thích nghĩa]

Đức Thái-Thượng Lão-Quân Đạo-Đức Thiên-Tôn dạy rằng: Họa và phúc đều không có cửa mà là do lòng người tự gây. Làm ác thì gặp họa, làm lành thì được phúc, sự báo ứng như hình đi với bóng, không sai một mảy.

Chú: Nhà *i u* có *c a*. *C a* óng hay *m* là do ý *c a* ta, *m c a* ón khách vào, óng *c a* không cho ng *i l* và *tr m c p* vào. Nh *ng h a* và phúc thì không có *c a*, mà do lòng ng *i t* gây. Làm ác thì chu *c l y h a*, mu *n* tránh *c ng* không *c*. Hành thi *n* thì *g p* phúc, dù không *c u nh ng* phúc *v n* *n*. Ng *i x a* nói “Hành thi *n* nh *cây c m c* trong *v n* xuân, tuy không th *y* cây cao, nh *ng m i* ngày *i u* có *s t ng tr* *ng*. Hành ác nh *á* mài dao, dù không th *y á* mòn trong *m t* lúc, nh *ng* càng mài càng *gi m*”. Có ng *i* cho *r ng* nhi *u k* làm ác mà *v n* giàu sang mà không *b báo* *ng*. Ch *ng ph i* là không có báo *ng*, ch vì th *i c ch a n*, có bi *t âu c c a t -tiên* hay *c a* chính ng *i* ó hãy còn, *m t* khi *ph n d c h t r i*, báo *ng s n*. *C ng l* này, ng *i* hành thi *n* mà không *c* phúc báo là còn mang *n ng* nghi *p c a t -tiên* hay *c a* chính ng *i* ó, *m t* khi nghi *p tr c h t r i* thì phúc *s n*.

 i T ng có *v quan V -Tr ng-* *t*, *m t* hôm *b b nh n ng*, trong lúc *m* màng, linh *h n b qu* vô-th *ng d t i g p* Diêm-*V ng*. Diêm-*V ng* sai Phán-*quan l t s* công quá *c a V -Tr ng-* *t ra*. Lúc *u* nhìn th *y ph n l i* quá nhi *u*, Diêm-*V ng n r ng*:

- *T i* ác *c a ng i* quá nhi *u*, tu *i th b gi m* là *ph i*.

Nh *ng* khi xem *t i ph n* công thì phán *r ng*:

- Nhà ng *i* có th *hoàng d ng*, vì công nhi *u h n t i*, *s* trong *d ng* gian *ch a măn.V -Tr ng-* *t ng t* nhiên *h i*:

- Tôi ch a t ng làm chuy n ác nào, sao l i ph m nhi u l i n th ?

Diêm-Vương đáp:

- Dù ác chưa làm, nhưng khi có ý niệm bất chánh thì quỷ Thần đều ghi lục tội ác và gửi đến đây.

Vệ-Trọng-Đạt lại hỏi:

- Tôi cũng từng chưa làm một việc thiện nào cả, làm sao lại có công lớn như vậy?

Diêm-Vương đáp:

- Người đã từng lên sớ tâu cho nhà vua giảm thuế cho dân trong làng. Mặc dù không được vua chấp thuận nhưng quỷ Thần cũng đã ghi công và gửi tới đây.

Hình với bóng đi đôi với nhau, nhân quả báo ứng cũng thế.

❁ **Thị dĩ Thiên-địa hữu ti quá chi Thần, y nhân sở phạm khinh trọng, dĩ đoạt nhân toán.**

[Thích nghĩa]

Cho nên Trời đất có Thần chuyên giám sát về tội lỗi của loài người, tùy theo lỗi phạm thuộc nhẹ hay nặng mà giảm bớt tuổi thọ.

Chú: 1) Trên Tr i có Thiên-Th n, d i t có a-K (Th n Ng -Nh c, Th n Thành-Hoàng,Th n Th - a...). Ng i có công hay có l i, Th

📖 Tôn-L ng là quan ô-l i t H p-Châu, m t hôm b qu -s b t xu ng âm ph . Tôn-L ng nói:

- Th y t ng nói tôi s ng n n m 73 tu i m i ch t, nay m i có 62 tu i, tôi hã còn 11 n m m i n h n c mà.

Quý-sứ đáp:

- S c a ng i úng là ph i s ng n 73 tu i, nh ng l i c a ng i quá nhi u, nên b gi m th . Ng i Mã-Thành t t ng vì c hôn-nhân, ng i xét không công b ng làm cho c t nh c ng i ly tan, tu i th b gi m ba n m. Có ng i Tôn-H u vô t i, ng i mu n làm v a lòng quan Thái-Thú mà xét có t i, tu i th l i gi m i ba n m. Thân-m u c a ng i khuyên gián ng i ch nên b t l i ng i vô t i, ng i ch ng nh ng không nghe l i mà còn gi n và xô thân-m u ngu i té ng a, ó là m t t i ng -ngh ch, nên tu i th gi m i n m n m. Hôm nay úng là ngày ta n b t ng i.

Không bao lâu, Tôn-L ng b b nh mà ch t.

☀️ Toán tán tắc bản hao, đa phùng ưu hoạn.

[Thích nghĩa]

Chẳng những giảm thọ, mà còn phải chịu cảnh bản-cùng, lại thường gặp ưu sâu hoạn nạn.

Chú: **Bản** là nghèo nàn, **hao** là tiêu hao, phá s n, u là s lo âu bu n phi n sinh trong lòng, ho n là n n n t bên ngoài. Mu n tránh ho n n n thì ph i s a l i làm lành, ch ác nên tránh, vì c thi n nên làm, gi kh c u ph i ph n t nh, phòng thân, kh u, ý t o nghi p mà mang h a.

☸ **Nhân giai ác chi, hình họa tùy chi, cát khánh tị chi, Ác-Tinh tai chi, toán tận tác tử.**

[Thích nghĩa]

Thiên hạ đều oán ghét, Hình họa theo sau, Những điều tốt lành, may mắn đều tránh xa, Gặp sao hạn chiếu mà mang tai, Suốt đời lận đận long đong, cho đến khi tuổi thọ giảm cùng thì chết.

Chú: 1) Lòng người u ghét người ác và thích người hiền, ngay cả những kẻ gian ác xỏ trá, khi thấy người làm chuyện ác trong lòng cũng oán ghét. Vì công lý trong lòng người, đó là hai chiều tâm. Thấy T -C người nói: “Vua Trụ tuy có làm nhiều việc ác, nhưng cũng có nhân đức các người sau đã nói, chỉ vì người này ghét kẻ gian ác, nên em mới vì các ác trong thiên hạ quy cho vua Trụ”. Thấy lòng người ghét ác nhân nào, cho nên người quân-t lo sự phàm phu thế tục, dù chỉ một chút cũng tránh.

2) Kinh Hoa-Nghiêm vì thế: Người -trực chúng sanh cõi Diêm-Phù- không tu tập-thiền, chuyên tìm sát sinh, tà dâm, vọng ngôn, lường gạt, tham sân, tà kiến chấp ác nghiệp, lại không hiểu đạo cha mẹ, không kính tam-bô, sinh lòng phân tranh, hỷ nộ lẫn nhau, mưu cơ phi pháp... vì những nhân duyên này mới có nạn đao binh, đói khát và chiến tranh. Đó là sự gây nghiệp, tập tụ thành họa.

3) Ác-Tinh là sao chiếu vào tai họa. Trên người hành ác có hình khí bao phủ nên gặp Ác-Tinh. Hình khí ví như tần số của máy thu thanh (radio), Ác-Tinh ví như làn sóng cụ thể phát thanh. Khi tần số của máy thu và máy phát hợp nhau thì máy thu thanh mới có tiếng. Tần số của người làm ác hợp với tần số của Ác-Tinh, nên gặp họa.

☸ **Hựu hữu Tam-Thai Bắc-Đẩu Thần-Quân, tại nhân đầu thượng, lục nhân tội ác, đoạt kỳ kỷ toán.**

[Thích nghĩa]

Lại có Thần Tam-Thai Bắc-Đẩu Thần-Quân ở trên đầu người, ghi lục tội ác, và căn cứ vào tội phạm nặng hay nhẹ của người mà giảm đi Kỳ hay Toán.

Chú: 1) Th n Tam-Thai: Th n Th ng-Thai ty m nh (qu n v tu i th), Th n Trung-Thai ty phúc (qu n v phúc), Th n H -Thai ty l c (qu n v l c).

2) M t K là 12 n m, m t Toán là 100 ngày.

✿ Hựu hữu Tam-Thi Thần, tại nhân thân trung mỗi đáo canh thân nhật, triếp thượng nghê Thiên-Tào ngôn nhân tội quá, nguyệt-hối chi nhật, Táo-Thần diệc nhiên.

[Thích nghĩa]

Lại còn có Thần Tam-Thi, ở trong thân người, mỗi khi đến ngày Canh-Thân, đều lên Thiên-Tào đem tội ác của loài người đã phạm tâu lên Thiên-Tào. Đến ngày cuối tháng, Thần Táo-Quân cũng thế.

Chú: 1) Th n Tam-Thi (c ng g i là Th n Tam-Bành):

1. Th ng Thi-Th n Thanh-Cô tên Bành-C , n i u ng i, làm cho ng i hay suy ngh bâng khuâng, nên m t m tóc r ng.

2. Trung-Thi-Th n B ch-Cô tên Bành-Ch t n i ru t ng i, gây cho ng i háu n, mau quên và làm chuy n ác.

3. H -Thi-Th n Huy t-Cô tên Bành-Ki u d i chân ng i, làm cho ng i háo s c và háo sát. Th n-Tam-Thi u mong ngu i làm vi c x u và ch t s m kh i gi xác và h ng v t cúng t , nên m i khi n ngày canh-thân (sáu m i ngày có m t ngày canh-thân), u lên Thiên-Tào mà tâu vi c x u c a ngu i, mong ng i b t i. N u ng i tu hành thanh tâm qu d c thì Th n Tam-Thi s không có tr ng cáo. Th y Trình-T có th :

B t th Canh-thân cánh b t nghi,

Th tâm th ng d o t ng y,

-Thiên đ t tri hành ch ,

Nh m nh Tam-Bành thuy t th phi.

(Tuy bi t là ngày Canh-thân nh ng không lo s , vì trong lòng luôn luôn h p v i o. Tr i ã bi t c lòng ta nh th , ta há l i s Tam-Bành tâu th phi hay sao)

2) Quan-Hoài có Chàng H -Ch ng, m t hôm say r u, th y n t ang d n d p trong phòng, Ch ng em lòng ùa c t, n t bi t là i u s nh c nên c tuy t mà tìm ng thoát thân. êm hôm ó ng là cu i tháng giêng, v ch ng Ch ng ang n m ng . n canh t , v Ch ng th y m t v Th n m t y ph c màu en, ng i trên l ng ng a v i b m t uy phong l m li t, tay trái c m m t cu n s , tay ph i ch v ch v Ch ng, xong r i c i ng a bay ra ngoài. V Ch ng ho ng s , bèn ánh th c Ch ng và em chuy n th y c thu t l i cho Ch ng hay. Ch ng bi t ó Th n Táo- quân, mình n i da gà, nh ng không dám cho v hay. V sau Ch ng em n t g cho ngu i hàng xóm, m i nói v i ng i v r ng: “V Th n em n m m th y chính là Táo-Quân, vì lúc say r u anh có lòng phi l con n t nhà mình, không ng t i hôm ó Th n Táo-Quân n c nh cáo. C ng may cho anh, êm hôm ó cô ta ch y thoát c, n u không thì anh ã mang h a vào thân. Tuy ch a ph m n danh ti t cô ta, nh ng anh không dám cho em hay là vì s em trách ph t cô ta, nh th t i anh l i càng n ng thêm. Nay hôn ph i cho cô ta r i, xem nh ã làm c m t vi c thi n chu c l i c v y”.

❁ **Phàm nhân hữu quá, đại tắc đoạt kỷ, tiểu tắc đoạt Toán, kỳ quá đại tiểu, hữu số bách sự.**

[Thích nghĩa]

Phàm người, hễ có lỗi, nặng thì đoạt Kỷ, nhẹ thì đoạt Toán. Tùy theo lỗi phạm thuộc nặng hay nhẹ, tất cả có trên trăm điều.

Chú: Tuy nói là k toán do Tr i o t, nh ng chính là do ng i t gây, n u không gieo m m móng c a t i l i thì âu có tai h a mà g t. Kinh nhân-qu chép: “tr ng d a c d a, tr ng u g t u”, nhân qu báo ng, không sai m t m y.

Cho nên người quân-tử giữ gìn đức độ phụng dưỡng mình tránh sự sai lầm. Tuy là một sự sai lầm nhỏ, nhưng tích tụ thành thói, sự sai lầm nhỏ tụ thành lỗi, lỗi nhỏ tích lũy thành tật, khi mang tật rồi thì tránh sao cho khỏi hại. Lạc a que diêm tuy nhỏ, nhưng có thể đốt cháy cả một khu rừng. Lỗi nhỏ thôi, bị tật lỗi mà không sửa thì hậu quả không lường được.

☀ Dục cầu trường sanh giả, tiên tu tị chi.

[Thích nghĩa]

Muốn cầu được tuổi thọ sống lâu, trước tiên hãy tránh, không nên phạm phải lỗi lầm.

Chú: T “Phi nghĩa nhi ngôn” là “vô c sát quy xà”, tức là một trăm sáu mươi bảy (167) điều gây nên tội lỗi, Đức Thái-Thượng khuyên người nên tránh.

Kinh Phật vì t: “Chắc m c tác, chúng thí n ph ng hành”, tức là làm lành tránh ác. Đó là phụng pháp trường sanh mà mình nghĩ nếu có thể làm được.

📖 Ngày xưa B ch-C -D hỏi người u-Sào thí n-s : Làm sao tránh họa c phúc.

Thí n-s đáp:

- Chắc m c tác, chúng thí n ph ng hành (B m i vì c ác mà làm những điều thí n).

B ch-C -D cười:

- Câu này con nút lên ba câu bí mật, còn gì thí n-s phải nói.

Người u-Sào Thí n-s đáp:

- Con nút tuy hỏi bí mật, nhưng ông già tám mươi tuổi không làm được.

Bí mật là một việc dễ, nhưng hành là một việc khó. Công chúng phải vì hành khó, mà là vì người cho là dễ nên không nghĩ đến hành mà thôi. Đó là cái bần tiện người

tình mà loài người đi tìm cứu giúp. Các sách Thánh Hiền và làm theo lời của Thánh Hiền, chúng là Thánh Hiền mà thôi.

Chỉ kính Phật và làm theo lời Phật dạy thì chúng là Phật vậy.

❁ **Thị đạo tắc tiến, Phi đạo tắc thoái, Bất lý tà kính, Bất phi ám thất.**

[Thích nghĩa]

Phàm sự việc, nếu hợp với lẽ phải thì nên tiến mà đốc hành, trái lại nếu đi nghịch với đạo lý thì hãy lui mà tránh. Không chạy đường tà, không tự dối lòng, hành động quang minh lỗi lạc.

Chú: 1) **Thị** là ứng, **phi** là trái. **Đạo** là Thiên-Lý, là lẽ phải. **Phi** là trái. Thị phi là hai con người đi ngược lại nhau và ác. Người chánh đạo thì tiến, người tà đạo vào chướng. Người có chánh tà, như người do con người tốt xấu, cho nên phi xét thị phi, biết chánh tà mà biết đúng sai. Thị thì tiến, phi thì thoái. Thành tựu vì người - thị nghĩa là Nhân Lễ Nghĩa Trí Tín thì nên theo, Sát Hãm Vong T u thu c tà nên phi tránh.

2) **Ám thất** nghĩa đen là phòng tối, nghĩa bóng ch ch kín, nên mà mặt người không thấy được.

 D ông-Chiến là mặt trời quan thanh liêm ở Hán. Năm ông lên ngôi thì mới có thái-thủ quân ông-Lai, khi đi ngang qua đất Xương-p, quan huyện này là Vương-Mật, người rất tốt công đức, em vàng bạc nên làm lợi lộc kinh ông. Như ông không nhận và nói với Vương-Mật rằng:

- Tôi biết tài của ông nên mời ông ra làm việc giúp nước, đó là lòng công của tôi. Nay ông em vàng bạc cho tôi là lòng tốt của ông, chúng như ông đem tài lộc là hời lợi cho tôi, tôi cũng biết tài lộc là vì lòng tốt mà mời ông nhận.

Vương-Mật cười và thưa rằng:

- Đó là lợi ích của tôi quan, hãy nhận lấy này chúng không ai hay biết, mong ngài đừng nên khinh rẻ.

D ạng-Ch ỉ n ếp:

- Trên có tr ị bi ết, d ưới có ết bi ết, gi ữa có ông và tôi bi ết, sao l ị b ỏ là không ai bi ết?

V ịng-M ột nghe xong, h ết th ần muôn ph ần, bèn l ị th ị ị ra. Hành ịng c ả V ịng-Ch ỉ n ếp quang minh l ị l ịch, qu ết th ết là m ột v ị quan thanh-liêm v ị y.

☀ Tích đức lũy công, Từ tâm ư vật, Trung hiếu hữu độ, Chánh kỹ hóa nhân.

[Thích nghĩa]

Nên hành việc thiện để tích đức lũy công, phải thương yêu loài vật, Trung thành với tổ-quốc, hiếu thảo với cha mẹ, hòa mục với anh em, tu thân sửa mình để cảm hóa người.

Chú: 1) Tích ch ỉ v ị s ố góp nh ết t ết ít ần nhi ều, lũy là s ố ch ỉ ng ch ỉ t ết th ập ần cao, đức là ph ần n ội, là ph ần ể h ết nh ết, t ết là chánh-k ết, công là ph ần ngo ị t ết là hóa-nhân. Công ể do s ố tích l ỹ mà thành, ch ỉ vì v ị c ết thi ần nh ết mà không làm, núi cao ể do cát ể ch ỉ ng ch ỉ t ết, tích t ết mà thành.

2) Vào ị Thanh, t ết Th ịng-H ị, phu nhân c ả m ột viên-ngo ị h ết Tr ịng m ột ph ị m ột ch ỉ ng b ết nh ết nan y, danh y trong vùng ể ph ị bó tay. Sau cùng, viên-ngo ị m ị c ết m ột l ị ng y t ết Giang-Nam ần. L ị ng y b ết m ột ch ỉ ng xong, l ị n ết ra m ột toa thu ết, trong ó ph ị dùng ần 100 cái l ị c ả chim b ết câu.

Viên ngo ị sai ng ị ị ra ch ỉ mua 100 con chim b ết câu v ị, ị sáng hôm sau c ết l ị làm thu ết cho v ị mình. Trong ể hôm ó, v ị c ả v ị viên-ngo ị n ết trên gi ị ng b ết nh ết, nghe th ị y t ết ng chim b ết câu kêu, r ết t ết l ị làm l ị, bèn h ị nguyên do. Viên ngo ị ếp r ết ng:

- Trong toa thu ết c ả v ị danh y c ết n ết ph ị dùng ần 100 cái l ị chim b ết câu, nh ết th ết b ết nh ết c ả phu nhân m ị kh ị c ết, nên mua chim v ị nhà ị ngày mai làm thu ết cho phu nhân ư ng.

Tr ịng phu-nhân nghe xong bèn ch ỉ y n ết c ết m ột và nói:

- Khi u ng toa thu c này, b nh c a thi p có kh i hay không c ng ch a c bi t, nh ng sinh m nh c a 100 con b câu u vì thi p mà ch t. Giá nh thâng thu c này tr c b nh c a thi p, thi p c ng không n , xin phu-quân hãy th chim i, chim c t do.

Tr ng viên-ngo i nghe l i c a ng i v , sai ng i nhà mang chim ra th . Và l thay, vài ngày sau, c n b nh c a Tr ng phu-nhân không thu c mà kh i. V sau sinh c hai ng i con trai.

3) Châu V n-V ng là m t ch h u c a nhà Th ng, c phong p t i K - S n. V n-V ng dùng lý d y ng i, dùng c c m hóa dân. K K -S n là hai n c Ngu và Nhu . Hai n c này th ng tranh ch p v m t mi ng t nh vùng biên gi i, hai bên ách nhau lâu n m mà v n không phân th ng b i, sau cùng vua Ngu và vua Nhu u n K - S n nh V n-V ng làm tr ng tài xét x . Khi t chân vào t K -S n th y dân chúng n i ây k nhúng ng i nh ng, giúp l n nhau trong vì c canh tác, vua Ngu và vua Nhu nhìn nhau, hai ng i u c m th y h th n. Vua Ngu nói r ng:

- Hai ta là k ti u- nhân, không x ng áng b c vào t c a ng i quân-t , nông phu ây còn bi t l ngh a nh v y, hai ta là vua m t n c ch vì m t mi ng t nh mà tranh ch p th p hèn nh th , còn m t m i nào i g p V n-V ng.

Vua Nh cho l i nói c a vua Ngu là úng, sau cùng hai bên bèn em m nh t tranh ch p lâu n m t ng cho V n-V ng mà thôi vì c ách nhau. Vì b c c a V n-V ng c m hóa, hai n c Ngu và Nhu tránh c n n ao binh và s ng trong c nh thanh bình. c c a V n-V ng l n thay.

❁ **Cặng cô tuất quả, Kính lão hoài ấu, Côn trùng thảo mộc do bất khả thương.**

[Thích nghĩa]

Thương yêu cô-nhi, giúp đỡ quả-phụ, Kính trọng người già, yêu thương bậc trẻ, Ngay đến loài côn trùng và thảo mộc cũng không thể tổn thương đến.

Chú: Cô là người mẹ, Quả là người cha, mẹ là người mẹ, người cha là người cha, người mẹ giúp người cha. Người cha tu hành cao, thì người mẹ nên kính trọng. Tu hành đúng, thì người cha còn non trẻ, người cha có lòng yêu thương dịu dàng. Cô trông lớn như sâu bọ, như nhện, người cha có sinh mệnh, không nên giết hại, cây cỏ người cha, người cha vô cớ chặt phá cây, như là dùng thuốc giết hại cây cỏ là mẹ cha.

Ng y-Thù là một vị thần tài ba của các Thiên trong thế giới Chi-n-Qu, có một người thiếp là T-C và p. Một khi ra trận đánh giết, Ng y-Thù uđn người con trai là Ng y-Kh a r ng:

- Nếu ta ra trận không may mà chết, con nên cho T-C đi ly hôn cho nàng có chỗ nương tựa, chèn nàng học tập kỹ thuật, như thế dù ta chết thì con cũng yên lòng.

lúc Ng y-Thù chết, thì mình sắp chết, thì lúc Ng y-Kh a r ng:

- T-C là người thiếp yêu quý của ta, khi ta chết rồi, con phải chôn nàng theo ta, thì con cũng yên lòng.

Khi Ng y-Th chết, Ng y-Kh a không làm theo lời truyền của cha, vì cho rằng chôn một người thiếp theo người cha là một tội lỗi, làm người thiếp chôn oan. Khi mai táng cho người cha xong, Ng y-Kh a g nàng học tập của cha mình cho một người thiếp. Người em là Ng y-K h i t i sao không làm theo lời truyền của người cha? Ng y-Kh a áp:

- Lúc cha còn khỏe, thì người cha là sau này phải ly hôn cho T-C, thì khi bệnh nặng thì người cha phải chôn theo, đó là tội lỗi trong lúc mê sảng mà thôi. Người cha nên nghe theo lời cha trong lúc sáng suốt mà không nghe theo lời cha trong lúc mê sảng.

V sau Ng y-Kh a làm một người thiếp của T n, đánh nhau với người thiếp của T n. T n có một vị thần tài là H i, làm một người thiếp của H i, người thiếp của T n không một người thiếp nào chèn, Ng y-Kh a đánh nhau trận thua. Một hôm, Ng y-Kh a sang người thiếp trong trại suy nghĩ về một người thiếp của H i, bèn nghe có tiếng người thiếp vào nói: “Thanh th o bì”.

Ng y-Kh a không hiểu ý nghĩa gì, bèn em chuy n này nói với người thiếp là Ng y-k. Ng y-K nói:

- Cách đây mấy năm có một bãi cỏ, tên là Thanh-Thoai-Bì, hay là quân T n sau này sẽ phải biết tên này chăng? Như vậy em em muốn toán quân này mới phải, và anh lý kỳ đã quân T n, hai anh em ta hãy cố gắng nhau mà đánh vì -Hi vọng ra có thể thắng.

Nguyệt-Không dùng kiếm -Hi vọng Thanh-Thoai-Bì. Trong trận chiến, Nguyệt-Không trong thế lâm nguy, không dè dặt tình hình thây má bị cắt -Hi vọng ngã, quân T n thây vẩy vui mừng, reo mừng lên. Trong lúc này, Nguyệt-Không trông thấy một lão già mình mặc áo vải, râu tóc bạc ph, chân đi giày da, lưng đeo kiếm vào chân cày -Hi vọng. -Hi vọng vì thế bết và bắt Nguyệt-Không bắt.

Đêm hôm nay, Nguyệt-Không nắm tay ông già kiếm nể Thanh-Thoai-Bì nên trở về chào và nói:

- Tôi quân có biết vì c gì mà -Hi vọng bắt hay không? Vì lão phu kiếm làm cho -Hi vọng ngã chân mà bết.

Nguyệt-Không nói:

- Tôi chưa quen biết c bao giờ, sao c giúp tôi như thế, tôi biết phải lý gì trả ơn c ?

Lão già đáp:

- Lão phu là thân-ph của T -C . Tôi quân biết theo lý d n sáng suốt của thân-ph mà giúp c cho con gái của lão-phu. Vì cái này nên lão-phu ra tay giúp tôi quân. Sau này con cháu của tôi quân còn c hi vọng vinh n a.

Khi Nguyệt-Không thấy d y, mình nghĩ nên chuy n c , và biết ông già đó chính là cha vợ của thân-ph mình.

☀ Nghi mẫn nhân chi hung, Lạc nhân chi thiện, Tế nhân chi cấp, Cứu nhân chi nguy.

[Thích nghĩa]

Đối với người gặp chuyện không may, nên đồng tình thương xót, thấy người làm việc tốt phải tỏ lòng vui mừng, Nên giúp người trong lúc cấp bách, Cứu người trong lúc nguy nan.

Chú: Hung là vi c c c x u, Thiện là vi c c c t t, cấp là vi c không th trì hoãn c, nguy là vi c có h i n tính m nh. Th y ng i ta g p nguy mà ra tay tr giúp là chí-d ng; t ng i trong lúc c p bách lá chí-nhân; m ng cho vi c thì n c a ng i chí-thi n; th ng xót cho ng i g p hung là lòng t -bi c a B - Tát và ph t. Chí-nhân, chí-d ng, chí-thi n là c c a Tr i. Khi c c a ng i h p v i c c a Tr i, t t nhiên c Tr i giáng phúc, c th n h trì.

☼ Kiến nhân chi đắc như kỹ chi đắc, Kiến nhân chi thất như kỹ chi thất.

[Thích nghĩa]

Thấy người đắc ý thành công, phải tỏ lòng vui mừng như chính mình đã làm. Thấy người gặp chuyện thất bại không may, nên tỏ lòng buồn như chính mình đã gặp phải.

Chú: Đắc là s háo, là i u m ng mà m i ng i i u mu n. Thất là s k , là m t vi c bu n mà m i ng i i u không mong. Ng i th t, ng i k mà ta l i l y ó làm m ng, nh th là ph n tính. Ng i có vi c h mà ta l i k , nh th là ph n lý. Ph n tính tâm a gian ác, ph n lý tâm a nham hi m, c hai u b t nhân.

☼ Bất chương nhân đoán, Bất huyễn kỹ trường, Át ác dương thiện, Thôi đa thủ tiểu.

[Thích nghĩa]

Không nên phong phanh, tuyên truyền khuyết điểm của người khác, Cũng không nên khoe khoang, phô trương tài năng và sở trường của mình, Che

dấu phần xấu mà biểu dương phần tốt của người, Nhận ít chia nhiều, phần tốt thì nhường cho người, phần xấu thì tự lấy.

Chú: T mình có khuy t i m th ng lo s b ng i hay bi t, ng i có ch sai l m thì ta l i i l t t y, nh th là b t minh. Ng i có s o n, em s tr ng c a mình ra giúp, nh th m i là ng i có ngh a. T mình có ch hay ch a ph i là hay, mà ph i khiêm-t n, l y cái hay c a mình h p v i cái hay c a thiên h , ó là cái hay c a ng i quân-t .

📖 Qu n-Tr ng là m t chính tr gia tài ba l i l c, giúp T -Hoàn-Công x ng bá trong th i Xuân-Thu. Bão-Thúc-Nha là ng i b n tri k c a Qu n-Tr ng, và c ng là ng i ã ti n c Qu n-Tr ng cho T -Hoàn-Công. Khi Bão Thúc-Nha m t, Qu n-Tr ng th ng khóc Bão Thúc-Nha nh là m t cha m . Quan i-Phu là Ninh-Thích h i Qu n-Tr ng:

- Ông v i Bão Thúc-Nha, không ph i h hàng thân thích gì, sao l i ng lòng th ng khóc nh th ?

Qu n-Tr ng:

- Th i i buồn chung v i Thúc-Nha, khi chia l i lúc nào ta c ng l y ph n h n, nh ng Thúc-Nha không cho là ta tham, bi t ta g p c nh qu n-bách b t c d m i làm nh th . Khi ch búa b ng i d a n t, Thúc-Nha không cho ta là hèn, mà cho r ng ta là ng i có l ng. Khi bàn vi c v i Thúc-Nha b h ng, Thúc-Nha không cho ta là ngu, mà nói r ng ng i có lúc may có r i, nên vi c có thành c ng có b i. Ta ra làm quan ba l n u b th t b i, Thúc-Nha không chê ta là k vô tài, mà nói r ng ta ch a g p th i, ch a tìm c vua gi i. M i l n ra tr n ta u ng phía sau, Thúc-Nha không cho r ng ta s ch t hay b t tài, mà nói r ng ta còn m già ph i ph ng-d ng. Ta nh n nh c th vua Hoàn-Công, Thúc-Nha không cho ta là vô s , bi t ta vì l i ích c a thiên h mà không gi ti u ti t. Sinh ra ta là cha m , hi u bi t ta là Thúc-Nha. i v i ng i hi u bi t mình, em c tính m nh ra hi n còn ch a cho là quá, ta khóc th ng nh th có th m vào âu?

Ng i sau khen tài c a Qu n-Tr ng, c ng ph i khen c c a Bão Thúc-Nha v y.

❁ **Thục nhục bất oán, Thục sủng nhược kinh, Thí ân bất cầu báo, Dĩ nhân bất truy hồi.**

[Thích nghĩa]

Một khi chịu sự khinh khi hay nhục mạ của người, không sinh lòng oán hận, khi được cấp trên đoái hoài, sủng ái, phải tỏ lòng cung kính lo sợ, chớ nên kiêu hãnh tự hào, mà phải xét xem tài đức của mình có tương xứng hay không, Một khi có thí ân hay giúp đỡ người, cũng không mong người báo đáp, khi biếu tặng đồ vật cho người, không nên hồi hận mà đòi trở lại.

Chú: Ng i quân-t vì c-h nh mà không vì a-v , vì th c ch t ch không vì h danh, vì ngh a mà không vì l i. Nên xem vì c vinh s ng nh là m t n i lo âu, là m t gánh n ng, nh ng i trèo cao té n ng, trong lòng lúc nào c ng dè d t can th n. Vì th ng i quân-t tuy a v cao mà v n xem nh th p hèn, nên th cao mà không nguy hi m. M t khi công thành danh to i thì lo ngh n th i n. Tri th i nên b t nguy, tri ch nên b t tr y, tri túc nên th ng l c. ó là thu t x th cao-minh c a b c quân-t .

 ng-Thông, làm quan d i tri u Hán, c Hán V n- s ng ái. Có m t l n ng-Thông nh th y t ng s xem t ng, th y t ng nói r ng sau này ng-Thông s b ch t ói. Hán V n- bi t c chuy n này bèn nói v i ng-Thông:

- Tr m em c núi ng t Th

Chị tôi m bèn sai tu bố em r u h o h ng ra cho lão già u ng. Lão già n u ng says a r i b i, ch ng tr m t ng xu nào c . Chị tôi không em lòng trách oán và c ng không t v ân h n .

N a n m sau, lão già tr l i quán r u c a Tân th . Nh ng l n này lão không u ng r u n a, mà nói v i Tân th r ng:

- Lúc tr c lão u ng r u c a các-h , nh ng vì quá nghèo không có ti n tr , nay lão n ây áp n cho các-h .

Nói xong bèn thò tay l y cây bút lông ra, v m t con h c trên b c t ng. V xong, lão nói v i Tân th :

- M i khi có khách n, các-h ch c n v tay thì con h c trên b c t ng này s bay ra và t múa hát.

Lão già nói xong bèn b i. T n th làm theo l i c a lão già d n, khi v tay, con h c lão già ã v trên b c t ng qu nhiên bay ra và múa hát. Khách n u ng t ó m i lúc m t ông, không bao lâu Tân th tr nên c phú trong vùng.

M i n m sau, lão già l i tr v quán r u c a Tân th . Ch quán g p l i c nhân, trong lòng vô t , nói v i lão già r ng:

- Vì ân-nhân mà ta m i có ngày hôm nay, mong ân-nhân hãy l u l i ây cùng h ng c nh phú quý.

Lão già c i và áp:

- i ng i ch ng qua là m t ki p phù-du, phú quý vinh hoa i v i ta c ng ch là m t gi c m mà thôi.

Nói xong bèn l y sáo ra th i, con h c t b c t ng bay xu ng, n tr c m t lão già, và lão c i h c i bi t tích. k ni m lão già và con h c, t i n i ch h c c t cánh, chị tôi xây nên m t l u, l y tên là l u Hoàng-H c. Nay thành V - X ng, t nh Hà-Nam Trung-Hoa.

Lão già c i h c ó chính là bát tiên L Thu n-D ng t - s .

❁ Sở vi thiện-nhân, nhân giai kính chi, Thiên-đạo hữu chi, phước lộc tùy chi, chúng tà viễn chi, Thần-Linh vệ chi, sở tổ tất thành, Thần-Tiên khả kí.

[Thích nghĩa]

Người hành thiện, sẽ được thiên-hạ tôn kính, Được Trời Phật phù hộ, Phước lộc không cầu mà tự đến Tà-Thần Ác-quỷ đều tránh xa, Lại được Thần-Linh hộ trì giúp đỡ, sự việc hễ làm tất thành, lại còn hy vọng trở thành Thần-Tiên nữa.

Chú: c Kh ng-T nói: “Thánh-nhân ta ch a c th y, nh ng th y ng i quân-t c ng xem nh c g p Thánh-Nhân v y. Ta ch a c th y ng i thi n, nh ng g p c ng i có h ng tâm làm vi c thi n thì c ng nh g p c ng i thi n v y”. M t ng i c x ng là thi n-nhân thì hành ng và vi c làm u h p v i ý Tr i, cho nên qu Th n u kính tr ng. S ng là ng i hoàn thi n trên i, khi ch t s là Th n-tiên n i ng ph .

📖 M nh-Th ng-Quân là m t nhà ngh a hi p trong th i Chi n-Qu c, làm t t ng c a n c T , c vua T phong p t Ti t. Trong ph ông luôn luôn nuôi trên 300 th c khách, tính ông l i r t r ng rãi, th ng em ti n cho ng i khác vay m n. Vì th c khách m i ngày m t ông, s ti n chi tiêu không , nên m t hôm ông sai m t th c khách là Phùng-Hoan i qua t Ti t òi n . Tr c khi lên ng, Phùng-Hoan h i M nh-Th ng-Quân:

- Khi thu c ti n n , T ng-công có c n mua gì v ch ng?

M nh-Th ng-Quân áp:

- Xem trong nhà thi u gì thì mua.

Khi n t Ti t, Phùng-Hoan tri u t p dân n t h p và nói:

- Hôm nay ta n ây không ph i là òi n , mà là n báo m t tin m ng, ch ta là M nh-Th ng-Quân nói ti n n c a quý v ph lão ã vay m n u kh i tr , nên hôm nay sai ta n ây h y b t t c nh ng kh c mà quý v ã l p trong lúc vay m n.

Phùng-Hoan nói xong, li n em kh c vay n c a dân Ti t mang ra xé h t và t tr c m t m i ng i. Khi t xong. Phùng-Hoan t giã dân Ti t, tr v báo cùng M nh-Th ng-Quân.

Th y Phùng-Hoan v n nhà, M nh-Th ng-Quân h i:

- Thu n xong r i có mua gì v ch ng?

Phùng-Hoan áp:

- Tr c khi i tôi ã xem xét k l ng, th y nhà c a t ng-công ng c ngà châu báo ch a y kho, ng i p y nhà, chớ ng a c ng y chu ng, ch ng thi u gì h t. Ch có ch ngh a là ch a , nên hôm nay i òi n tôi ã dùng s ti n ó mua ch ngh a cho t ng-công r i.

M nh-Th ng-Quân nghe Phùng-Hoan nói xong, trong lòng bi n s c:

- Ta vì lo s trong nhà khách ông, b ng l c không chi tiêu m i sai tiên-sinh i thu n , nay ti n không thu c l i em gi y n mang i t, sau nay chi tiêu không thì th c khách s b ta mà i h t, nh th g i là mua ngh a hay sao?

Phùng-Hoan áp:

- t Ti t là t th phong c a t ng-công, nhân dân ó s là ng i cùng nhau s ng t chia bù v i t ng-công. Nay k hèn này m o mu i t b gi y n , m c ích là dân t p bi t cái c c a t ng-công là tr ng ng i khinh tài, nh th lòng nhân ngh a c a t ng-công s c truy n i kh p n i, ó là giúp t ng-công thu ph c nhân tâm v y.

M nh-Th ng-Quân nghe Phùng-Hoan nói th , c ng không h i gì n ti n n a.

V sau, M nh-Th ng-Quân b ng i gièm pha, b vua T thu h i n t ng và u i v p Ti t. Dân p Ti t nh n x a, Tr m h già tr u điều nhau i nghêh ti p M nh-Th ng-Quân nhìn th y c nh này m i nói v i Phùng-Hoan:

- Ý ngh a mua ngh a c a tiên-sinh, n bây gi ta m i rõ.

Thí n cho ng i, ng i s ghi lòng t c d , c m ngh a i i.

 L ng ài-San th ng c sách t i m t ình ven sông. M t hôm San nghe l qu nói chuy n v i nhau:

- Ngày mai có m t ph n n nh y sông t t , ta s c i u thai.

Sáng hôm sau ài-San qu nhiên th y m t thi u ph u tóc b i r i, v a i v a khóc mu n nh y xu ng sông t t . Nhìn th y c nh t ng này, ài-San nh t i l i con qu ã nói vào hôm qua, bèn l n ti ng kêu ng i thi u ph .

Thi u ph nghe th y ti ng ng i, s c t nh c n mê mà d ng l i. ài-San lên ti ng h i:

- Cô-n ng g p chuy n gì mà ph i quyên sinh v y?

Thi u ph áp:

- Gia ình thi p nghèo, ch ng thi p l i ham c b c, thua n quá nhi u, b t thi p ph i vào l u-xanh ti p khách l y ti n tr n . Thi p tuy quê mùa, nh ng c s giáo hu n c a song-thân, còn bi t chút ít liêm s , nên thà ch t mà không mu n làm nh c thanh danh.

San nói:

- Cô-n ng ch ~~ph i quyên sinh~~ ~~59.67-D.22821-4g05548(h30467-73h))588.5047(n)54.056(4.0~~

V sau ài-San thì c b làm ch c ng -s và sau cùng lên ch c Th ng-th .

📖 **Bát-Tiên Tào Qu c-C u** là em ru t c a Tào Thái-H u i T ng. Tuy là qu c-c u (ông c u c a m t n c trong tri u, nh ng không vì quy n th mà hi n uy v i ng i. Tào Qu c-C u có m t ng i em là Tào-Nh , th ng hay c y th h i ng i, l p bè ng ch ng ng i trung l ng trong tri u, l i o t gái chi m v c a dân ch ng b u ác nào mà không làm, trong tri u n i ngo i u oán gi n nh ng không dám nói. Táo Qu c-C u h ng r y Tào-Nh , nh ng tính c a Nh không ch a, Tào Qu c-C u than r ng: Làm lành có phúc, làm ác mang h a, ó là lu t Tr i. T -tiên nhà ta có c nên ki p này m i ng giàu sang, nay em mình làm nhi u i u th t c b t nhân, làm cho thiên h oán ghét, khi phúc c nhà ta h t r i thì h a s n và ta c ng tránh không kh i b l y. Ta ph i tránh tr c, n u không sau này t t mang h a.

Qu c-C u vì th mà em h t tài s n ra b thí cho dân nghèo, và chu du thiên h ph ng o. V sau g p Hán Chung-Ly và L Thu n-D ng hai v t -s truy n th tâm pháp, tu ch ng qu v , là m t v Tiên trong Bát-Tiên mà dân gian th ng truy n t ng.

☀ **Dục cầu Thiên-Tiên giả, đương lập nhất thiên tam bách thiện, dục cầu Địa-Tiên giả, đương lập tam bách thiện.**

[Thích nghĩa]

Muốn cầu chức vị Thiên-Tiên, phải lập một nghìn ba trăm (1300) điều thiện, Muốn cầu chức vị Địa-Tiên thì phải lập ba trăm (300) điều thiện.

Chú: 1) Ng i tu hành có o c, ch ng qu thoát vòng luân-h i là **Thiên-Tiên**. **Địa-Tiên** là ng i hành thi n c u i, ch có ph n c nh ng không c o, sau khi ch t c c Ng c- phong làm Th n c a m t vùng, h ng h ng qu c a ng i cúng bái vài ba tr m n m.

Th n Tiên u do ng i tu hành thành, trung hi u ti t ngh a là b c thang a ng i n cõi Tiên, thi n hành là c u a ng i r i b kh v th gi i C c-L c.

Khi ch a thành o, Th n Tiên c ng là ng i, ch khác nhau ch là bi t l p chí và hành thi n tích c mà thôi.

📖 Tùng-Lang có ng -ph Lý-Chánh, ng i chính-tr c, m b c danh l i, s ng b ng ngh ánh cá qua ngày. M i khi ánh c cá, th ng hay mua r u v t nh p. M t hôm ang ánh chén m t mình, b ng nhiên có m t ng i xu t hi n ng tr c c a. Lý-Chánh lên ti ng:

- Các-h ai v y?

Ng i kia áp:

- Ta không ph i là ng i mà là qu , ch t d i sông này ã c n m n m, nay th y ông u ng r u thi u b n nên mu n n làm quen và c u xin m t chén.

Lý-Chánh áp:

- N u có h ng thú thì m i các-h ng i chung cùng nh p, làm b n v i r u, ng i hay qu u nh nhau c .

Q y nh n l i m i c a Lý-Chánh, ng i và qu ng i trên bàn r u chè t c v i nhau. Khi r u h t, qu bèn t giã. V sau qu th ng n u ng r u v i Lý-Chánh m i tình nhân qu ã tr thành ôi b n tri giao.

M t hôm qu n g p Lý-Chánh:

- Ngày mai s có ng i ch t gi a sông, s c i u thai, nay n t gi huynh, c u chúc s c kh e c a huynh c d i dào, bình an.

Vài ngày sau, Lý-Chánh l i th y ng i b n qu n th m v i b m t bu n bã. Lý-Chánh h i

- M y ngày tr c huynh ã nói là i u thai c mà, sao hôm nay v n còn ây?

Q y áp:

- úng ra hôm ó có ng i lái ò b ch t chìm, nh ng ng i ó m côi t nh , l i ph i nuôi thêm m t ng i em d i, th y mà t i nghi p, nên lòng không n th y ng i ch t mình i u thai. Cho nên hôm nay n g p huynh u ng r u gi i s u.

Một tháng sau, ng ỉ b n qu l i n t giã Lý-Chánh:

- Ngày mai có m t thanh niên n b i l i và s ch t t i ây, s c i u thai, nay n t gi huynh.

Lý-Chánh:

- chúc m ng cho huynh v y.

Qua vài ngày, trong lúc ang u ng r u, Lý-Chánh l i th y ng ỉ b n qu xu t h i n, Lý-Chánh h i:

- Huynh v n ch a c u thai hay sao?

Q y á p:

- S c a ng ỉ ó úng ra b ch t chìm vào hôm ó, nh ng th y ng ỉ ó hã y còn m giã ph i nuôi, ngh n mà th ng h i nên c u ng ỉ thanh niên ó.

Lý-Chánh:

- Huynh là ng ỉ có lòng nhân-t , có ngày s c phúc báo. Huynh không ỉ u thai nh ng n ây t c chén cùng c ng vui.

Q y nói:

- Ngày mai có m t thi u ph n nh y sông t t , s c i u thai, nên n báo cho huynh hay.

Lý-Chánh:

- c ng m ng cho huynh, mong huynh c i u thai vào gia ình phú quý.

Qua vài ngày, Lý-Chánh l i th y ng ỉ b n qu n nên ng c nhiên h i:

- U , huynh v n ch a c u thai à?

Q y á p:

- Thi u ph nh y sông là ng ỉ có ch a, là nam nhi ch t còn kh nh v y, n u là àn bà ph n thì l i càng kh thêm, l i ngh n m t m ng mà ch t n hai ng ỉ, lòng l i càng không n , nên b ý nh ỉ u thai, làm m t ng ỉ b n qu v nh vì n cùng huynh.

Lý-Chánh:

- N u huynh không ch e nghèo, b chuy n i ra ngoài, có r u thì mình nh p chung, thì làm ng i hay làm qu c ng không có gì khác bi t c , huynh ngh có úng không?

ôi b n qu t ó l i càng th m thi t h n. M t hôm Lý-Chánh th y ng i b n qu m c áo c m bào n th m mình, nên ng c nhiên h i:

- Huynh làm gì mà hôm nay n m c sang tr ng n th ?

Ng i b n qu á p:

- Hôm nay n ây báo tin m ng và c ng t giã huynh. M ng không ph i c i u thai làm ki p ng i, mà là Th n c a sông này. c Ng c-xét có lòng nhân-t , ch ng nh ng không n h i ng i mà còn có lòng c u ng i, vì lòng tr c- n này nên c c Ng c- phong làm Th n.

❁ **Cầu hoặc phi nghĩa nhi động, Bội lý nhi hành, Dĩ ác vi năng, Nhẫn tác tàn hại, Âm tặc lương thiện.**

[Thích nghĩa]

Nếu như suy tính đến chuyện phi nghĩa, Làm chuyện trái với đạo- lý, Làm việc ác mà không biết hối cải lại cho đó là tài năng của mình, Nhẫn tâm tàn sát sanh linh, Mưu toan ám hại người hiền.

Chú: 1) S vi c k t h p v i ch ngh a thì b t c u, vi c làm h p v i lý thì tránh c h a. Cho nên ng i quân-t khi ng thì xét n ngh a, hành thì xét n lý. N u ng mà phi ngh a thì s b i lý, và l i t ó mà ra, t i t ó mà nên.

2) c c a Tr i là háo sanh và ác t , lòng ng i c ng th . Có ng i nào không ham s ng và s ch t âu? V t v i ta cùng m t th , c ng bi t vui m ng, gi n h n, yêu ghét, c ng bi t au n và ham s ng s ch t nh ta. L nào nh n tâm tàn sát ng lo i hay sao?

 i T ng có ng i Chu-Bái, thích nuôi b câu. M t hôm con mèo trong nhà c n ch t con chim c a Bái, Bái gi n, l y dao ch t t b n c ng c a con mèo,
www.nhatquantungthu.com

mèo kêu la th m thi t, vài ngày sau m i ch t. V sau v c a Chu-Bái sinh h m t ng i con trai, ng -quan y nh ng không có chân tay. Ng i ng th i cho r ng a con tàn t t c a Chu-Bái là con mèo u thai tr thù.

3) **Ám** là âm th m, **tặc** là làm h i. Hi u, , trung, tín, l , ngh a, liêm, s là bát c, là tính thu n l ng chí-thi n c a m i ng i, b m phú t Tr i, nên Tr i h . Ám t c lòng thi n là i ngh ch v i Thiên-Lý, ng i v i Tr i u oán, tránh sao cho kh i h a.

☼ **Ám vũ quân thân, Mạn kỳ tiên sinh.**

[Thích nghĩa]

Khi giầu cấp trên và phụ-mẫu, Ngạo mạn, không tôn kính bậc thầy.

Chú: **Vu** là khinh khi, **Quân** ch ng i lãnh o trong n c, **Thân** ch cha m trong nhà, **Mạn** là b t kính, **Tiên-sinh** là th y h c. Ám v quân thân mà không tr ng, xem th ng th y h c mà không kính u là t i ng ngh ch .

 Làng Tân-An có ng i h Ông, t ch t thông minh, n m lên tám tu i ã bi t làm th v n, m t khi c c sách nào u không bao gi quen. Nh ng tính tình ng o m n, xem tr i b ng vung, th ng hay ch nh o th y h c tr c m t qu n chúng. M t hôm ngáp mi ng bu n ng , trong mi ng nh y ra m t v t hình thù nh ng i, ch m t Ông trách r ng: “Ng i úng ra là tr ng-nguyên, nh ng vì khinh m n th y h c, c t i v i Tr i nên trong s ã b xóa tên. Và ta c ng không còn theo h u nhà ng i n a”. Nói xong bèn bi n m t. Hôm sau, Ông m sách ra c, không bi t n m t ch , và b n cùng l n n su t i.

☼ **Bạn kỳ sở sự, Cuồng chư vô thức, Báng chư đồng học.**

[Thích nghĩa]

Không trung thành với chức vụ và việc làm của mình, Lừa dối, gạt gẫm kẻ vô thức, Hủy báng bạn học để cầu lợi cho mình.

Chú: 1) **Bạn** là ph n- b i, ph n-ngh ch. **Sự** n u hi u theo ngh a h p, là b d i s b trên, nh y t s ch , bày tôi th vua. Hi u theo ngh a r ng ch v c ng v c a m t ng i i v i vi c làm, nh công nhân trong m t công x ng, viên ch c trong m t công ty, công-ch c trong m t c quan... B t c trong m t a v nào, ta u ph i b n tâm, m t lòng, làm tròn b n ph n và trách nhi m c a mình. Nh y t s ch c ng nh bày tôi th vua u ph i trung. N u i ng c l i thì là hai lòng, ó là b t trung b t ngh a, là s ph n b i. (N u g p ch vô o hay b t nhân, b t c d ph i r i b , là tr ng h “**phi đạo tắc thôi**” mà không trong ph m vi b i-ngh ch).

2) **Thức** là trí-th c, **Vô-thức** ch h n ng i t m th ng, ki n th c không cao. **Cuồng** là s l a d i, không th c. G p ng i ki n th c không b ng mình, l y tài trí c a mình giúp ph n b t túc c a ng i là m t vi c t t. N u l i d ng lòng ngây ngô c a ng i mà l y chuy n b t th c g t g m thì là m t u ác v y.

Đồng học là ng i cùng h c chung m t th y. B n h c ph i i x v i nhau nh anh em. ã là b n h c thì ph i giúp l n nhau, có phúc cùng h ng, g p ho n-n n cùng ch u, nh th m i là tình ng môn. Tình b n nh Bão Thúc-Nha i v i Qu n-Tr ng thì c ti ng th m muôn thu , còn nh Bàng-Quyên i v i Tôn-T n thì mang ti ng x u i i.

☀ **Hư** vu trá ngụy, **Công** kiết tông thân, **Cương** cường bất nhân, **Ngận** lệ tự dung.

[Thích nghĩa]

Dùng chuyện không thực tế để vu oan và dùng thủ đoạn xảo trá để lừa người, Bối móc chuyện tư để công kích người đồng tộc, Tính tình bướng bỉnh, không lòng nhân-từ, Táo bạo chuyên quyền, không nghe lời khuyên bảo của người khác.

Chú: 1) **Hư** ch s vi c vô c n c , **Vu** là b a chuy n không th c, **Trá** là qu quy t, **Ngụy** là gi t o, u là lòng b t chánh h i ng i, không nên có.

2) **Tông thân** là người trong gia đình. Người trong gia đình như cành cây chung một thân, cùng một rễ. Thân như rễ thì thân có nhánh bông thì thân và trái mới nảy. Nếu thân, cành tốt nên cây, thì người trong gia đình thì cây không thể kết trái. Người cùng tộc cùng họ, họ tộc như họ làm ruộng cùng cái vịnh trong họ, mình người người cùng thảnh thơi. Nếu vì ganh tỵ mà bĩ mọt, hay công kích hãm hại nhau, thì như trái cây bĩ thối mà không sinh dòi, chỉ có hại mà không có lợi.

3) **Cương cường** chỉ sự tàn nhẫn hung bạo, **Ngân lệ** chỉ lòng dâm dục ách vô tình, đều là cái hại của lòng nhân.

📖 **V -** người là người nhân đức **V -** thì Chi -**Qu** c, chuyên dùng hình luật trừng phạt, **V -** người là Công-Tôn-Tam thì nhân đức cho **Ng -Hu -V** người. Khi Công-Tôn-Tam thì, **Ng -Hu -V** người không dùng, **V -** người qua nhân đức Tam, Tam thì **Hi -U -Côn** trừng phạt, **V -** người chỉ trừng phạt người lý bá -**o** trừng phạt nhân đức thì nhân đức mới nảy nên người hình luật bắt dân chúng phải theo. Phạm nhân người khu vực nào bĩ hoang, dân trong vùng phải khai khẩn, bao nhiêu ruộng khai khẩn đều là quan -**đ** nhân, người dân không riêng một tộc nào phải phải cấy ruộng, gái phải đi cấy, người không thì vì làm sự bất lợi. Vì một quân sự **V -** người ra lệnh, lý người làm công việc, thì công sự làm, người nào sự trở lại bĩ thì bĩ chém ngang lòng, ra trừng phạt không công thì bắt bĩ bắt bĩ. Người dân có vì tranh tỵ hay tỵ, bắt bĩ người đúng hay sai, cả hai đều bĩ chém. Lý người ra luật liên lạc, lý người nhà làm thành một liên, một nhà có lợi thì chín nhà phải cáo, nếu không tỵ cáo thì cả một nhà cả người bắt bĩ, hàng xóm có người nhân đức trừng phạt người trừ người bắt bĩ, nếu trái lại thì người chỉ lý người trừ người bắt bĩ.

Khi luật mới ban hành, quan người phụ là **Cam -Lòng** và **-Trí** vì người luật can gián, đều bĩ gián chỉ, thì không theo, **V -** người đầu vì **Tam -Hi -U -Côn**, bắt bĩ cả quan thái -**s** **Công -Tôn -Gi** và thái -**phó** **Công -T -Ki** người là thảnh thơi cả th -**t**, người bắt bĩ, người bắt bĩ thích chỉ vào một. Bá quan văn võ vì sự hình luật cả **V -** người, đều không dám người. **V -** người lý thân hành suy xét tỵ phạt, một ngày giết hại bảy trăm người, Bá tánh đều kinh sợ luật hà khắc cả **V -** người, nên người thảnh thơi hay giết mình.

Khi vua **Tam -Hi -U -Côn** một, thì lên ngôi là **Hu -V -Côn**. **V -** người tự mình là người có công vì tiên tri, nên ra vào người một. Công -**t** **Ki** người

tr c kia b V - ng c t m i, c m gi n trong lòng nên cùng Công Tôn-Gi tâu v i Hu V n-Công:

- Quy n th c a i-th n cao thì n c s nguy. V - ng l p phép cai tr n c T n, tuy n c c th nh tr , nh ng trên d i u cho r ng ó là phép c a V - ng mà không nói là phép c a n c T n, h n n a trên d i u oán thù V - ng, n u b -h không ngh cách i phó e sau này n c s lo n.

Hu V n-Công v n ã không thích V - ng nay nghe l i c a Công-t Ki u và Công-Tôn-Gi li n sai ng i thu t ng n c a V - ng và u i v p Th ng-Ô.

Khi V - ng ra i, có tr m quan a ti n, oai nghi b v , Công-Tôn-Gi cùng Công-t Ki u m t báo cho Hu -V n-Công hay là V - ng không bi t n n h i l i, l i ti m dùng nghi th c c a v ng gi , e r ng khi v n Th ng-Ô s làm ph n. Hai v quan i phu Cam-Lòng và -Trí lúc tr c b V - ng làm h i, c ng ng ra làm ch ng là có vì c này. Hu V n-Công gi n, l p t c sai Công-Tôn-Gi d n binh u i b t V - ng. V - ng i xe ra kh i thành tr m d m, b ng nghe m t sau có quan lính u i theo, bi t là Hu V n-Công sai ng i n b t, trong lòng lo s , v i trút b áo m , giã trang làm th ng dân i tr n. Khi ch y n Hàm-Quan thì tr i s p t i, V - ng tìm n m t khách s n xin ng tr . Ch khách s n h i xin l y gi y phép, V - ng không có, ch khách s n nói:

- Phép c a Th ng-Quân(V - ng) c m ng i không gi y phép n ng tr , n u ph m pháp thì s b t i, nên không dám nh n ông.

V - ng than th m: Chính ta t ra phép y h i ta. Sau b Công Tôn-Gi b t c. Hu V n-Công ra l nh chu di tam t c c a V - ng , l i sai ng i l y thân c a V - ng và dùng n m con trâu phanh thây. Dân chúng thù ghét V - ng nên giành l y th t c a V - ng mà n.

Ôi, ch vì công danh l i l c mà hà kh c vô tình, tàn nh n vô o, công danh c to i r i b t i di t thân và chu di tam t c. Ch ng ph i là qu báo sao!

☸ **Thị phi bất đáng, Hướng bội quai nghi, Ngược hạ thủ công, Siểm thượng hy chỉ.**

[Thích nghĩa]

Không phân biệt thị phi, cho việc xấu là tốt và việc tốt là xấu, Chuyên làm việc nghịch lý có hại cho xã hội, Vì tranh lấy công mà bạo ngược và hà-khắc với cấp dưới, Nịnh hót mong được lòng của cấp trên.

Chú: 1) *S* vì *c* ứng thì nói ứng, sai thì nói sai ch nên thiên v mà iên o ph i trái.

2) **Hướng** là h ng theo, **bội** là i ng c l i. i u h p v i ngh a thì ph i theo, không h p thì nên tránh, ó là h p-nghi. Ng c l i, l áng theo mà tránh, l áng tránh mà theo g i là quai-nghi, i ngh ch v i Thiên-lý.

3) **Công** là công-huân, thành tích. Có thành-tích t c có công, có công thì có t c l c. L y công làm vinh hi n là nguy n v ng c a m i ng i. Tinh trung báo qu c là công áng th ng, chính tr n nh không có tr m c p, nhân dân n no m c m là công áng m ng, l p thi n ngôn phép t c tr th là công áng kính. Còn nh hà kh c v i c p d i l y công là i u b t nhân. Khi ã b t nhân thì tránh sao kh i l i Tr i.

4) *L* y lòng trung ngh a ph ng s c p trên là kính, dùng l i n nh hót mong c lòng là khi mẫn không th c. ã sinh lòng khi mẫn thì tâm a b t chánh, do ó trên d i u thiên l ch mà i n ch sai l m.

☸ **Thụ ân bất cảm, Niệm oán bất hưu, Khinh miệt, Thiện dân, Nhiễu loạn quốc chánh.**

[Thích nghĩa]

Mang ơn của người mà không biết cảm tạ báo đáp. Gặp oán thì nuôi hận trong lòng mà không quên, Cơ may có được một chức tước thì sự kiêu mãn mà khinh miệt quần chúng, Làm rối loạn, quay nhiễu quốc chính.

Chú: 1) Ch u n mà không ngh n n áp, vì n là lòng t t c a ng i nên d nh n và mau quên, oán là lòng x u c a ng i i v i ta nên khó ch u và khó quên. Ch u n ng i mà ngh

❁ **Thưởng cấp phi nghĩa, Hình cấp vô cô.**

[Thích nghĩa]

Tưởng thưởng không đúng nghĩa, Gia hình phạt cho người vô tội.

Chú: 1) Mục đích của sự thưởng là khuyến khích người có công, người khác noi theo mà làm. Hình phạt là trừng phạt người có lỗi, mong khác lấy đó làm gương mà nên theo. Người đáng thưởng mà không thưởng, người không đáng thưởng mà lại thưởng là “Thưởng cấp phi nghĩa”, như thế làm cho người quân-tử thất ý, kẻ tiểu-nhân đắc chí. Đó là mầm móng của cái lo, chớ đừng mê hoặc lầm sao!

📖 *Thị Chi n-Quốc, vua Hu-Vương nói với Ngụy Hi-vi-thần là Thập-Bì rương:*

- Khanh nghe người ta phê bình quốc-nhân như thế nào?

Thập-Bì rương:

- Mọi người đều nói rương-bà là người nhân-tử và hay gia ân cho người.

Nghe Thập-Bì rương như thế, Ngụy Hu-Vương lấy làm mừng và nói:

- Như thế thì công-các quốc-nhân sẽ nảy.

Thập-Bì rương:

- Không phải thế đâu, hình phạt của công-các quốc-nhân làm cho nước bầm t.

Ngụy Hu-Vương ngạc nhiên hỏi:

- Lòng nhân-tử và gia ân cho người đều là việc thiện, làm việc thiện mà phải bầm t nước thì là nghĩa lý gì?

Thập-Bì rương:

- Tuy có lòng nhân-tử nhưng kẻ quốc-các lòng tốt không mang đến việc thiện mà đến việc ác thì là hại. Bà-bà không xét lý, người có tội cũng không trừng phạt thì sau này sẽ loạn. Gia ân kẻ quốc-các, nếu không xét lý thì kẻ vô công cũng không thưởng, như vậy là thưởng phạt không công bình, người vô công mừng, người có công oán. Như thế nước chớ nguy hại sao!

Ng y Hu -V ng cho l i nói c a Th p-Bì có lý, khen Th p-Bì r ng:

- Khanh qu là hai cánh tay c a qu -nhân v y.

2) **Cô** là t i. Hình ph t dùng tr ng tr k có t i, trong tr ng h p b t c d m i ph i dùng n c c hình. Vì t i do t gậy, ng i m c t i tuy ch u hình nh ng lòng không oán h n. N u t i tr ng kh ng rõ mà bu c t i cho ng i, hay vì thù h n riêng t , Vì nh n c a h i l mà c ý ghép t i, gia hình cho ng i vô t i, nh th là ph m hình. Ng i b hình ch u oan và ng i l m hình c ng s b oán.

❁ **Sát nhân thủ tài, khuynh nhân thủ vị.**

[Thích nghĩa]

Giết người để lấy của, Dùng mưu mô hại người mất chức sau đó thừa cơ tiến vị.

Chú: 1) Tài là i u c n thi t trong sinh ho t hàng ngày, nên m i ng i u mu n, c Kh ng-T nói: “Quân- t ái tài th chi h u o”. Ngu i quân-t l y tài u h p v i o ngh a, n u làm giàu mà trái v i o ngh a, ng i quân-t cho ó là i u s nh c. Ti n nh n c, có th ch thuy n và c ng có th làm m thuy n. Có ti n mà dùng không úng còn ph i mang h a, hu ng chi là gi t l y c a, ph m c hai t i là sát nhân và o-t c. Lu t n c còn khó dung, lu t Tr i há l i s xu t hay sao!

2) **Khuynh** là o. Ch c t c, a v do tài c mà có c g i là **đắc-vị**, Dùng m u mô làm cho a v c a ng i khác b m t mà th a c chi m h ng là o t-v. c-v chánh, o t v gian, ã gian thì không lâu dài và Tr i t c ng không dung.

❁ **Chu lục hàng phục, Biếm chánh bài hiền, Lãng cô bức quả, Khí pháp thủ lộ.**

[Thích nghĩa]

Sát hại địch nhân có tâm hàng-phục, Biếm trực người chính trực, bài xích người hiền tài có đức, Lãng nhục cô-nhi, áp bức quả-phụ, Làm việc không giữ chánh pháp, Nhận của hối lộ của người.

Chú: 1) o- c Kinh chép: “Dùng binh là u b t t ng, trong tr ng h p tránh không kh i chi n tranh b t c d m i dùng n”. Hai bên giao chi n là ánh b i i ph ng tranh l y ph n th ng, khi i ph ng b i tr n có tâm hàng ph c t c là mu n c u l y cái s ng. Ng i mu n c u s ng ta l i gi t ng i, ó là i u i ác, b t nhân.

📖 Lý-Qu ng là v danh t ng i Hán, có tài thi n x bách phát bách trúng, giao chi n v i quân Hung-Nô trên b y m i tr n, l p nhi u chi n công hi n hách, nh ng ch c Hán Võ- phong cho ch c thái-thú. Trong khi ó, b h c Lý-Qu ng có nhi u ng i c phong t c H u.

Lý-Qu ng l y làm bu n r u, m t hôm ng p v t ng-s V ng-Sóc h i rõ nguyên do.

V ng-Sóc h i:

- T ng quân th ngh xem có làm chuy n gì trái v i l ng tâm c a mình ch ng?

Lý-Qu ng áp:

- B n thân tôi ch a làm i u gì ám mu i hay th t c nào c . Ch có m t l n giao tranh v i r H , dùng k khuyên d i ph ng u hàng, nh ng sau ó s ng i u hàng trên 800 ng i i u b tôi ra l nh gi t ch t h t. Cho n nay, trong lòng v n th ng c m th y n n n, h i h n.

V ng-Sóc:

- Gi t ng i có tâm hàng ph c là t i n ng, h n n a s ng i ch t vì l nh c a t ng-quân l i trên 800 m ng. T ng-quân không c phong h u là t i sát nghi p quá n ng.

Trong lúc tu i già, Lý-Qu ng cáo quan v h u, nh ng quân Hung-Nô v n th ng n qu y nhi u t Trung-nguyên. Lý-Qu ng i-b i, Lý-Qu ng ch y l c vào r ng. Xong ngh n s th t b i mà h th n, bèn rút g m ra t v n.

V sau cháu c a Lý-Qu ng là Lý-L ng giao tranh v i quân Hung-Nô b b i tr n, trong tr ng h p b t c d ph i u hàng quân Hung-Nô, b vua Hán ghép vào t i ph n ngh ch nên c gia-t c u b gi t ch t.

2) N c dùng ng i chính tr c, hi n tài thì n c m i m nh, dân m i giàu. Bi m chánh bài hi n ch ng ph i là a qu c gia n ch suy y u hay sao? Nh ng k vì l ích cá nhân mà làm h i cho n c, u là t i nhân c a l ch s .

☀ Dĩ khúc vi trực, Dĩ trực vi khúc, Nhập khinh vi trọng.

[Thích nghiã]

Không phân biệt khúc-trực thị-phi, thấy có lợi cho mình thì cho sai là đúng, trái lại thì cho đúng là sai, Người có lỗi nhẹ mà xét nặng, để người chịu khổ.

Chú: Khúc là cong, Trực là thẳng, khinh là nhẹ, trọng là nặng. Pháp luật ra là m i ng i ph i tuân theo, m t khi ph m pháp, ng tr c vành móng ng a thì quan dân u bình ng. N u vì thiên-v hay nh n h i l , hay vì thù oán riêng t mà làm o cán cân luật, thì ng i hi n s b oan, nh th là ngh ch lý. ã ngh ch lý thì tránh sao cho kh i h a!

☀ Kiến sát gia nô, Tri quá bất cải, Tri thiện bất vị, Tự tội dẫn tha.

[Thích nghĩa]

Thấy người chịu cực hình sắp bị giết mà không tỏ lòng thương hại, lại còn sán nô thêm. Có lỗi mà không biết hối cải, Biết được việc thiện mà không làm, Tự mình mắc tội mà lại lôi kéo thêm người khác vào, để người mắc oan và chịu tội như mình.

- Hòa-th ờng, hòa-th ờng, gì t hòa-th ờng không ph ải là l ợi t ại t ại tôi, tôi ch ỉ là
ng ười thi hành l ệnh c ủa quan ty-lý mà thôi.

Ng ười t ại nói xong, b ến l ẻn ra ch ỉ t ại t ại. Qua ngày th ứ hai Lý-Nh ữc-Th ỳ cùng
quan l ợi trong nha môn ều ch ỉ t ại t ại c ả k ết .

☀ Ứng tác phương thuật.

[Thích nghĩa]

Có phương thuật hữu ích cho đời mà giấu diếm, bảo thủ bí-mật không cho người đời hay.

Chú: Ph ần ng-thu ật khác v ề vu-thu ật. Vu-thu ật là phép thu ật có h ệ cho ỉ
nh ập phù phép, bùa ngãi... còn ph ần ng-thu ật là thu ật có ích cho ỉ nh ập b ỏ c,
tinh t ại... Ng ười x ả có ể c m ột ph ần ng-thu ật ử ghi chép vào sách v ề l ử
truy ền cho h ệ th ệ, nh ệ th ệ m ỉ giúp ích cho ng ười ỉ sau. Ch ỉ có mình bi ết
thôi, m ột khi ch ỉ t ại r ỉ c ả không th ể mang theo ể c, n ếu ch ỉ truy ền cho
ng ười trong t ại (gia truy ền) ch ỉ c ả ng ười giúp ể c ng ười trong gia t ại c ả mà thôi. Sao
b ỏ ng truy ền l ợi cho nh ệ ử ng ỉ m ỉ ng ỉ trong thiên h ệ ử h ệ ng chung
m ột n ếu th ệ ch ỉ ng quý l ẻm sao! Khoa h ệ c ngày nay t ại n ẻ c là nh ệ công
nghiên c ử c ả các khoa h ệ c gia tiên phong, và nh ệ k ết qu ể c ả b ỏ c t ại n ẻn nh ệ
l ử l ử, nên trong th ệ ỉ v ề n-minh này m ỉ có th ể t ại m ẻ c tuy ể th ệ c.

 An-Huy có v ề lang y h ệ T ại ng, ể c m ột toa thu ể c gì ỉ c ả r ỉ th ệ ử nghi m.
Ph ần ng ỉ, h ệ ử ng nh ệ m t ại th ệ ch, khi dùng toa thu ể c ó ử có th ể kh ỉ t
h ệ sinh. Nh ệ ng v ề lang y này ham tài, m ỉ khi tr ỏ b ỏ nh ệ cho ng ỉ ử t ể giá
tr ể c, n ếu b ỏ nh ệ n ẻn ỉ th ệ ch ỉ a cho, trái l ử th ệ ng ỉ trúng ể c mà ch ỉ t.

M ột hôm, v ề lang y này ỉ qua m ột làng khác hành ngh ệ, và tr ỏ trong m ột
khách-s ẻn. Trong ể m ẻ ng ng ỉ, b ỏ ng nhiên b ỏ b ỏ nh ệ mà ch ỉ t. Ngay trong ể m
hôm ó, ể n báo m ẻ ng cho ch ỉ khách-s ẻn hay:

- Tôi là m ẻ t y s ẻ tên xxx. t ại xxx, ể n ử hành ngh ệ. Vì quá ham tài, ể m toa
thu ể c gì ỉ c ả t ại th ệ ch l ử làm c ả riêng mà không truy ền cho ng ỉ khác, m ột
khi ch ỉ a b ỏ nh ệ cho ng ỉ l ử t ại giá cao, và t ại ch ỉ ch ỉ a b ỏ nh ệ cho ng ỉ nghèo.

S ng i ch t vì tôi có trên m i ng i nay b Tr i ph t, b o b nh mà ch t t i
ây. Diêm-v ng ph t tôi ph i u thai m i l n, và m i l n u u ng nh m tín-
th ch mà ch t. Nay n báo m ng và truy n toa thu c l i cho ông. N u ông c u
c m t ng i thì t i c a tôi s c gi m i m t ph n, còn nh ông em toa
thu c này mà truy n cho thi n h , thì công- c c a ông c ng s vô l ng v y.
Nói xong, bèn khóc thút thút mà i.

Ch khách-s n th c d y, li n tìm n phòng ng c a v lang y, qu nhiên th y
v lang y h T ng này ã ch t, Sau em toa thu c gi i c trong m ng c a lang
y ra ph bi n, l u truy n trong dân gian.

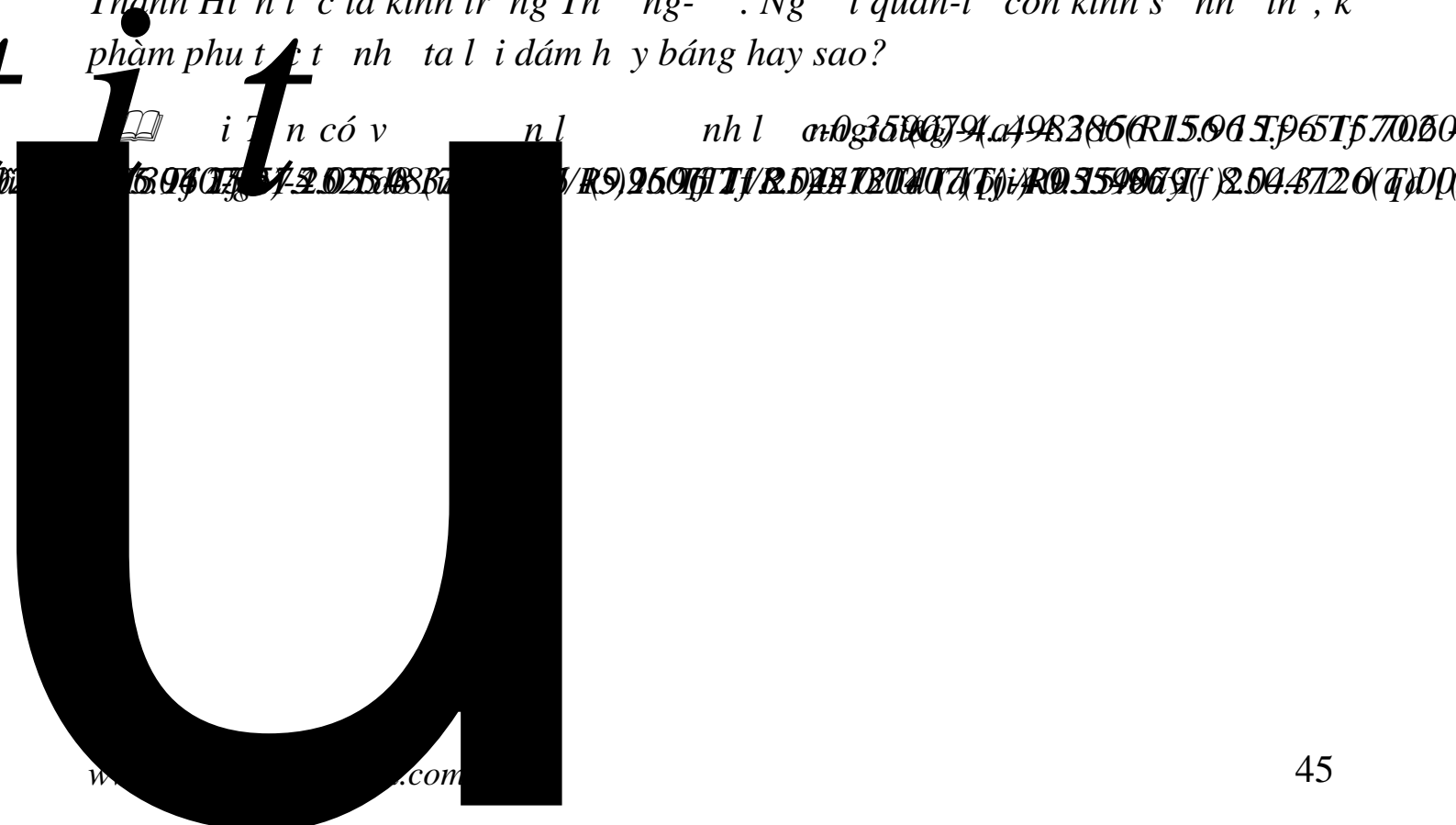

☼ San báng Thánh Hiền, Xâm lăng đạo-đức.

[Thích nghĩa]

Cười nhạo và hủy báng Thánh Hiền, Áp bức những người có đạo-đức.

Chú: 1) c Kh ng-T nói: “Ng i quân-t có ba i u s : S Thiên-M ng
c a Tr i, s i-nhân và s l i nói c a Thánh-nhân”¹. Tiên Ph t Thánh Hi n
u ph ng m nh c a Th ng- giáng phàm giáo hóa ng i, kính tr ng
Thánh Hi n t c là kính tr ng Th ng- . Ng i quân-t còn kính s nh th , k
phàm phu t t nh ta l i dám h y báng hay sao?

- Con người có hai cái ta, một chân một gi. Cái chân là do bản tính Thiên phú, cái gi là phần hình hài do cha mẹ sinh. Chân-ngã thì bất sinh bất diệt, còn phần gi-ngã thì chịu sự cấu trúc của âm dương ngũ hành, nên có sinh lão bệnh tử. Một khi con người chết đi rồi, chỉ có phần thể xác hình hài mà thôi, còn phần chân-linh, cái chân-ngã thì bất hoại. Nếu như thể xác tích thì n thì thành Thiên, trái lại làm ma làm quỷ.

Chàng thanh-sinh li d n ch ng nhi u i n-tích ch ng mình li nói c a mình, nh ng u b Nguy n-Chiêm ph n bác. Nguy n-Chiêm li nói v i chàng th -sinh r ng:

- Hai chàng Thiên ch ng qua là do người xa b a ra g t gi i ngu phu mà thôi. Các-h là một người có học thức, ch ng l li tin vào li l d oan ó hay sao Các-h qu th t là mê-tín.

Chàng thanh-sinh nghe xong li nói c a Nguy n-Chiêm li n thay i s c m t, gi n d và li n ti ng nói r ng:

- Ta biết người là kẻ cuồng-s hay người bị n không tr ng Thánh Hi n, không kính qu Thiên, cho nên hôm nay ta m i n ây dùng lý lẽ gi i bày cho người nghe, không người li ngông cuồng n th . Người không tin có qu , ta chính là qu ây, hãy nhìn rõ mà xem.

Nói xong chàng thanh-sinh bị n âu m t, tr c m t Nguy n-Chiêm là một con qu d t n, khía môi nghi n r ng, trong giây lát và bị n m t. Nguy n-Chiêm m t mà tay tái mét, chết i ng c ng i, khá lâu m i nói nên li. Không bao lâu Nguy n-Chiêm mang bệnh n ng, thu c thang không kh i r i ch t.

2) o cao long h ph c, c tr ng qu Thiên kinh. Người có o- c qu Thiên u kính tr ng, ch ng l phạm phu chúng ta li mang lòng khinh hay sao?

 Vua Võ- nhà Hán, tính người hi u th o và háo ngh a, thích c o- c kinh nh ng không hi u c huy n ý trong kinh. c Thái-Th ng Lão-Quân mu n hóa Võ- , hóa hình thành một ông già, k t l trên sông và t x ng là Hà Th ng-Công. Võ- sai s gi n h i nh ng i u nan gi i trong kinh, khi s gi n Hà Th ng-Công nói: “ o c chí tôn chí quý, n u sai người n h i thì o không quý”. S -gi tr v tâu, Võ- ích thân n g p Hà Th ng-Công h i o. Hà Th ng-Công nh m m t ng i thì n b t ng, m t h i

lâu Võ- có s c n , lên ti ng nói r ng: “Kinh nói: Trong thành có b n cái l n, trong ó vua là m t (Thành trung h u t i, v ng c k nh t), các-h tuy có o, nh ng tr m là vua c a m t n c, s n hà u là c a tr m, các-h c ng là th n dân c a tr m, sao l i ng o m n th ? Hà Th ng-Công hi u ý c a Võ- , hai chân nh y lên không trung, r i t tr m tr ng r i nói: “Trên không ng tr i, d i không p t, nào có th n dân x -t c”. Võ- h i h n, qu l i xin t i. Hà Th ng-Công ch truy n kinh cho Võ- mà không truy n o. th y o c tôn quý, há có th x m l ng làm nh c hay sao!

❁ **Xạ phi trực tẩu, Pháp trập kinh tê, Điền huyết phúc sào, Thương thai phá hoãn.**

[Thích nghĩa]

Dùng tên săn bắn xua đuổi cầm thú, Đào đất làm hại đến sâu bọ, rung động cây cối làm kinh động đến loài chim, Lấp đi hang ổ để loài vật không chỗ nương tựa, Làm tổn thương đến bào thai hay trứng của loài vật, khiến không thể sinh sôi nảy nở.

Chú: Nhà là t m c a loài ng i, không ai mu n c n nhà m cúng c a mình b ng i ngoài phá phách, loài v t c ng th . L p hang phá t c a loài v t ch ng khác gì i phá ho i nhà c a c a loài ng i v y. Tr i có c háo sanh, ch ng nh ng sinh ng i mà c ng sinh v t. Loài ng i u ham s ng và s ch t, loài v t c ng th . c Kh ng-T nói: “ i u nhi b t võng”, Thánh-nhân khuyên ng i ch nên l y câu câu cá mà không l y l i b t, vì c n câu ch câu m t con, n u dùng l i thì b t c b y. Thánh-nhân không mu n nhìn th y loài v t b di t ch ng. ó là lòng nhân v y.

📖 Th i Khang-Hy i Thanh, huy n c-H ng có ng i h Trình chuyên s ng b ng ngh s n b n. M t hôm i s n v , th y ng i bán m t n thú v t hình thù quái d , mua v cho àn con trong nhà gi n ch i. Sáu ng i con u mang m t n vui ùa trong nhà. H Trình nuôi trên hàng ch c chó s n, àn chó t ng ng i mang m t n là thú th t, nên kéo nhau n vâc n. Sáu ng i con u b àn chó s n c n ch t.

📖 Phụng Hi u-Nhu ng i i Minh, làm quan n ch c hàn-lâm h c s , vì xúc ph m n vua Thành-T mà b n n di t t c. Khi Phụng Hi u-Nhu ch a trào i, thân-ph c a Phụng Hi u-Nhu nh th y a lý xem phong th y xây m cho ng i cha. Tr c khi ào huy t, thân-ph c a Phụng Hi u-Nhu n m m th y m t lão già áo n tr c m t nói:

- Huy t mà các-h ch n chính là ch c a ta, xin cho phép ta hoãn vài ngày con cháu ta có thì gi d n i n i khác r i m i ng th . Lão già nói xong l i van l y r i m i i.

Thân-ph c a Phụng Hi u-Nhu cho ó là i u m ng m không áng tin, hôm sau sai ng i ào huy t, th y trong huy t có trên tr m con r n màu . Vì s b r n làm h i nên l i sai ng i l y l a t huy t, àn r n b ng n l a t ch th t. T i hôm ó, thân-ph c a Phụng Hi u-Nhu l i l y lão già áo xu th i n, gi n d n tr c m t, v a khóc v a trách:

- Ta ã van xin ông cho ta hoãn vài ngày con cháu ta có thì gi d i i n i khác r i m i ng th ch ng nh ng ông không cho hoãn mà còn dùng l a t ch t 800 m ng trong t c ta, lòng ông th t là c ác. Ông ã di t t c ta, ta c ng s di t t c ông v y. Lão già áo nói xong r i bi n m t.

N m sau Phụng Hi u-Nhu chào i, l i nh l i r n, tính hay nó th ng, v sau c t i v i vua Thành-T , b vua chu di m i t c. S ng i b gi t c th y là 800 m ng, y nh s r n ã b h a thiêu .

☀️ **Nguyện nhân hữu thất, Hủy nhân thành công.**

[Thích nghĩa]

Trong lòng luôn cho người khác mắc lỗi, thất bại, Thấy sự việc của người được thành công thì sinh lòng đố kỵ và tìm cách ám hại.

Chú: 1) **Nguyện** là l i nguy n, mong c. **Thánh-nhân** u có l i nguy n, c **Kh ng-T** mong th gi i i ng, c **Quan-Th -Âm B -Tát** nguy n h t

chúng sanh trong cõi ta-bà, i nguy n c a c a-T ng-V ng B -Tát là h t loài qu d i cõi âm-ph . ó là i-nguy n c u th c a Ph t, Thánh. Mong cho gia ình c bình an, giàu sang là nguy n v ng t m th ng c a m i ng i, tuy là v k , nh ng n u không h i ng i c ng không ph i là lòng x u. Nguy n cho ng i l m l i m c t i thì là lòng ác v y.

2) **Công** là thành tích. Xét khi làm m t vi c b t k vi c l n hay nh , không lao l c c ng lao tâm, m c ích là mong có s thành công mà không mu n th t b i. Suy b ng ta ra bung ng i, lòng ng i l i n nào vì k mà i h y công c a ng i hay sao?

 T n-C i th y Nh c-Phi s p ánh b i n c Kim, S sau này b t l i cho mình, nên gi l nh c a vua T ng h 12 o kim bài triêu Nh c-Phi v tri u, l i b t Nh c-Phi h ng c. Nguyên-Soái là Hàn-Th -Trung h ch v n T n-C i

- Nh c-Phi vì t i gì mà b b t giam.

T n-C i áp:

- “M c tu h u” (không c n có t i)

Sau Nh c-Phi b T n-C i làm h i, ch t trong ng c. Tuy công ch ng gi c c a Nh c-Phi b T n-C i ng n c n không thành, nh ng lòng trung trinh c a Nh c-Phi c l u danh muôn thu . Ng i Trung-Hoa c m lòng trung c a Nhạc-Phi nên l p mi u th ph ng.

Mi u V -M c Hàng-Châu th c Nh c-Phi, trong mi u có hai b c t ng úc b ng s t c a hai v ch ng T n-C i qu tr c m c a c Nh c-Phi. Khách hành h ng n làm l , khi ra kh i mi u nhìn th y hai b c t ng s t, mà ngh n l ch s c a T n-C i ã h i c Nh c-Phi nên gi n, th ng hay kh c nh và phóng u v i hai b c t ng s t. Bên c nh hai t ng s t có câu i:

Thanh S n h u h nh mai trung c t

B ch thi t vô cô chú n nh nhân.

Núi xanh g p may vì chôn x ng c t c a ng i trung th n, du khách n vi ng m c a c Nh c-Phi, núi vì th mà có ti ng. S t là kim lo i vô t i, ch vì úc thành t ng c a hai v ch ng T n-C i là k gian n nh, nên b ng i i kh c nh phóng u .

Giúp người thành công tuy không cần tiền bạc, nhưng sự thành công mà lòng người vui. Chỉ vì không mà bị công của người, tuy người không thấy, nhưng quả thực thì người đã rõ.

☀️ Nguy nhân tự an, Giảm nhân tự ích.

[Thích nghĩa]

Tìm cách khiến người lâm vào cảnh nguy nan mà cầu an cho mình, Hạ thấp người để lấy phần lợi ích cho mình.

Chú: 1) Tránh nguy cơ an là chuyển tình, nhưng đừng người vào chuyện người mà cầu an cho mình là ích lợi nhân.

📖 Thái Chi Nhân-Quốc, có sao Hu Nh-Ho chiếu vào địa phương của T. M. C. T. thấy vậy nên tìm kiếm báo cho T. Công hay:

- Sao Hu Nh-Ho chiếu thì chúa công sẽ có họa, xin chúa công hãy phòng.

T. Công Nhân-Công tri ân quan thiên-văn là T. -Vi nhân:

- Sao Hu Nh-Ho chiếu vào nhân ta, qu nhân là ch m t n c ph i ch u h a, khanh ngh có cách gì làm cho qu -nhân tránh họa c ch ng?

T. -Vi đáp:

- Họa của chúa-công có thể dời cho bá quan văn võ trong triều.

T. Công Nhân-Công đáp:

- Bá quan là tay chân của qu -nhân, không thể làm c.

T. -vi liêu:

- Có thể dời cho bá tánh.

T. Công Nhân-Công đáp:

- Vua có b n ph n b o v dân, lẽ nào b t dân mang họa, không c.

T. -Vi liêu:

- Nh th có th em mùa màng n m nay i l y h a c a chúa-công.

T ng C nh-Công áp :

- M t mùa thì bá tánh ph i ch t ói, không c.

T -Vi nói:

- Chúa-công yêu bá-quan, th ng bá tánh, vì c này nên sao Hu nh-Ho c s rút lui.

T i hôm ó sao Hu nh-Ho c qu nhiên bi n m t. T nguy mà không mu n ng i khác ch u th , vì th mà tránh c h a.

 Lý-T là m t v quan i T ng, vua sai i an ph dân trong vùng V nh-An, Lý-T bi t b n th ph ang n i lo n t i V nh-An, n u i trong lúc này s nguy h i n tính m ng c a c gia ình, nên gi b nh và tâu v i vua sai ng i b n h c c a c a mình là Ph m-Hình i th . Trên ng i, Ph m-Hình b b n th ph gi t ch t. V sau vua sai Lý-T i vùng Lâm-An, trên ng i nh m ch c, Lý-T cùng gia quy n c ng b b n c p ng gi t h i.

2) Gi m nhân t ích sao b ng gi m k ích nhân. H th p mình mà giúp ích c cho ng i, ch ng nh ng mình không b gi m mà t mình c ng c ph n l i ích. M t gi ng có n c, tuy tr m ngàn ng i ánh, nh ng n c trong gi ng c ng không vì th mà gi m, mà tr m ngàn ng i l i có n c dùng. Gi ng không ng i ánh là gi ng hoang, n c c ng không trong.

 Dĩ ác địch hảo, Dĩ tư phế công.

[Thích nghĩa]

Lấy cái xấu của mình để đổi lấy cái tốt của người khác, Vì Tư lợi cá nhân mà phế bỏ lợi ích công cộng.

Chú: 1) Cái th t không khi nào gi , cái gi lúc nào c ng không th bi n thành th t. Nh dùng vàng ng c gi i l y vàng ng c th t, tr c sau ng i c ng bi t.

 Tô- ông-Pha i T ng có m t viên ng c quý, ng i b n Ch ng- c n m n v ngo n th ng và i trao b ng m t viên ng c gi t ng t . Tô- ông-Pha không hay bi t. Mãi cho n khi nh m ch c Hàng-Châu m i phát hi n

www.nhatquantungthu.com

viên ngọc quý của mình bằng cách trao đổi. Tô-ông-Pha chấp thuận mà không trách phạt. Không bao lâu Châu-Đông-Châu còn viên ngọc quý không biết đâu. Tô-ông-Pha không tiếc viên ngọc quý của mình mà làm lợi cho người khác. Ngọc châu báu tuy quý nhưng là vật ngoài thân, thanh danh mới là báu vật.

2) **Công** là lợi ích chung của thiên hạ, nên làm, **Tư** là lợi ích riêng của cá nhân nên tránh. Vì lợi ích riêng tư mà phạm tội công nhân, nếu người không oán thì Trời cũng không phạt.

 Quách-Khai là người em họ của Chiến-Quốc, làm quan trong triều vua Triêu. Vua Triêu có ý định chinh phạt Trung-Hoa, nên sai Vương-Ngao đem vàng bạc dát lót cho Quách-Khai như Khai nói xin Liêm-Pha vua Triêu không dùng. Khi Triêu đem quân đánh Triêu, Liêm-Pha khuyên Ngao, vua Triêu sai sứ giả là Đổng-Cử triêu Liêm-Pha và đem quân chống Triêu. Quách-Khai dát lót cho Đổng-Cử cầu xin vua Liêm-Pha đừng đi và có binh. Vua Triêu thấy thế nên không triêu Liêm-Pha và đem Liêm-Pha thay thế. Liêm-Pha cũng là một người tài, nên Triêu không đánh thắng được Triêu, hai bên giằng co.

Vua Triêu sai Vương-Ngao hối lộ cho Quách-Khai, Khai gièm pha cùng vua Triêu rằng Liêm-Pha hãm hại Triêu âm mưu làm phản. Vua Triêu hôn mê nghe lời của Quách-Khai nên Liêm-Pha bị giết. Triêu vì thế mà diệt được Triêu. Khi Triêu diệt, Quách-Khai hàng Triêu, đem theo quyển thư và chuyến vàng bạc châu báu qua Triêu, như người khác không biết, Quách-Khai và gia quyến đều bị bắt giết.

Vì lợi ích riêng tư thì người có thể vinh thân phì gia, nhưng nếu làm thì nhà cũng tan, còn lợi ích thì người muôn thuở.

 Ngày xưa thân-mẫu của ngài Mạt-Liên không tin Phật pháp, hay ho i tam-bạo, tự ác mình, khi chết bị sa đọa. Ngài Mạt-Liên là chí hiếu, biết thân-mẫu chịu khổ trong vòng ngạ quỷ, nên dùng sức thần thông dâng thức ăn cho thân-mẫu. Vì thế nên lòng của ngài, thức ăn càng nhiều, thân-mẫu của ngài thấy thế, sống ngạ quỷ khác nhìn thấy mà cũng phải nên lợi ích cho người khác. Nào người vì ý niệm riêng tư hãm hại này, thức ăn vào nên bị biến thành lửa nóng đốt mình. Ngài Mạt-Liên lợi dụng thần thông cứu mẹ như người

vô hi u, nên ph i c u c u c Ph t, Ph t d n ph i nh công- c th p ph ng c a ch Ph t B -Tát m i c u c thân-m u c a ngài. Khi ch Ph t n thuy t pháp thân-m u ngài m i sám-h i giác ng mà thoát ly a-ng c. th y t l i là a ng c, công ích là thiên àng.

☸ **Thiết nhân chi năng, tế nhân chi thiện, Hình nhân chi xú, Kiết nhân chi tư.**

[Thích nghĩa]

Trộm lấy kỹ thuật và tài năng của người, Thấy người hiền đức hơn mình thì tìm cách đìm lấp, Phô bày chuyện xấu, Bói móc chuyện tư của người khác.

Chú: 1) **Thiết** là l y tr m, **Tế** là che l p. Th y tài n ng c a ng i h n mình, ph i tr m ngh t i sao mình l i không b ng ng i mà ph i l p trí h c h i, ph n u. Ng i có chí thì s t c ng có th gi a thành kim. Trái l i th y ng i có tài c h n mình, không bi t ph n t nh c u ti n, l i tìm cách h i ng i, g i là t b o t khí, ch ng nh ng có h i cho ng i, mà còn làm h i n chính mình n a. Ta đìm ng i thì Tr i c ng s đìm ta, ó là lu t tu n hoàn c a Tr i t.

2) Ng i th ng bi t c mình có ch x u th ng hay tìm cách che d u, không cho ng i hay. B i móc chuy n x u c a ng i là m t u t i k trong vi c x th , vì ng i b bêu x u s em lòng oán h n mà sanh ra s tranh ch p. Tai h a l i t s tranh ch p mà ra. Nh ng ng i c m vì t l i nên th n tr ng, ngòi vì t s c bén h n ao buá, có th gi t ng i mà không th y máu.

☸ **Hao nhân hóa tài, Ly nhân cốt nhục.**

[Thích nghĩa]

Làm tiêu hao tài vật của người, Gây chuyện thị phi, hại người cốt nhục ly tán.

Chú: 1) *Ti n b c c a c i trên i không th thi u, nên m t ng i dù kh c c n âu c ng ph i làm l ng dành d m t u c m t s ti n và v t d ng c n thi t trong cu c s ng h ng ngày. Tiêu hao tài v t ph i ch ng làm cho sinh ho t c a ng i s lâm vào c nh túng thi u. D d m t ng i i vào t (r u chè, c b c, ch i b i, ma túy...), ch ng nh ng làm cho ng i b tán gia b i s n, mà còn a ng i ta i vào con ng t i l i. ó là m t vi c th t c.*

2) *C t nh c là tình cha m con, tình v ch ng, và tình anh ch em. M i ng i u mu n tình c t nh c c oàn t mà không mu n có s chia ly, vì ó lá m i tình thiên-luân c a loài ng i. Th y ng i c t nh c t ng tàn mà ng gi a i u hòa khuyên gi i, là m t i u nên làm. H i ng i c t nh c phân ly là m t i u c c ác ph i tránh.*

☀ **Xâm nhân sở ái, Trợ nhân vi phi, Sinh chí tác uy, Nhục nhân cầu thắng.**

[Thích nghĩa]

Xâm đoạt sở ái của người, Giúp người làm việc bất chánh, Khi được thời thì thừa thế tác uy, làm mưa làm gió, Làm nhục người khác để cầu lấy phần thắng cho mình.

Chú: 1) *Sở ái là v t yêu thích. Thánh-nhân vô d c nên vô ái, Ti u-nhân a d c nên a h i. H i sanh t lòng ham mu n, lòng ham mu n l i sanh t s yêu. Khi có c s yêu thì không mu n b ng i xâm chi m, n u ta sinh lòng chi m o t, dù lòng có c to i hay không nh ng cái h a ã n m sau l ng ta.*

2) *Phi là vi c i ng c v i o lý. Ng i ch a ch c có lòng vi phi nh ng ta l i ùa theo tr giúp, nên làm t ng lòng vi phi c a ng i. Ng i có lòng vi phi nh ng vì ta khuyên r n mà không làm, nên tránh c h a.*

Không khuyên mà ng i nhìn ng i hành vi c trái lý, lòng d còn không c yên, hu ng chi l i i tr ng i vi phi, thì còn ác nào l n h n ch ng? Nh ng k si m n nh c u vinh th ng hay hi n k tr ng i làm vi c phi ngh a, nh ng l ch s ch ng minh, có m y ng i c hi n vinh bao gi , ch l i ti ng x u muôn i mà thôi.

3) c th hành thi n Tr i t hoan-h , c th làm phúc, Tr i t u thích, vì thu n lòng Tr i. Trái l i c th mà tác uy thì i ng c v i thiên lý, gây oán v i ng i, t o nên s thù h n, r t c c ch a n s di t vong.

✿ Bại nhân miêu giá, Phá nhân hôn nhân, Cầu phú nhi kiều, Cầu miễn vô sĩ.

[Thích nghĩa]

Làm hại lúa m8336]TJ /R151 15.96 Tf581 7901 0 Tđ ()Tj /R23 15.96 Tf 8.04472

Trong làng có ng ười nhà giàu tên là Háo-S c, th y nàng Ti u-Nga có s c ẹp nên sinh lòng tà, và l p m u ười chi m o t. Th y gia ình Hóa-Chiêu th ờng lâm vào c nh túng thi u, Háo-S c ờn làm quen v i Hóa-Chiêu, l i ớng vai m t ng ười b n thân và mang tài v t giúp ờ hai v ch ng nghèo.

Hai n m sau, Háo-S c r Hóa-Chiêu ra ngoài i buôn. Trên ờng i, Háo-S c l y r u ph c say Hóa-Chiêu, sau ó y Hóa-Chiêu xu ng sông. Khi b y xu ng sông, Hóa-Chiêu b n c sông làm t nh, c b i lên thuy n, Háo-S c th y v y bèn l y cây sào th c ch t Hóa-Chiêu ờ gi a lòng sông. Khi Hóa-Chiêu ch t, Háo-S c tr v báo cho Ti u-Nga hay là trên ờng i, thuy n b bão ánh m, Hóa-Chiêu không may b ch t chìm. Háo-S c l i gi ờng t trách mình: C ng là l i c a ta, nếu không r Hóa-Chiêu i buôn thì ờu có g p n n này. Nói xong l i t lòng th ờng xót cho ng ười b n quá c và an i Ti u-Nga. Háo-S c l i h a s lo li u v sinh ho t c a nàng và ng ời m ch ng già.

Vì bi t ớng k ch, nên ng ời nhà c a Hóa-Chiêu t ờng Háo-S c là ng ời t t. Ba n m sau, khi Ti u-Nga mẫn tang ch ng, Háo-S c sai ng ời mai m i n h i c i Ti u-Nga. Thân-m u c a Hóa-Chiêu vì c s giúp c a Háo-S c, l i không n con dâu mình th i t trong lúc còn tr , nên khuyên nàng dâu tái giá làm l i cu c i. Ti u-Nga trong tr ờng h p b t c d này ph i làm v c a Háo-S c.

M i n m sau, vào lúc ti t H , h sen n y hoa, Háo-S c r Ti u-Nga ra ngoài h ngo n c nh. Khi n b h , d i h sen có con ch n i lên, Ti u-Nga thấy v y l y cây ra th c. ch b ng ời th c li n l n xu ng, trong ch c lác l i n i lên, Ti u-Nga th y ch n i lên l i l y cây th c n a, ch l i l n xu ng. Và c th , ng ời th c ch l n ch n i ng ời th c... Háo-S c th y c nh này, t a nh c nh mình ã y Hóa-Chiêu xu ng sông r i l y sào th c cho ch t nên h ng c nh ngâm hai câu th :

H ì c th p tam niên ti n s

Huy n t a hà mô l c th y tr i

(H i t ng s vì c m i ba n m tr c, t a nh c nh ch nh y l n xu ng h)

Ti u-Nga nghe hai câu th c a Háo-s c, m ng t ng c m t ph n nào s vì c ã x y ra cho ng ời ch ng tr c c a mình vào m i ba n m tr c, nên yêu

c u Háo-S c vì t l i hòa theo. Háo-S c sao l i nguyên v n c a hai câu th cho Ti u-Nga. Ti u-Nga c xong hai câu th , qu quy t oán r ng ch ng mình ã b Háo-S c làm h i, nên n m l y Háo-S c mà kêu oan. Quan ph nghe ng i kêu oan, li n b t Háo-S c em v huy n ng tra kh o. Háo-S c nh n t i và b x t v t i gi t ng i o t v . Ti u-Nga khi lo vì c ma chay và chôn c t Háo-S c xong, ngh vì nhan s c c a mình mà h i ch t hai ng i ch ng, bèn t v n mà ch t.

3) T c ng có câu: B n ti n sinh c n ki m, c n ki m sinh phú quý, phú quý sinh kiêu ng o, kiêu ng o sinh dâm d t, dâm d t l i sinh b n ti n. ó là nhân và qu c a phú quý b n ti n. N u phú quý mà háo l , khiêm-t n nhã-nh n, th ng ng i nh tay chân, dù a v cao nh ng v n không có ng i k , phú quý vì th mà gi c lâu dài.

Tr n-Nghiêu-T là m t v quan i T ng, có tài thi n x , ng i ng th i không ai b ng ông, ông ta vì th mà sinh lòng kiêu c ng. Ông th ng hay t p b n trong v n nhà. M t hôm có ông lão bán d u i qua th y ông ang t p b n, li n t gánh xu ng, ngh p ghé xem ti n thu t c a ông. Th y ông b n m i phát trúng c tám chín, lão bán d u g t u m m c i. Tr n-Nghiêu-T g i ông vào h i:

- Lão c ng bi t b n à? Ta b n ch a c gi i hay sao?

Lão bán d u áp:

- ó ch ng ph i là gi i, ch ng qua là quen tay mà thôi.

Tr n-Nghiêu-T gi n nói:

- Lão dám khi ta, nh th thì hãy b n th xem.

Lão bán d u:

- Lão không bi t b n, ngh c a lão là bán d u, lão ch bi t rót d u mà thôi.

Lão già nói xong, bèn l y m t cái b u t xu ng t, m t ng ti n lên mi ng, l y cái môi t t gót d u qua l ng ti n, mà không giây m t tí d u nào vào ng ti n c .

Tr n-Nghiêu-T th y v y, tâm c khen lão bán d u .

Lão nói:

- Lão cũng chẳng gì gì, chẳng qua vì nghề nghiệp, làm lâu rồi quen mà thôi.

Trần-Nghiêu-Tử cho là phải. Trời không còn kêu gọi và khoe tài thì nên xa lánh mình.

4) **Cầu** chẳng bắt đúng, **miễn** nói về sự thoát mình. Khi đã có lợi ích là sự chu phớt, nhằng nhịu thì pháp luân luôn luôn quay, lòng khoan dung rộng rãi là một cách tốt nhất để pháp luân quay lại. Nhưng mà tất cả mà tất cả mình, nên không bắt tất cả. Cũng may mắn mà không bắt tất cả, vì nên quen quen thì quá là vô sự.

❁ **Nhận ân thôi quá, Giá họa mai ác, Cổ mãi hư dự, Bao trử hiểm tâm.**

[Thích nghĩa]

Mạo nhận lấy ân của người và đổi của mình cho kẻ khác, Tự mình có tội mà không nhận, lại ngoan cố, vu oan giá họa cho người, Không do tài năng, thực lực của mình được chức, mà dùng tiền mua lấy hư vị, Tính tình nham hiểm, thường nuôi lòng hại người.

Chú: 1) **Ân** là ban huân cho người, **quá** là lợi ích mình. Không phải công đức của mình mà nhận là mớ nhảm, trong khi lợi ích của mình thì không nhận, lợi ích cho người khác là **thôi quá**, là lợi ích mình và lợi ích Trời, đều là hành động của từ-nhân. Nhận quá thôi ân mình là quân-t

2) **Giá** là giá, **mai** là bán. Mang cái họa là gái trinh bán cho người, em cái ác ra bán người mua. Sự thì giá cả, lòng xu thì giá cả. Họa ác người mua, nhưng người còn tha thứ, còn nhận em bán cho người người mua oan, chẳng tốt lắm hay sao!

3) Cây không rễ khó sống, nước không nguồn cạn. Người không có tài đức mà mua lấy hư vị há có thể lâu được sao? Danh là khách của tài, đức là khách của đức, lập chí hành cho thành tài, tu thân hành đạo lập đức, có tài có đức thì danh đức tự nhiên sẽ đến. Tài hèn đức kém mà người ch cao nguy.

4) **Bao** là cu n gói l i không l ra ngoài, **trữ** là tích ch a lòng x u không che y ng i bi t mà tránh, ác còn nh , bao tr thì ng i không th y nên khó phòng, do ó c c k nham hi m. Nh ng m u sâu thì h a c ng sâu, ch c x o thì báo c ng x o.

☀ **Tỏa nhân sở trường, Hộ kỹ sở đoản, Thừa uy bách hiệp, Túng bạo sát thương.**

[Thích nghĩa]

Dụng tâm mai một sở-trường của người để người có tài năng không được thi thố, Tự mình có lỗi mà không chịu nhận, lại cố tìm cách để biện hộ che chở, Khi được thời thì thừa thế áp bức kẻ khác, khi có thế thì dung túng cho thuộc hạ cướp bóc giết người.

Chú: 1) **Tỏa** là gi m, **hộ** là che ch . **Trường** là u i m, là cái t t, **đoản** là khuy t i m là cái x u. K ng i có tài mà tìm cách ng n, là ng i tâm a h p hòi, bao b c cho l i c a mình thì tâm a ngu mê. Ng i không ph i là Thánh Hi n, m y ai tránh c không l i, có l i mà bi t ph n t nh, m i s a mình c. Bi t l i mà không s a l i còn bi n h , che y c ng nh êm ã không tr ng sao, l i b èn mà không dùng, ã t i r i l i càng t i. Ch ng nh ng s o n c a mình không nên che ch , ngay n l i c a con em c ng không nên bao b c.

📖 Lý-T và Hàn-Phi u là h c trò c a Tuân-T . Khi làm Th a-t ng n c T n, Lý-T khuyên vua T n em quân ánh n c Hàn. Hàn-Phi ph ng m nh vua Hàn sang T n c u hòa. T n-Th y-Hoàng g p Hàn-Phi, th y Hàn-Phi là ng i có tài, mu n tr ng d ng. Lý-T bi t tài c a Hàn-Phi h n mình nên gièm v i vua Tân r ng:

- Công-t c a các n c u thân n c c a mình, l nào ng i khác l i d ng. T n ánh Hàn, vua Hàn s m i sai Hàn-Phi vào T n, bi t âu ch ng ph i là gian k . Xin b -h ch nên dùng.

Vua T n nghe l i c a Lý-T c ng có lý, nên u i Hàn-Phi và không dùng. Lý-T l i tâu v i vua T n:

- N u tha Hàn-Phi v Hàn sau này s là m i h a cho T n, ch b ng gi t i kh i lo h u ho n.

Vua T n bèn giam c m Hàn-Phi. trong ng c, Hàn- Phi bi t mình s p b gi t nên h i tên cai ng c:

- Ta có l i gì mà b gi t?

Cai ng c là thu c h c a Lý-T áp r ng:

- M t ch u không th dung c hai con chim, ng i có tài n u không dùng thì ph i ch t, c n gì ph i có t i.

Trong êm ó Hàn-Phi l y gi i m th t c t v n mà ch t.

Khi T n-Th y-Hoàng ch t, vua Nh -Th lên ngôi, m i vi c u tinh dùng tên ho n quan là Tri u-Cao. Lý-T th y vua không lo n vi c tri u chính, nên l y l i khuyên can, Tri u-Cao oán ghét Lý-T , gièm tâu v i vua Nh -Th là Lý-T thông v i n c S . Vua Nh -Th gi n, ra l nh chém Lý-T và chu di c tam t c.

K tài Hàn-Phi không dùng, t i còn nh , gi t Hàn-Phi thì là t i l n, nên Lý-T b Tri u-Cao làm h i n t i chu di tam t c c ng là qu báo v y. M u sâu h a sâu là th .

3) c th thì có quy n, n u dùng quy n th làm i u nhân ngh a thì lòng ng i c m ph c, còn nh l m d ng uy quy n áp b c, chà p ng i thì là i u ác, lòng ng i s oán h n. Ng i c th i có lúc, nh tr ng tròn v n có ngày khuy t, khi th i i r i th c ng m t. N u c y th hi p ng i. M t khi th i th m tr i thì c ng b ng i hà hi p tr l i. Lu t tu n hoàn c a tr i t là th .

4) Sát ng u trong ng -gi i c a nhà Ph t. Gi t ng i hay gi t v t u t n th ng n hòa khí c a tr i t, ch ng nh ng t mình không th ph m, ngay c thu c c p c ng ph i tránh. Dung túng cho thu c h b o ng c gi t ng i c ng nh chính mình ã ra tay gi t ng i v y.

❁ Vô cố tiền tài, Phi lễ phanh tễ, Tán khí ngũ cốc, Lao nhiều chúng sinh

[Thích nghĩa]

Vô cố cắt may áo quần làm hoang phí vải vóc, Vô cố sát hại nấu nướng loài vật để làm ngon miệng mình, Vứt bừa làm hoang phí ngũ cốc, Bắt người lao dịch cho mình mà không thương.

Chú: 1) Làm ng ỉ ph ỉ ti c phúc, áo qu n là che thân, m c rách thì may m i, m c c thì có th em t ng cho ng ỉ nghèo, ó là m t ph ng pháp tích phúc. Ng ỉ x a, ch có h i hề ình ám m i gi t v t t Th n, nay th y nhi u ng ỉ giàu có không bi t ti c phúc, ngày êm ti c từng ãi khách, em th c n d th a mang i , ki p sau d l c vòng Ng -qu o

2) L ng-Võ- h i Thi n-s Chí-Công: Phu-nhân c a tr m ki p tr c có phúc c gì mà ki p này c làm Hoàng-H u, cùng tr m h ng c nh phú quý?

Thi n-s áp:

- Hoàng-h u trong ba ki p tr c là m t con giun, b Hòa-th ng Cao-Phong s ý, khi cu c t tr ng hoa cu c ch t. Hòa-Th ng ni m chú Vãng-sanh cho con giun, nên giun c u thai làm ki p ng ỉ. Trong ki p tr c, hoàng-h u là m t bà góa nghèo, hàng ngày i nh t t ng h t c m do ng ỉ v t b d i t mang v r a s ch mà n. Thiên-Th n th y ng ỉ nghèo mà còn bi t ti c phúc, bèn tâu cùng c Ng c- hay, cho nên hoàng-h u ki p này c h ng c nh phú quý y.

📖 Châu-Phúc-T n, ng ỉ i Minh, xu t thân trong m t gia ình nghèo nàn, cha m m t s m, m t mình s ng trong c nh cô- n kh s . N m 40 tu i, t nhiên hi u c lai l ch ki p tr c c a mình, c m th y sinh t vô th ng m i tìm n B ch-Vân-Quan thành B c-Kinh xu t gia.

Tr ng-lão trong chùa này là m t v cao nhân, bi t c Châu-Phúc-T n là sao T -Vi xu ng phạm, ch vì h ng th thái quá, không th tr v Tr i mà ph i l u l c ch n h ng-tr n Tr ng-lão ngh r ng, n u không a ày cho c c kh thì Châu-Phúc-T n khó mà tr v b n v nên m i nói v i Châu-Phúc-T n:

- Con có bi t tu hành là m t vi c c c kh ch ng? Phạm vi c gì ng ỉ th ng không th nh n thì ng ỉ tu hành ph i nh n, vì c gì ng ỉ th ng không ch u

c thì ng i tu hành ph i ch u l y. Ph i n cay nu t ng m i có th li u c nghi p c a ki p tr c, con có ch u c ch ng?

Châu-Phúc-T n áp:

- B ch th y, con hi u. Cúi xin th y t -bi thu nh n con theo Th y h c o.

o-Tr ng sai Châu-Phúc-T n chuyên lo vi c n c ái, quét nhà xí và làm nh ng công vi c n ng nh c, Châu-Phúc-T n ngày êm làm l ng v t v , th mà th ng b s -ph trách ph t, nh ng trong lòng v n không m t chút oán h n. Nhi u ng i trong chùa th y ng c nh c a Châu-Phúc-T n u t lòng th ng xót và b t mẫn v i Th y mình.

Vì làm l ng v t v , nên chùa m i có m t n m thì Châu-Phúc-T n ã lâm b nh. Có -t báo cho o-Tr ng hay, o-Tr ng ch ng nh ng không t lòng th ng xót, mà còn nói v i chúng -t r ng:

- Ch nên ki m thu c thang cho nó, c nó ch t t nhiên, ch t càng s m càng t t.

Chúng -t nghe th y mình nói th , u oán gi n trong lòng, nh ng không dám nói ra. Qua vài này sau thì Châu-Phúc-T n ch t.

Khi o-Tr ng hay tin Châu-Phúc-T n ã qua , i d n m t -t l y s i dây th ng bu c vào c c a Châu-Phúc-T n và nói:

- Các con hãy kéo xác c a Phúc-T n i qua hang chó, ra ngoài 40 d m n bi n ông-H i và v t xác nó ra ngoài bi n, và nên nh không c m c áo quan cho nó, ch nên trái m nh.

Chúng -t nghe l i th y, kéo xác c a Châu-Phúc-T n i t hang chó ra n bi n ông-H i, nh ng trong lòng u oán gi n s -ph mình. Khi i c n a ng, v i s huynh lên ti ng nói:

- S -ph th ng d y ta r ng, ng i xu t gia ph i l y hai ch t -bi làm g c, nh ng lòng c a s -ph thì l i b t nhân nh th . Châu-Phúc-T n ch ng ph m t i gì mà b th y ta hành h n ch t, khi ch t r i không cho ng i làm l mai táng. Chúng ta d u sao c ng có tình s huynh v i Phúc-T n, ta hãy ki m m t b m i và m t chi c quan tài khâm li m và ki m m t ch t t mai táng cho s

, nó c yên n i su i vàng, nh th ta c ng làm tròn c tình ng-môn. Khi v chùa, n u ta không nói thì s -ph c ng không th bi t c.

M i ng i u ng ý và làm theo l i c a v s -huynh, quên m t l i d n c a s -ph mình. Khi m i vi c xong xuôi, tr v n chùa, m i ng i t ng r ng th y mình không bi t c s tình. Ai ng khi m i vào chùa thì th y o-Tr ng b c ra, gi n r ng:

- M y ng i sao dám trái l nh ta, m y ng i ã làm h i v môn t t c a ta r i, có bi t ch ng?

Chúng -t không ai dám nói n ng, o-Tr ng l i nói ti p:

- Các con làm nh th t ng là th ng h i cho Phúc-T n, có bi t âu làm nh th là h i nó. Th y bi t c nó là sao T -Vi xu ng phạm, ch vì h ng th thái quá mà không bi t ti c phúc, nên không th tr v b n v , cho nên th y m i hành h nó, không cho nó n no m c m, m c ích là li u tr nghi p tr c c a nó ã làm kh i ch u nghi p báo trong ki p sau. M y con không hi u, cho r ng th y là ng i tan nh n b t nhân, ki p tr c nó ng sát nhi u ng i, ki p sau s ch u qu báo. Th y sai m y con kéo c nó t hang chó ra ngoài b n ch c d m, ki p sau nó mi n c n n dao binh, v t xác nó xu ng bi n sau này nó u thai làm vua n c ngoài h ng c nh phú quý. Ph i tr i qua m t ki p nh v y nó s hoàn c b n v . M y con không rõ o Tr i, l i t ng r ng th y không th ng nó.

Ng ng m t lúc, o-Tr ng l i than r ng:

- V n m nh nhà Minh s p s a suy i, m y con chôn c t nó nh v y, sau này nó s u thai làm vua nhà Minh. Ôi! Làm vua trong th i lo n ly th t là bi th ng, còn kh h n làm dân en n a, sau này l i ch t b t d c k t .

Chúng -t nghe xong l i c a o-Tr ng, m i h i h n v vi c mình ã làm, t t c u qu xu ng b ch r ng:

- B ch th y, chúng con ngu d t làm trái l nh th y, t i th t áng ch t. Cúi xin th y t -bi xá t i.

o-Tr ng nói:

- Âu c ng là ki p s c a Châu-Phúc-T n. Thiên-ly tu n hoàn, m t khi ã t o nghi p r i thì Thiên-Tiên và phạm phu c ng u nh nhau.

Sau khi Châu-Phúc-T n ch t, u thai vào ch n hoàng cung làm thái-t , v sau lên n i ngôi là vua Sùng-Trinh v vua cu i cùng c a nhà Minh.

Th i k Minh m t, gi c giã n i lên kh p n i, quân Mãn-Thanh c ng n i d y ánh phá quân Minh. V sau hoàng-cung b tên gi c Lý-T -Thành em binh v y hãm, Vua Sùng-Trinh trong c n n i u ngo i ho n y, ph i th t c t v n mà ch t. Làm vua ch a y 15 n m, ph i nhìn c nh n c m t nhà tan. Qu th t áng th ng!

3) **Lao** là lao ng, **nhiều** là s phi n nhi u, **chúng-sinh** ch ng i l n v t. Sai ng i hay b t v t làm vi c lao ng giúp mình u ph i có lúc và không th quá s c. Nh th ng i vui ta c ng c vi c. N u s c ng i y u kém mà b t ng i làm vi c n ng nh c.... thì thu c lao nhi u v y.

❁ **Phá nhân chi gia thủ kỳ tài bảo, Quyết thủy phóng hỏa dĩ hại dân cư.**

[Thích nghĩa]

Hại người tán gia bại sản sau đó chiếm lấy tài vật, Phá đê làm hại mùa màng, phóng hỏa đốt nhà để hại người không nơi trú ngụ.

Chú: 1) **Tài** là ti n b c, **bảo** là v t quý (ng c ngà châu báu). Giàu nghèo có s , m nh không có mà m u k h i ng i o t, dù l y c c ng không lâu dài. T c ng có câu: “C a phi ngh a có giàu âu”. Ch ng nh ng không giàu, mà còn di h a cho con cháu.

2) Nhà là n i tránh n ng che m a, là t m và c ng là tài s n c a loài ng i. Tr m c p vào nhà ch m t ti n b c, n n l t l i h a ho n ch ng nh ng nhà c a tiêu tan, sinh m ng c a ng i h i ng i không nh , do ó t i quá c ng n ng.

📖 Ngày x a L ng Võ- nghe l i c a V ng-Túc, p ê ch n n c sông Hoài công t Th -D ng. N c l n ê v , trên ch c v n ng i trong thành

Hoài u lâm n n. V sau L ng Võ- b H u-C nh làm ph n v y ài-Thành
mà ch t. V ng-Túc c ng b n n di t t c.

☀ **Văn loạn quy mô dĩ bại nhân công, Tồn tha khí vật dĩ cùng nhân dụng.**

[Thích nghĩa]

Làm loạn quy cũ, khuôn phép của người, để công lao khổ cực của người trở nên thất bại, Làm hư tổn đến vật dụng của người, để người không được sử dụng.

Chú: 1) **Văn loạn** là làm cho sai l m, làm lo n. **Quy** là quy c , **mô** là mô ph m. ó là ch ng trìn, hay k ho ch mà ng i ã so n th o và ho ch nh, là tâm huy t k t tinh t bao nhiêu kinh nghi m c a i ng i m i có c, là khuôn phép m u m c i n thành công. Ng i quân-t luôn ngh n tr th , m u c u sinh l i cho i, là lòng công. K ti u-nhân thì ngh n lo n c th i, nên v n lo n quy mô c a ng i l y danh l i cá nhân. Có bi t âu, vì cái l i riêng t c a mình mà t o nên cái h a cho n c.

2) Vì m n c u không c mà sinh lòng oán gi n, vì ng nghi p sinh lòng k , hay vì th y ng i có mà ta không, nên sinh lòng b t bình mà h y ho i v t d ng c a ng i, u tránh không kh i báo ng.

☀ **Kiến tha vinh-quy nguyện tha lưu biếm, Kiến tha phú-quý nguyện tha phá tán.**

[Thích nghĩa]

Thấy người được vinh-hiển, cầu mong cho người bị thất bại, lưu biếm, Thấy người có được phú-quý giàu sang, cầu mong cho người bị phá sản.

Chú: **Lưu** là b l u ày, **biếm** là b giáng ch c. Vinh hoa phú quý là do m nh, không th c ng c u. Ng i tích c c nhi u ki p, ho c là do siêng n ng c n

m n làm nên. Ki p tr c tr ng phúc ki p này c h ng, phúc l n thì vinh quy c lâu dài, phúc ít thì h ng ng n, ó là s m ng c a t ng ng i mà không ph i vì l i nguy n r a c a m t ng i nào b l u bi m hay phá s n. Nguy n r a ng i ch a ch c c nh ý mu n, nh ng t mình ã mang t i v i Tr i.

❁ Kiến tha sắc mỹ khởi tâm tư chi, Phụ tha hóa tài nguyện tha thân tử.

[Thích nghĩa]

Thấy nữ giới có sắc đẹp, trong lòng bèn suy nghĩ đến chuyện tà dâm, Mắc nợ của người thì mong chủ nợ chết sớm để khỏi trả.

Chú: 1) S c là ao búa h i ng i, nên ng i quân-t phòng s c nh phòng h , th n tr ng mà không dám s h . Th y s c ng lòng còn không c hu ng chi là ph m vào t i dâm, nên C - c có câu: “V n ác dâm vi th ”², là v y. Ng i ph m s c gi i ch trong m t kho ng kh c, n u không bi t ph n-t nh, th n- c thì m t ý ni m tà dâm có th a n ch b i c. Khi m t th y, tâm ng, hãy suy ngh l i cái h i c a lòng d c s mang n, suy t r i l i suy t , nh có m t t th p ph ng ang nhìn, tay t th p ph ng ang ch . S th n- c này có th làm cho tà ni m l ng xu ng mà tránh c h a.

Kinh Ph t vi t: Th y ng i l n tu i thì xem nh ng i ch , g p ng i nh tu i thì xem nh ng i em gái trong nhà, lòng t nhiên s di t.

M t h c trò c a V ng-Khê bi t mình hay ng lòng tà dâm, m t hôm h i V ng-Khê v ph ng pháp tr b nh này. V ng-Khê áp: Gi s trong phòng có k n p, ng i th y t nhiên ng lòng tà, nh ng n u ngh r ng ng i trong phòng tr ng là con em c a mình, thì lòng dâm l p t c tiêu tan.

V n s u do tâm sanh, n u mi ng không nói n vi c phi l , tâm không ngh n vi c phi l , m t không nhìn n vi c phi l , thân không làm vi c phi l , thì tà ni m t âu mà sinh? G p s c mà không sinh lòng dâm, phúc c s theo sau.

² Dâm đứng đầu trong mọi thứ ác.

📖 V ng-Hoa, ng i t nh Chi t-Giang i Minh, tính c h u, ph ng d ng m già chí hi u. Th i thanh niên d y h c t i m t tr ng t th c trong làng, ch tr ng tu i già quá trung niên, tuy có thể thi p, nh ng v n ch a có c m t m n con. Th y V ng-Hoa tu i tr tài cao, nên sai ng i thi p p n n m cùng V ng-Hoa c u con n i dôi tông ng. M t hôm, ng i thi p bén l n n phòng c a V ng-Hoa và trao lá th c a ng i ch ng ã vi t t tình. V ng-Hoa m lá th xem th y có n m ch : “D c c u nhân gian ch ng” (mu n c u gi ng th gian), hi u c ý c a ch tr ng, bèn l y gi y bút vi t lên n m ch c tuy t: “Duy kh ng Thiên th ng Th n” (Lo s th n trên tr i). Ngày hôm sau, V ng-Hoa vì s vi c này mà t ch c.

Ch tr ng th y s vi c không thành, th nh m t o-s n nhà l p àn c u t . o-s c chú c u nguy n xong bèn cúi u qu l y, nh ng qua m t th i gian v n không th y ng i d y. Ch tr ng ho ng s , li n ti n g n o-s xem xét s tình. V a n bên c nh thì o-s ng d y.

Ch tr ng h i rõ nguyên do, o-s áp:

- Trên ng n Thiên- ình thì g p l nghinh ti p tr ng-nguyên, nên v tr .

Ch tr ng l i h i:

- Tr ng-nguyên n m nay là ng i nào v y?

o-s :

- Nghe Th n trên Tr i c hai câu th : “D c c u nhân gian ch ng, Duy kh ng Thi n th ng Th n”.

- Ch tr ng bi t c ý ngh a c a hai câu này là ch V ng-Hoa. N m ó, V ng-Hoa qu nhiên trúng tr ng-nguyên. V sau thân-m u cu V ng-Hoa s ng n tr m tu i m i t th , con là V ng-D ng-Minh, ng i ch tr ng h c thuy t Tri hành h p nh t, làm quan n ch c Binh-B Th ng-Th m i v h u.

2) Ng i ta cho m n tài v t, giúp ta tránh c ho n n n, kh i c n nguy c p, là ng i có n v i ta. Thi u n mà không tr , mang n mà không báo áp mà l i còn mong ng i ch t s m c thoát n , ch ng b i b c và c ác l m sao! Kinh Ph t vi t: “N ng i tám l ng tr n a cân”. Ki p này không tr thì ki p sau v n ph i hoàn. Tránh không kh i lu n nhân qu .

❁ **Can cầu bất toại tiện sanh chú hận, Kiến tha thất tiện tiện thuyết tha quá.**

[Thích nghĩa]

Khi lòng cầu người không được toại nguyện thì sinh lòng nguyên rửa, oán giận. Thấy người sa cơ thất thế thì bàn luận đến khuyết điểm và lỗi lầm của người.

Chú: 1) Chí-nhân vô d c, nên không v ng c u, không v ng c u nên không oán, vô oán nên th ng l c, vui thú t nhiên. Ti u-Nhân gia d c nên a c u, a c u nên a oán. Vì c i trên th gian m i ph n có n tám ph n không c nh ý, không v a ý thì sinh lòng oán h n. C u ng i là i nh ng i nh ng giúp hay không là quy n c a ng i. M n ti n ng i không c to i thì trách ng i b n x n, keo ki t. C u ng i không c ng i giúp thì trách ng i vô tình, nh th ch ng ph i t mình tìm l y s phi n nã hay sao!

 i T ng có ng i h L em c a h i l cho V ng- án c u xin m t ch c quan nh Giang-Hoài.

V ng- án nói:

- Ông không có tài làm sao tôi có th ti n c cho ông c, ch ng l ta vì nh n ti n c a ông mà làm trái lu t n c hay sao?

L c m gi n V ng- án, v nhà th p nhang ng c m t lên Tr i nguy n r a cho V ng- án g p n n và ch t s m. T i hôm ó L m th y Th n n qu trách:

- V ng- án là ng i trung hi u l ng toàn, làm quan thanh-liêm, ng i nguy n r a ng i trung l ng, Ng c- l y l i nguy n ác c ó tr t i ng i. Vài ngày sau, L vô c b o b nh mà ch t.

2) Trên i có m y ai c hoàn m và toàn thi n, ng i th ng chúng ta khi có ch sai th ng hay t bào ch a l y mình, ng i có ch không úng ta l i em lòng chê bai nói x u, nh th ch ng b t công l m sao! N u em lòng trách ng i trách mình, em lòng bào ch a cho mình mà bào ch a cho ng i thì thiên h s không còn oán thù.

❁ Kiến tha thể tướng bất cụ nhi tiểu chi, Kiến tha tài năng khả xung chi ức chi.

[Thích nghĩa]

Thấy ngũ-quan, tứ-chi của người không được chọn vẹn thì sinh lòng chê cười. Thấy người có tài năng được trọng dụng, bèn tìm cách đè ép ngăn chế, để người không có dịp thi thố.

Chú: 1) Ng ị x u hay p, lùn hay th p, mù, ị c hay cām u là nhân ã gieo t ki p tr c. Tr ng h p t ng m o c a ta x u xí, hay t -chi ng -quan có ch khi m khuy t, ta c m th y m c c m t -ti. Ta nào mu n nh th , cha m ta c ng mu n sinh ta nh th ? N u b ng ị chē c ị, lòng ta s ra sao? Câu t c ng “c ị ng ì ch có c ị lâu, c ị ng ị hôm tr c hôm sau ng ị c ị”, ã hàm ch a ý ngh a nhân qu trong ó. Hôm nay ta c ị ng ị, bi t âu ngày mai ta c ng b ng ị chē. Hi n nay nhi u n c Âu M có lu t không c k th ng ị tàn t t, bãi u xe ph ị có ch dành riêng cho ng ị ph t t, c quan chính ph c ng nh nhi u công ty t nhân u có ị n tho ị dành riêng cho ng ị cām ị c, nh ng ng ị không may m n vì b th ng hay ph v n có c m t n p s ng nh ng ị th ng. Th t là m t ị u hay v y.

 L -K là t -t ng c a vua D c-Tông ị ng, ng ị ch ng nh ng x u xí l ị có thêm m t b m t màu xám. M ị ng ị lúc u g p L -K u t ng là ã g p ph ị qu . L ị n m c c a L -K c ng th t là c u k , nhìn v ngoài ai c ng cho r ng L -K là ng ị m b c thanh liêm, nh ng s th t thì khác h n, ông ta là m t ng ị nham hi m trong tri u.

Vào niên hi u ki n-trung n m th nh t, L -K gi ch c ng -s trung th a, ng lúc Quách-T -Nghị b b nh, L -K mang theo l v t ị th m Quách-T -Nghị. Quách-T -Nghị là v lão-t ng b n tri u, công-huân r t l n, nên khi ông b b nh, bá quan trong tri u u n th m ông. N m trên gi ng b nh, ông không th ra ngoài ti p ón nên sai thê thi p và ng ị nhà ti p khách. Nh ng khi hay tin L -K n th m mình thì Quách-T -Nghị d n thê thi p và n giúp vi c trong nhà u không c n phòng khách c ng nh n g n phòng c a ông, m t mình ông trong phòng nói chuy n v ị L -K . Sau khi L -K ra v ng ị nhà m ị h ị t ị sao ông l ị làm nh th và có d ng ý gì.

Quách-T -Nghị áp:

L -K là m t ng i có tài nh ng t ng m o x u xí và lòng d hi m c. Tính àn bà th ng hay ùa c t, n u thê thi p nô tì trông th y, có ng i không nh n c th nào c ng c i, nh th thì L -K s oán h n trong lòng, sau này khi c th thì ta s tránh không kh i h a.

Qu nhiên không ngoài s phán xét c a Quách-T -Nghị, v sau L -K c vua D c-Tông s ng thích, ông c th và gi t h i nh ng ng i ã t ng c i nh o ông, ch có Quách-T -Nghị vì bi t tr c nên tránh c h a.

2) Bài và bi m ch ng i ã có a v mà tìm cách bài xích. c ch là ch ng i ang c u ti n mà tìm cách ng n tr hành ng tuy khác nh ng lòng ác thì nh nhau, u vì k mà ra.

☀ Mai cổ yếm nhân, Dụng dược sát thụ.

[Thích nghĩa]

Dùng bùa ngãi tà thuật để hại người, Dùng thuốc độc để giết cây cối.

Chú: 1) Bùa ngãi vu thu t thu c tà, nên ng i chánh o không h c. Ng i bi t c ng không dùng. o-Kinh vì t: Ng i tu o bi t bùa ngãi mà không dùng thì d g p chân-s , c chân pháp.

2)Th c v t c ng nh ng v t, u có linh h n. C th lâu n m, h p th tinh hoa c a tr i t, là n i n ng náo c a qu th n, không nên n ch t. L y g dùng vào vi c h u ích mà n cây là t n cái d ng c a cây, nên không t n n hòa khí c a tr i t. N u vì lòng thù h n mà dùng thu c gi t cây thì ph m lu t Tr i.

❁ Khuế nô sư-phó, Để xúc phụ huynh, Cường thủ cường cầu, Háo xâm háo đoạt, Lỗ được trí phú.

[Thích nghĩa]

Vô lễ và sinh lòng giận hờn với bậc thầy, bất hiếu với cha mẹ, Xung đột với bậc huynh trưởng, Số mình không có, mà dùng võ lực hay mưu kế để chiếm đoạt, cố cầu cho kỳ được, Tính hay xâm lấn, cưỡng đoạt tài vật của người, Hành nghề cướp bóc để làm giàu.

Chú: 1) Giáo hóa là sư, truy n nghi p là phó, ng i d y lý cho ta, truy n ngh cho ta t c là th y c a ta. Cha m nuôi d ng ta, n u không có th y d y ta thì không th l p thân i. Cho nên n ngh a c a b c th y ngang hàng v i cha m , nên ph i tôn kính. Oán gi n s phó c ng nh ng ngh ch v i cha m v y, u mang t i b t kính.

2) Để là ch ng i, xúc là xung t. Con cái i v i cha m , em i v i anh ch ph i có lòng kính mà không th có lòng khinh, l nào l i ch ng i mà ph m t i ng ng ch b t kính. Khi b c ph huynh có ch sai l m, b n ph n làm con em ch có th thu n khuyên mà không th ngh ch cãi. N ng l i l n ti ng, tr n m t gi m chân, chê bai cãi l i, hay oán h n... u là hành ng b i luân ngh ch lý ph i tránh.

3) Th l y h p ngh a, c u xin có lý là chuy n th ng tình, th l y không c, c u xin không có, mà c l y c xin u thu c phi lý phi ngh a. Giàu nghèo s nh l nào có th dùng m u xâm chi m, hay l y s c c ng o t c sao.

📖 Ngày x a, Tri u-V công trong th i hàn vi, nhà nghèo không s c nuôi d ng m già, hai v ch ng ôm nhau mà khóc. M t hôm nh t c m t nén b c 25 l ng, gia ình tránh c c n ói. Sau V -Công c làm quan, v i l ng b ng là 100 l ng b c m t tháng. Nh ng l ng u tháng V -Công ch nh n c 3 nén, thi u i 25 l ng, V -Công nh c t v n v quan phát l ng. êm hôm ó có Th n n nói:

- Nén b c mà t ng quân ã nh t c là trích t l ng b ng c a t ng-quân, cho nên tháng u b tr , t tháng sau tr i t ng quân s lãnh m t tr m l ng không thi u.

V - Công em chuy n này nói v i ng-liêu và khuyên ng i không nên c ng th c ng c u.

4) **Lỗ lược** là hành ng c p o t trái phép. Hà kh c làm giàu, gia s n còn b hao tán, gi t ng i phóng h a, c p gi t làm giàu, t i ác còn n ng h n.

❁ **Xảo trá cầu thiên, Thưởng phạt bất bình, Dật lạc quá tiết.**

[Thích nghĩa]

Dùng thủ đoạn xảo trá để mưu cầu thăng quan tiến chức, Thi hành thưởng phạt không được công bằng, Hưởng lạc thái quá mà không có tiết độ.

Chú: 1) Th ng giáng có s , danh v có ph n, không ph i do x o trá mà c u c. N u không l y o ngh a mà dùng th o n t n m c ích, dù có c a v nh ng tâm thu t b t chính v n không gi c lâu dài.

2) Công có l n có nh , t i có n ng có nh , nên th ng ph t có h u có b c. Th ng ph t ph i c n c vào công t i, công và t i l i c n c vào thiên lý mà nh. Cho nên ng i quân-t dùng tâm phán xét, dùng lý cân nh c, không thiên v nhân tình, không mu i thiên lý, nên th ng ph t công bình. Ti u-nhân không xét lý, l y nhân tình làm khinh tr ng, l y c a h i l làm h u b c, nên th ng ph t b t công, ngh ch v i thiên lý mà t chu c l y h a.

3) **Dật** là an-d t, ch s h ng nhàn, **lạc** là h -l c, ch s h ng l c, **tiết** là ti t- , có ch ng m c. An nhàn h ng l c m i ng i u mu n, n u có ti t thì s h ng th lâu dài. N u thái quá thì l c c c s sinh bi. Nh l y l ng c a m t tháng tiêu trong m t ngày, tuy c sung s ng h hê trong m t ngày, nh ng vui thú c a ngày hôm nay s là cái kh c a nh ng ngày k ti p. Ng i có phúc m t i nh ng n a i ã dùng h t thì n a i sau s cùng qu n v y.

☀ Hà ngược kỳ hạ, Khủng hách ư tha.

[Thích nghĩa]

Hà khắc và ngược đãi với cấp dưới, Khủng bố dọa nạt, làm người lo sợ không yên.

Chú: 1) Ng ười tuy có sang hèn nh ư ng ười thân ng ười nh ư nhau, u do cha m ẹ sinh, bi t ấu kh ỏi, bi t ấu vinh nh ư c. Ng ười ã d ể i ta, giúp vi c cho ta, thì ph ải th ể ng ười nh ư con cháu trong nhà, có ch ỗ không úng thì d ể y b ỏ d ể d ể t, ng ười s ẽ c ả m ả n và trung thành v ớ i ta. Còn nh ư l ẽ ng ười c ả thu c h ỏi, hay ách ếp nô b ớ c ả u là hành ẽ ng ười hà kh ỏi c ả b ỏ ng ười c, ng ười d ể ph ả n ta, Tr ớ i c ả ng ười s ả h ả ta.

2) G ả p ng ười trong c ả nh ư nguy nan lo s ả, em lòng an ỉ ng ười c ả yên, ó là lòng nhân. Th ể y ng ười th ể t ể th ể, th ể a c ả kh ỏi ng ười hách, h ả m d ể a ả làm l ể i hay tr ể thù, là nh ư ng ười u không nên làm.

☀ Oán Thiên vu nhân, Hạ phong mạ vũ.

[Thích nghĩa]

Khi sự việc không được như ý thì đem lòng oán Trời trách người, chửi gió mắng mưa.

Chú: 1) Oán là s ả b ớ t ể bình, vu ả là quy l ể i cho ng ười. c ả th ể t ể trong lòng ng ười, phúc h ả c ả n ả n ả i thi n ả ác, phú quý b ả n ả t ể n ả là nh ư nhân c ả a ki ả p ả tr ể c, u do chính mình t ể t ể o. Ch ỗ có t ể n ả c ả tu ng ười p ả m ả i có th ể xoay v ả n ả i c ả, trái l ể i ã không ph ả n ả t ể nh ể n ả i mình mà l ể i em lòng oán Tr ớ i trách ng ười thì h ả a càng l ể n, và t ể i càng n ể ng.

📖 Ngày x ả a có chàng V ả ng-Sinh, n ể chay ni ả m Ph ả t ả ba n ả m. Ch ể ng may m ả c ph ả i m ả t ể ch ể ng b ả nh ả l ể, kh ể p ả mình u sinh m ả n ể c, ng ả a ng ả y khó ch ể u.

M ả t ể ng ười b ả n ể chí thân c ả a V ả ng-Sinh n ể th ể m và an ỉ r ể ng:

- Anh ể n ể chay, thành tâm ni ả m Ph ả t ể nh ể v ể y, ch ể Ph ả t ể B ể-Tát th ể nào c ể ng ph ể h ể, tôi tin r ể ng ch ể ng bao lâu b ể nh ể anh s ể kh ể i.

V ng-Sinh nói:

- Ta n chay ã ba n m, ch ng nh ng không c m t m y phúc nào, mà l i m c ph i cái b nh kh n n n này, th y n chay có ít gì âu. L i Ph t nói u là d i ng i c .

Ng i b n nói:

- Anh ch nên nói th , n chay có công- c y, ít ra anh ã không k t oán v i l c súc. N u anh không l y công- c ó thì anh em bán l i cho tôi.

V ng-Sinh ng c nhiên h i :

- n chay làm sao bán c, và bán nh th nào?

Ng i b n tr l i:

- Tôi tr cho anh m t ngày chay m t phân ti n, anh n ba n m, c th y là m i l ng tám ng ti n. N u anh ng ý bán thì anh vi t t kh c cho tôi, tôi s tr cho anh v i s ti n ó.

V ng-Sinh ngh th m: chàng này ng c th t, có ai i mua cái chay c a ng i ta bao gi âu. Nay nó mu n mua thì ta c ng bán cho, vì i v i ta ch ng có thi t thời gì c . Ngh xong, bèn nói v i ng i b n r ng:

- N u anh cho r ng cái n chay c a tôi bán c, tôi b ng lòng bán cho anh.

V ng-Sinh vi t t kh c cho ng i b n, hai bên ng ý giao d ch v i nhau. Chàng V ng l y c s ti n, trong lòng m ng r muôn ph n, quên h t n i kh c c c a mình và ngh r ng: “v i s ti n này, ta có th m i l ng y n tr b nh”.

Trong t i hôm ó, khi i ng , V ng-Sinh m màng th y hai con qu s n bên c nh gi ng n tr ng:

- Tu i th c a ông ã mẫn vào m i tháng tr c, nh ng vì ông n chay m i kéo dài c, nay ông không ti p t c ni m Ph t h c o mà l i còn cho r ng n chay là vô ích, em công n chay i chác cho ng i, t mình làm t Ph t c n. Nay s ông ã t i, hai ta vâng l nh Diêm-V ng n b t ông, hãy i theo ta n âm ph trình di n.

Hai tên qu nói xong, li n d t V ng-Sinh i. V ng-Sinh ho ng h n, qu xu ng van xin.

- Cu i xin hai v cho tôi hoãn l i m t ngày, ng tôi tr l i s ti n cho ng i b n, h y t kh c và ti p t c n chay tr l i.

Hai tên qu vô-th ng b ng lòng cho V ng-Sinh hoãn l i m t ngày. Chàng V ng m ng r muôn ph n. Hôm sau bèn i g p ng i b n và nói rõ tình hình c a mình, ng th i giao tr l i s ti n ã nh n cho ng i b n l y l i t kh c.

Ng i b n nói:

-Ta ã t t kh c tr c bàn th , cáo cùng ch Ph t B -Tát r i.

Chàng V ng i v nhà v i b m t s u th m. B nh tình t ó l i càng n ng thêm, không bao lâu r i ch t.

2) Tr i t sinh ng i sinh v t, l y s m sét gió m a ng b n mùa và hóa d c muôn v t. S m sét có th i, gió m a có lúc, ó là s v n chuy n c a c tr i. Lòng ng i n hi n lành thì thi n khí xung thiên nên gió thu n m a hòa. N u lòng ng i ác thì ác khí xung thiên nên m i có m a giông bão t . ó là lòng ng i ã “c m” nên lòng Tr i m i “ ng”. Há có th nguy n r a ông Tr i b t công!

❁ Đấu hợp tranh tụng, vong trực bằng đảng

[Thích nghĩa]

Gây chuyện thị phi để hai bên sinh việc tố tụng mà đứng giữa trực lợi, kết bè lập đảng, theo người làm việc phi pháp, nguy hại đến an ninh quốc gia.

Chú: 1) **Đấu** là dùng k làm cho hai bên b t hòa sinh oán, **hợp** là ng gi a làm hòa cho ôi bên. ó là làm cho hai bên thù ngh ch mà sinh vi c t t ng r i ng gi a làm hòa tr c l i.

2) **Vọng** là không phân bi t ph i trái, **trực** là i theo. Ng i cùng chí là **bằng**, h p b ng mà thành **đảng**. Khi có b ng ng t t có s i l p, nh n c l a không h p, và lo n t ó mà ra. Ngoài quân-t l y o làm b ng, l y c làm ng mà không a dua theo bè phái. K ti u-nhân thì khác h n, vì l i mà k t bè

ng và mong cho thiên h lo n tranh quy n o t l i, c
mà lo n, n c vì th mà nguy.

☀ **Dụng thể thiếp ngữ, vi phụ-mẫu huân, Đắc tâm**

[Thích nghĩa]

**Nghe lời của thể thiếp mà làm trái lời giáo huấn
cố tri tâm, khi được cái mới thì bỏ quên cái cũ.**

Chú: 1) V chánh là **thê**, v l là **thiếp**. Thê thiếp là người giúp ta trong vi c d y d con cái, ph ng d n Cha m là ng i sinh ta ra, nuôi d ng ta, c i h chúa nh ng cha m lúc nào c ng là b c trên c a ta. i c a thê thi p ph i suy ngh phán xét, l i b t chán thì nên nghe nh ng ph i p lòng cha m . Trong t n, b n ph n làm con ch có th khuyên gián mà khó lòng. ó là o hi u. Nghe l i thê thi p mà m là c u ch, và thê thi p là ân nhân, ó ch

2) C là x a, c . Cái c bây gi là cái m u. N nghe ch ng không có c và m i, v

Chú: 1) *Quân-t* và *ti u-nhân* khác nhau *ch* *t* *n* tâm, tâm vô hình không thể ynh ng xét v s vi c thì t ch quang-minh và ám-mu i mà bi t c s t n tâm là chánh hay tà. *L* i nói phát xu t t tâm, xét tâm thì bi t c l i nói là th c hay d i.

2) **Tham** là lòng hay ham mu n, **Mạo** là hay không có mà c tìm cách chi m l y, t c. *L*àm quan mà bóc l t nhân dân, h i l tham nh ng, bi n th công qu u thu c hành ng g t d i l a trên. Vì ã sinh lòng tham nên ph i che gi u s th t.

✿ Tạo tác ác ngữ, Sàm hủy bình nhân.

[Thích nghĩa]

Bịa đặt lời xấu, Gièm siểm, hủy báng để phê bình người.

Chú: 1) *Ng* i có l i ta còn ph i tìm cách bao dung che d u, mong *ng* i có c h i h i c i. *Ng* i vô c t a l i b a t l i x u h i n g i, ch ng oan l m sao.

Mi ng *ng* i d ph m b n i u t i l i, là ác-khẩu³, lưỡng-thiệt⁴, ỷ-ngôn⁵, và vọng-ngữ⁶. ó là kh u nghi p.

L i nói không m t t i n mua, khen *ng* i m t câu dù là m t l i tâng b c, nh ng *ng* i nghe nh c hóng gió xuân, trong lòng c m th y mát d u. Ác *ng* tuy ch m t l i nh ng *ng* i nghe nh g p ph i gió ông, mà c m th y l nh th u

³ *L* i nói ác c, nh nguy n r a, ch i b i.

⁴ Hai l i, g p ông Giáp nói m t àng, i v i ông t l i nói m t n o, gây chuy

x ng. Mi ng l i c a ng i s c bén nh dao, có th giúp ng i, c ng có th h i ng i, há không th n tr ng hay sao!

☀ **Hủy nhân xưng trực, Mạ Thần xưng chính, Khí thuận hiệu nghịch, Bội thân hướng sơ.**

[Thích nghĩa]

Hủy báng thanh danh của người khác, cho mình là ngay thẳng, **Mạ** lý Thần-Thánh cho mình là đúng, **Vì** lợi ích cá nhân mà không hành theo đạo lý, **chuyên** làm điều trái nghịch, **Đi** ngược với người thân mà chạy theo người ngoài.

Chú: 1) **Trực** là ngay thẳng, **chính** là không thiên lệch. Chính trực m t ngh a, là công bình ngay thẳng. M t ng i hành ng quang minh l i l c t c là chính trực, k i h y ng i t t không ph i là hi n. Ch có c i tà quy chánh m i tr thành ng i hi n, l nào em lòng h y báng ng i mà l i có th tr thành ng i chính trực hay sao?

2) Ng i chính trực m i thành Th n, ch ng l Th n không rõ ph i trái mà nghe theo l i d y b o và ch trích c a ng i hay sao! c t i v i Tr i thì khó mà van xin.

3) **Khí** là t b , **thuận** là l ph i, **hiệu** là noi theo, **ngịch** là i u trái. Thu n ngh ch là ph i xét theo lý. Cha m t , con cái hi u, v hòa ch ng thu n, b n bè gi t n... ó là o làm ng i mà m i ng i u ph i thu n theo. H p lý mà không hành, trái o mà l i theo, là ngh ch v i l Tr i v y.

4) **Bội** là ph n, **hướng** là theo. Ng i thân nh t trên i không ai thân h n cha m , v ch ng, anh ch em, k n là thân thích. Thân có ng c p, chia trên d i, bi t xa g n, s thì không thân. H ng thân b i s là thiên tính c a ng i. B i thân là ng , h ng s thì ngh ch. Ng ngh ch trái o luân th ng. T nh cha m ang trong c n ho n n n mà không lo, l i i giúp ng i ngoài n sung m c s ng, nh th là trái o.

❁ **Chỉ Thiên-địa dĩ chứng bỉ hoại, Dẫn Thần-minh nhi giám hiệp sự.**

[Thích nghĩa]

Trong tâm suy tính đến chuyện bất chính mà còn chỉ Trời đất chứng giám, Đã làm chuyện như uế xấu xa mà lại thề lạy Thần-minh làm chứng.

Chú: *Bỉ* là b - i, *ê* hèn, **Hiệp sự** là vi c nh -nhu c, x u xa. Thiên- a có chánh-khí, Th n-Minh chánh tr c quang minh, l nào l i làm ch ng cho nh ng vi c nh nhu c x u xa c a ng i i.

 t T -Châu có chàng Tri u-sinh l y ng i h Vu. Vu th có ng i em gái th ng hay n nhà Tri u-sinh th m ng i ch , không bao lâu l i yêu th m ng i anh r , và hai ng i phát sinh ra c m tình t ó.

M t hôm ng i em gái ánh m t chi c trâm cài tóc b ng ng c t i nhà Tri u-sinh, nh ng tìm mãi v n không th y. Ng i em gái này cho r ng ng i h u c a ch mình ã l y c p. Ng i h u b m c oan, m i n m t mi u k c n c u xin Th n-Minh ch d n. V Tiên n giáng c , là Hà-Tiên-Cô. Tiên-Cô vi t:

- Chuy n này không th nói c.

Gia nhân l i khóc lóc c u thêm:

- Ng i phàm không bi t m i c u n Th n-Tiên, ch ng l Th n-tiên l i ng i lành m c oan hay sao?. Cúi xin Tiên-Cô t -bi ch giúp.

Tiên-Cô vi t:

- V nhà tìm trên gi ng c a ch nhà s th y.

Ng i h u em l i c a Tiên-Cô v báo cho bà ch hay. V Tri u-sinh tr v phòng mình, qu nhiên tìm th y chi c trâm cài tóc c a ng i em gái mình trên u gi ng. Ngu i ch em chi c trâm tr l i cho em gái và trách ng i em v t i b t trình, gian th ng v i ch ng mình.

Ng i em gi n và nói:

- Rõ là ng i nhà c a ch l y c p mà ch l i còn vu oan và làm nh c danh ti c c a em.

- Nói xong bèn khóc òa lên, và l y tay ch lên tr i th r ng:

N u em có làm chuy n ám- mu i v i ch ng ch thì s b Thiên-lôi ánh ch t.

Ng i ch tin vào l i th c a ng i em gái, và u i ng i h u i ra kh i nhà.

Trong êm hôm ó, Tri u-sinh l i cùng cô em v h n hò v i nhau. B ng nhiên m a to gió l n, s m sét ánh vào nhà Tri u-sinh. Vu th th y êm ã khuya mà v n ch a th y ng i ch ng tr v phòng, trong lòng c m th y k l . Sáng hôm sau th c d y, Vu th th y ng i ch ng và em gái mình u b sét ánh ch t, hai xác n m lỏa l h u sên, thân mình cháy en, trông th t th m th ng.

☛ **Thí dữ hậu hối, Giả tá bất hoàn.**

[Thích nghĩa]

Khi đã giúp đỡ hay bố thí cho người rồi, lại sinh lòng hối hận, Mượn tài vật của người mà không trả.

Chú: Giúp ng i sau l i h i h n là không có lòng thành, làm vi c ngh a mà ngh n l i là còn tính ít k , thu c lòng tà. Ng i cho ta m n tài v t giúp ta tránh c c nh kh n, n u m n mà không tr qu th t là ng i vô ngh a v y.

📖 Tr n-Hi-Di t -s sau khi c o, bi t c quan thái-thú L u-T nh là v n nhân c a mình trong ba ki p tr c. Vì mu n tìm cách d n v n nhân này, nên bày m t chi c bàn tr c c a nha-môn c a quan Thái-thú xem t ng cho ng i qua l i.

M t hôm Tr n-t th y L u-T nh cùng v i m t ng i h u i ra, nên n nói v i L u-T nh r ng:

- Di n m o c a i-nhân k l l m, m i i-nhân hãy ng i l i ây b n- o xem t ng cho i-nhân.

L u-T nh th y đáng c a Tr n-t có v thoát t c, c ng mu n d ngl i nh Tr n-t xem t ng, nh ng ng t gì trong mình có nhi m v nên tr l i:

- Hôm nay vì b n công v , ngày mai xin o-tr ng n nhà ti u quan ch giáo

Ngày th hai, L u-T nh cho ng i m i Tr n-t n nhà và dùng l th ng khách ti p ãi.

L u-T nh h i Tr n-t :

- Xin o-tr ng ch i m, xem con ng t ng lai c a ti u quan sau này có khá ch ng?

Trân-t nhìn qua t ng m o c a L u-T nh m t lúc r i nói:

- T ng c a i-nhân h i khác v i ng i th ng, xin i-nhân ch nên b t t i, b n- o nói th t

L u-T nh áp:

- Không sao âu, có gì o-tr ng c nói th ng, s m nh t t hay x u u là nhân ã t o t nh ng ki p tr c. V l i t ng do tâm chuy n, c ng có th thay i c.

Tr n-t nói:

- T ng m o c a i-nhân m t tr c r ng, m t sau h p. i m này ch ng t r ng công danh phú quý c a i-nhân ch h ng c m t n a, khi già s ch u c nh b n cùng và cô n.

L u-T nh ngh th m: Ta ng ng m t v thái-thú dù ti n b c không có bao nhiêu nh ng ng l ng c ng cho ta s ng, h n n a v i ru ng v n c a ông cha ta l i, dù n c i c ng không h t, làm sao có th nghèo c? D i ta có nhi u ng i h u h nh v y, làm sao mà cô n c? Cho nên không m y gì tin vào l i c a Tr n-t , nh ng trong lòng không nói ra.

Tr n-t l i h i:

- i-nhân còn mu n h i thêm gì n a không?

L u-T nh áp:

- M y câu nói c a o-tr ng ã nh o t chung thân c a ti u-quan r i, còn h i gì n a.

Nói xong, li n sai ng i nhà em m t nén b c cho Tr n-t áp l . Tr n-t nói:

- Ng ị xu t gia không tích ti n b c, xin ị-nhân hãy gi l ị.

L u-T nh th y Tr n-t không nh n ti n bèn sai m t gia b c ti n Tr n-t ra v .
Tr n-t nói v i ng ị gia b c r ng:

- N m n m sau, gia ình quan thái-thú s g p tai bi n, b n- o v i quan thái-thú có duyên, sau này khi g p tai bi n, hãy n núi Hoa-S n ki m b n- o.

Ba n m sau, vì b ng ị gièm pha, L u-T nh b vua cách ch c, con trai l n b chém, ng ị con th hai b tù và ch t trong lao ng c, ng ị con th ba b b nh n ng mà ch t. n n m th n m, ng ị v cùng ng ị thi p và a con út c ng l n l t qua ị. Nh ng ng ị giúp vi c trong nhà th y gia o c a L u-T nh ã suy ị, c ng l n l t b ị, ch còn l i m t gia b c thân c n trung thành bên c nh.

Tr c s bi n ị l n lao này, L u-T nh c m th y bu n r u vô h n và cô n h n bao gi h t, nên nói v i ng ị gia b c trung thành:

- Ta ch ng làm ị u gì ác c , sao ông Tr i l i b th i ta n th ?

Nghe l i than c a ch nhân mình, ng ị gia b c s c nh t i l i d n c a Tr n-Hi-Di t -s , m ị nói v i L u-T nh:

- Lúc tr c ông o-s có nói v i con r ng khi nào ị-nhân g p tai bi n thì hãy n núi Hoa-S n g p ông ta.

L u-T nh ngh n l i c a Tr n-t ã t ng nói v i mình: “m t tr c r ng, m t sau h p, nên phú quý ch h ng c m t n a”, nay qu nhiên ng nghi m và khen th m t ng thu t cao-minh c a Tr n-t , nên ị v i ng ị gia b c n núi Hoa-S n tìm Hi-Di t -s .

Tr n-t h i r ng:

- Lâu n m không g p ị-nhân, ị-nhân g n ây m nh gi ị ch ?

L u-T nh a n c m t, em bi n c c a mình k cho Tr n-t hay. Tr n-t an ị:

- S ã nh v y, ị-nhân có khóc c ng vô ích.

L u-T nh:

- Xin o-tr ng ch ị m:

Tr n-t nói:

- B n- o không ph i là ng i xem bói, ch vì b n- o có duyên v i i-nhân, bi t phúc c a i-nhân, ch h ng n 60 tu i là h t, nên mu n i-nhân tu o thoát c nh luân-h i. i-nhân trong ki p tr c là m t ng i hành thi n, em tài v t b thí giúp ng i b n cùng, nh ng n n m 60 tu i, vì g p tai bi n, làm n không xuôi, b t u h y báng Thánh hi n, trách Tr i không có m t, cho nên phúc c a i-nhân ch c h ng n n m 60 tu i mà thôi. Di n m o c a i-nhân, m t tr c r ng, m t sau h p t c là tr c có phúc, sau g p h a, vì hành thi n h u th y vô chung và h y báng Tr i Ph t. Nay i-nhân còn l i m t s gia s n, i-nhân hãy bán h t l y ti n giúp cho k nghèo. M t khi tích công c, x ng ng c-ch m sau ót c a i-nhân s n i lên, lúc ó i-nhân s c h ng phúc tr l i. Nh ng h ng-phúc trong th gian không c lâu dài, mong i-nhân hãy theo b n o tu o, sau này h ng ph n thanh phúc, tiêu-đạo mi n c c l c.

L u-T nh nghe xong l i ch th c a Tr n-t , bèn t giã cùng v i ng i gia b c tr v nhà.

Trong th i k ó, quân Hung-Nô n qu y nhi u n c T ng và b t h n ba ngàn ng i, g m c ng i già v i tr con. Quân Hung-Nô t i u ki n, ph i l y m t v n nén vàng ra chu c m i ch u tr ng i, n u không m i ngày sau s ng i b b t, b t k già tr hay l n bé u b gi t.

L u-T nh hay c tin này, bán h t gia s n c a mình l y s vàng giao cho quân Hung-Nô chu c l i s ng i ã b b t. Trong t i hôm ó, khi i ng , ang n m xu ng gi ng, L u-T nh t nhiên c m th y x ng ng c-ch m n i ót sau t nhi n l i lên, tinh th n s ng khoái muôn ph n, m i ngh t i l i nói c a Tr n-t :

“Khi nào x ng ngọc-ch m nhô ra thì phúc s n”, nay qu th t linh nghi m. Nh ng l i ngh th m: Tu i mình ã ngoài sáu m i r i, còn phúc gì mà h ng n a! Chi b ng n núi Hoa-S n theo Tr n Hi-Di h c o còn h n.

Sáng hôm sau, khi th c d y, L u-T nh th y có c ngàn ng i ang ng tr c c a nhà mình. L u-T nh ng c nhiều h i:

- Các ng i n ây có vì c gì ch ng?

Nhưng ngài nói rằng trước đây là ngài bị quân Hung-Nô bắt, khi thấy Lưu-Tấn, tức là người bạn thân, ngài thanh nói rằng:

- Chúng tôi là ngài bị bắt Hung-Nô bắt, may nhờ ngài nhân cứu giúp nên mới thoát nạn tính mạng, nay chúng tôi kính ngài như thần, góp tí n giao trả cho ngài.

Lưu-Tấn không nhận và nói rằng:

- Đó là số mệnh của ta làm sao, may nhờ ngài nên làm như vậy.

Có một ngày, vì thấy vợ con của quan thái-thủ đã chết, bèn đem ngài đi con gái của mình gả cho Lưu-Tấn. Lưu-Tấn thích, xong vợ con chúng vợ và nói:

- Ngài không biết, thấy Mạnh-Tử có nói: không con nãi dãi tông làm mất uy đức thì u, xin ngài nên khước từ.

Lưu-Tấn trong trường hợp đó không chối từ, nên mới chuyển. Năm sau ngài vợ sinh hai đứa con sinh đôi, một trai và một gái.

Nghị a cấp vàng chu cấp ngài của Lưu-Tấn truy nã tại vua Tấn, nhà vua ra lệnh phạt chức cho Lưu-Tấn. Hai ngày con của Lưu-Tấn sau này, ngài đi con trai trưởng-nguyên, con gái cũng tuy làm cung phi, cả hai đều hưởng vinh hoa phú quý.

Năm mậu thân, Lưu-Tấn chết ở nhà, và lên Hoa-Sơn theo Trần Hi-Đi-ti-si học đạo.

📖 Vào mùa Thu năm Mậu-Ngọ tại Khang-Hy, thành Yên-Kinh có ngài tên Trần-Nguyên, nuôi một con lừa, một ngày có thể chở hai trăm dặm. Lừa này rất khỏe, ngoài ba cha con Trần-Nguyên ra không một người nào có thể sánh kịp, ngài cũng ưa đùa nghịch và hát ca. Một hôm có chàng Đặng-Sinh mới làm con của Trần-Nguyên cũng thích, lát nữa hiên lành, chụ cho Đặng-Sinh cưỡi. Hôm hôm đó Đặng-Sinh nếm thấy một người mải mải nói rằng: Ta là con lừa của Trần-Nguyên, sinh thì thiêu ông ba trăm năm không trả, nay cho ông cưỡi trả nợ. Hôm qua ông cưỡi tôi 280 dặm mong sáng mai ông sẽ cưỡi tôi thêm 20 dặm cho xong.

Đặng-Sinh hỏi:

- Ông n Tr ng-Nguyên bao nhiêu ti n.

Ng i áo en áp:

- Nhi u l m, không th m c.

D ng-Sinh c m th y gi c m k l , sáng hôm sau qua m n l a c a Tr ng-
Nguyên c i ch i, i c 20 d m, l a không i n a mà nh y tung t ng,
D ng-Sinh b l a h t xu ng t. Th y h p v i l i c a ng i áo en nói trong
gi c m ng, nên D ng-Sinh nói v i l a r ng: Ta ã bi tr i, ng i ã không còn
thi u n c a ta n a, nh ng ph i i b 20 d m ng v nhà th t là m t vi c khó
cho ta. Nay ta l y m i ng ti n mua c cho ng i n, ng i ch u a ta v
ch ng?

L a nh hi u c ý ng i, hai m t nhìn D ng-Sinh t v b ng lòng và a
D ng-Sinh v nhà.

V sau D ng-Sinh m n l a c a Tr ng-Nguyên c i, l a v n h t c ng á
D ng-Sinh nh m i ng i khác.

❁ Phân loại doanh cầu, Lực lượng thí thiết.

[Thích nghĩa]

Không biết an phận, số mệnh không có mà cố cầu cho kỳ được, Đua đòi, chạy theo sự xa hoa lòe loẹt bên ngoài.

Chú: Giàu nghèo có s , n u trong m nh có thì không c n c u c ng có c, n u s không có thì dù c c u c ng không n. Giàu mà không ti t ki m, n ch i xa hoa l i d mang h a vào thân.

📖 Th ch-Sùng là ng i Nam-Bì i T n, làm th -s t Kinh-Châu, sau i làm V -úy. Nh sai khi n khách hàng h i mà làm giàu. Th ch-Sùng k t b n cùng V ng-Kh i, D ng-Châu, là b n n ch i xa hoa ng th i. Kh i và Sùng th ng hay khoe giàu. Kh i làm t m l a dài 40 d m tr i ng, m c ích là phô tr ng s giàu sang cu mình, Sùng sai ng i d t m t t m g m dài 50 d m tr i dài h n c a Kh i. Có m t l n Kh i em m t báu v t b ng san-hô do

nhà vua t ng mang ra khoe v i Sùng, Sùng nhìn xong l y cây thi t nh -ý p nát cây san-hô và sai ng i em m t cây khác dài g p ba l n b i th ng cho Kh i. Kh i gi n và m c trong lòng.

Th ch-Sùng có m t ng i thi p p là L c-Châu có tài múa hát, r t c Th ch-Sùng s ng ái và c t riêng m t bi t th l y tên là Kim-C c-Viên cùng L c-Châu mua vui múa hát t i ó. M t v ng công trong tri u là Tôn-Tú th y L c-Châu có nhan s c, mu n Th ch-Sùng nh ng l i, nh ng Sùng không b ng lòng, Tô-Tú dùng quy n c ng o t, L c-Châu không ch u, nh y xu ng l u t t . Tôn-Tú gi n, nên gièm tâu v i Tri u-V ng là T -Mã-Luân, mà gi t Th ch-Sùng. Sùng vì th mà h i ch t.

☀ Dâm dục quá độ, Tâm độc mạo từ.

[Thích nghĩa]

Hưởng thụ thái quá dâm dục quá độ, Bề ngoài tỏ vẻ nhân từ, nhưng bên trong thì tâm địa nham hiểm.

Chú: 1) Dâm d c quá , tinh y u khí suy, ch a già ã b nh, sinh con ngu n. ó là m t i u b t hi u v i t -tông

2) Lòng ác t ng d , ng i bi t c là tàn nh n, tâm hi m m o quy t ng i bi t là gian. Ng i bi t nên d tránh. Còn tâm c m o t thì khó xét, ó là h n ng i ch a dao trong b ng, lòng d c c k nham hi m, c nh r n r t.

 Lý-Lâm-Ph là m t ng i có tài hoa, tinh thông c c m k thi h a, nh ng c ng là m t ng i gi o-ho t nham hi m. Làm quan d i tri u vua ng Huy n-Tôn, vì tính hay n nh hót, ch ng nh ng i v i nhà vua ngay c nh ng v phi t c a ng Huy n-Tôn, Lý-Lâm-Ph c ng u dùng l i ng t ngào mua chu c nên c vua s ng ái. Khi giao thi p v i ng i, b ngoài luôn t v thân thi n t i c i, m i ng i u t ng ông là m t ng i áng tin, nên em l i ph ph c ng nh nh ng i u bí m t u th l cho Lý-Lâm-Ph hay. Ng i ng

thì ông là người kh u-m t phúc-ki m⁷. Nhưng người có tài u b ông hãm h i mà ch t. Lý-Thích-Chi là b n ng-liêu v i ông, ch vì m t s hi u làm nh nhen nh ng Lý-Lâm-Ph nuôi h n trong lòng và ngh cách h i Lý-Thích-Chi. M t hôm Lý-Lâm-Ph nói v i Lý-Thích-Chi r ng:

- Nghe nói núi Hoa-S n có m vàng, n u có k ho ch khai m l y vàng thì r t có l i cho n c, ta gì b n vì c nên không có thì gì lo v vì c này, nay cho huynh hay huynh tâu v i vua. N u k ho ch thành thì công c a huynh s không nh .

Lý-Thích-Chi t ng Lý-Lâm-Ph có lòng giúp mình nên em k ho ch khai m Hoa-S n tâu cùng vua Huy n-Tôn. Nhà vua l y làm m ng, và em vì c khai m c a Lý-Thích-Chi h i ý ki n c a Lý-Lâm-Ph .

Lý-Lâm-Ph áp:

- H th n c ng bi t Hoa-S n có m vàng, nh ng n i ó l i là long-huy t c a b -h , e r ng khai m s phá i huy t m ch mà có h i cho nghi p c a b -h , cho nên h th n không dám tâu Ch c Lý-Thích-Chi c ng bi t c vì c này, nh ng ch ngh n l i cho mình mà không lo n phúc c a bê-h , qu th t là có ý b t l ng, mong bê-h ch nên nghe l i.

ng Huy n-Tôn nghe Lý-Lâm-Ph nói nh th nên gi n và làm t i Lý-Thích-Chi.

Vì ám h i ng i trung l ng, t i ác tà y tr i, v sau Lý-Lâm-Ph b ma qu hi n hình n v t ch t. Khi ch t áo quan l i b ng i b a, ch t không toàn thây. Niên-hi u nguyên-hòa i ng Hu -Châu, m t K n b sét ánh ch t, d i nách có ba ch Lý-Lâm-Ph . Niên-hi u thiêu-h ng i T ng, sét ánh ch t m t thi u-ph h Tr n trên mình c ng xu t hi n ba ch Lý-Lâm-Ph . Vào niên-hi u H ng-võ i Minh, t nh S n- ông có ng i L c-An-Bình gi t gà ãi khách khi nh lông th y trên mình gà n m ch “ ng t ng Lý-Lâm-Ph ”.

M u sâu h a c ng sâu, h i ng i ch m t th i nh ng ác nghi p i theo mãi. G m thay!

⁷ Mi ng ng t nh m t ong, nh ng trong lòng mang g m gi t ng i

❁ Uế thực ủy nhân, Đã- đạo hoặc chúng.

[Thích nghĩa]

Lấy đồ như uế đơ bẩn cho người ăn, dùng tà đạo, yêu thuật để mê hoặc, lừa gạt quần chúng.

Chú: 1) n nh m th c n nh u sinh b nh t t, t mình không mu n mà nuôi ng i n, ch ng ph i xem ng i nh xúc v t hay sao!

2) o ch có m t, l y tu thân s a mình làm g c, l y c u nguy t b n làm thi n. o mà r i tâm thì là tà o. Tà o là s mê tính, h i ng i n ng h n thú d , nên lu t Tr i ph t c ng n ng.

📖 Th i Xuân-Thu, n c Ng y có m t v quan là Tây-Môn-Báo c Ng y V n H u sai i tr n th t Nghi p- ô.

Khi n n i nh m ch c, th y c nh v t n i ây tiêu i u, dân c th a th t, Tây-Môn-Báo li n tri u ph lão t Nghi p ô n h i rõ nguyên do.

Ph lão u tr l i:

- Dân chúng tôi ây kh v m t n i Hà-Bá l y v .

Tây-Môn-Báo nói:

- Quái l ! Hà-Bá l y v ra sao? Các ng i nói rõ cho ta nghe xem.

Ph Lão:

- t Nghi p- ô này có m t con sông Ch ng, Hà-Bá là v Th n c a sông này. Th n này thích v p, m i n m b t dân ph i n p m t gái p trong làng. N u ch u n p thì c m a thu n gió hòa, hoa màu t i t t, n u không n p thì b v Th n ph t, dân n c lên làm h i nhà c a, ru ng n ng.

Tây-Môn-Báo:

- u tiên ai bày ra vi c này? Làm sao bi t c Hà-Bá l y v ?

Ph Lão áp:

- B n ng c t p bày ra vi c này. Dân chúng tôi s n n n c l t, nên ph i thu n theo. M i n m các hào tr ng trong làng cùng b n ng c t b t dân ph i

n p m y tr m quan ti n, m t ph n dùng làm phí t n l y v cho Hà-Bá, ph n còn l i thì h chia nhau.

Tây-Môn-Báo h i:

- Chúng nó chia nhau mà dân l i không nói gì hay sao?

Ph lão áp:

- B n ng c t thì gi vi c c u cúng, còn các hào tr ng trong làng cho r ng h c ng có công, nên c ng ph i n m t ph n, chúng tôi âu dám phàn nàn. Còn m t i u kh h n n a là c v u n m, b n ng c t th y con gái nhà ai có nhan s c, thì b t ng i con gái ó ph i làm v Hà-Bá, n u nh có út ti n cho h thì s c h tha cho mà i b t ng i khác. Ng i nào nghèo khó, không có ti n l cho h thì s ph i n p con cho Hà-Bá. B n ng c t l p m t tr i cúng b sông, màn tre tr ng r , trang hoàng r c r , b t ng i con gái b n p t m g i thay áo r i cho ó. Khi ch n c ngày t t, em ng i con gái y ng i vào cái bè lau, r i th ra gi a lòng sông, bè trôi c vài m i d m thì chìm. Nhi u ng i vì th ng con, không mu n n p cho Hà-Bá làm v thì d n con tr n i n i khác. C nh t ng trong thành vì th m i tiêu i u v ng v .

Tây-Môn-Báo h i:

- p các ng i b l t bao gi ch a?

Ph lão áp:

- M i n m chúng tôi u n p gái cho Hà-Bá nên ch a h b th n tr ng ph t.

Tây-Môn-Báo nói:

- Th n ã thiêng nh v y, khi nào có làm l n p gái thì cho ta hay, ta c u o cho các ng i.

T i k dâng gái, ph lão n b m. Tây-Môn-Báo áo m nghiêm ch nh, thân hành ra ng n i b sông. Quan l i trong p u t t p ông , dân trong p kéo nhau ra xem n hàng ngàn ng i. B n hào tr ng a m t bà ng ra, v i b m t kiêu hãnh. N -t c a bà ng i theo h n hai m i ng i, u v i kh n áo s c s .

Tây-Môn-Báo b o bà ng già và n nói r ng:

- Dám phi n bà d t v Hà-Bá n, ta xem m t:

Bà ng sai -t d t ng i con gái n. Tây-Môn-Báo th y ng i con gái ó nhan s c t m th ng, bèn b o v i bà ng và b n hào tr ng:

- Hà-Bá là b c qu th n, ph i tìm ng i con gái th t p m i x ng áng, gái này không p, nay ta phi n bà ng xu ng sông nói v i Hà-Bá r ng, vâng l i quan thái-thú i tìm gái khác p h n, hôm sau s n p.

Nói xong, li n sai lính tráng ném bà ng xu ng sông. M i ng i xung quanh ai c ng kinh h n m t vía. Tây-Môn-Báo v n ng i yên nh i bà ng tr l i, m t h i lâu m i ng d y nói:

- Bà ng tu i ã già, không làm c viêc, xu ng sông ã lâu v n ch a th y tr l i, các cô -t ph i xu ng gi c cho ta.

Tây-Môn-Bá l i sai quân lính b t m t cô -t c a bà ng v t xu ng sông. c ít lâu, Tây-Môn-Báo l i nói:

- Cô ó không làm c vi c, i lâu nh th mà v n ch a v .

Nói xong, l i b t -t khác xu ng sông gi c. M t lúc sau, Tây-Môn-Báo cho là ch m, l i b t thêm m t ng i i xu ng n a. C th y ba -t c a bà ng xu ng sông u không th y tr v .

Tây-Môn-Báo nói v i b n hào tr ng:

- B n y u là n l u, nói n ng không rõ, phi n ông nào xu ng h , giúp vi c cho c nhanh chóng.

Nói xong, sai lính b t m t hào tr ng ném xu ng sông và nói:

- i mau! K t qu th nào ph i tr v g p tr l i cho ta bi t.

Hào tr ng còn l i u s s t qu l i van xin, không dám ng ng c ng d y.

Tây-Môn-Báo nói:

- N c sông cu n cu n, nào th y Hà-Bá âu? Các ng i làm h i bi t bao nhiêu con gái nhà lành, cái t i y các ng i ph i n m ng.

B n hào tr ng l i qu s p kêu oan:

- Chúng tôi vô tri, xa nay b ám ng c t l a d i mà không hay, xin i-nhân th t i.

Tây-Môn-Báo nói

- Bà ng ã ch t r i, t nay v sau n u ai còn bày ra vì c Hà-Bá l y v n a, thì b t ngay ng i y làm m i xu ng nói v i Hà-Bá. M y ng i ã thu c bao nhiêu ti n c a dân, bây gi ph i tr l i h t.

Tây-Môn-Báo truy n cho ph lão ch n nh ng trai lành, ng i nào l n tu i mà ch a có v thì em n ê-t c a bà ng em g cho. t-Ngh p- ô t ó không còn thói ng c t, s dân i tr n t tr c u tr v làm n nh x a.

M t ng i hành ng quang minh chính tr c khi ch t i s c, Ng c-Hoàng i- phong làm Th n. ã làm Th n thì không vì ng i cúng t hay si m n n mà gián phúc, c ng không gì ng i không cung kính, cúng d ng mà giáng ho

Mê tín d oan, nh thì h i mình h i ng i, l n thì h i c m t n c. Sách Lu n- Ng vì t: “T b t ngôn quái, l c, lo n, th n”. c Kh ng-T không nói d n b n ch này, vì bi t c quái, l c, lo n, th n d làm cho ng i r i kh i chánh o mà i vào con ng tà.

☀ **Đoản xích hiệp độ, Khinh xưng tiểu thặng, Dĩ ngụy tạp chân, Thái thủ gian lợi.**

[Thích nghĩa]

Đo lường việc bất chính trong việc buôn bán, Mua vào thì mong người đo dài và cân nhiều cho mình, khi bán ra thì đo ngắn và cân ít cho người, Dùng hàng Giả trộn với hàng thật, hay bán hàng giả cho người khác, Chuyên hành nghề bất chánh để trục lợi.

Chú: 1) Lâm V n-Phú, ng i i Minh, ch ti m ch p phô i-Nam, là ng i giàu có t D ng-Châu. Khi bi t mình s p ch t, bèn d n v i ng i con duy nh t Lâm Thiên-Phát r ng: “Ta giàu c là nh vào cái cân. Cân này do ta c ch b ng g ô-h p, gi a cân có m t kho ng tr ng ch a th y ngân. Khi cân vào

gi cho m c th y ngân ph n d i cán cân vào nhi u, khi cân ra thì gi cho th y ngân di ng n xong u cán cân, con ph i ghi nh l y”. Ng i con nghe xong l i d n, bi t c cha mình gian l n trong vì c buôn vào bán ra, nh ng không dám nói, i khi ng i cha m t r i, ng i con m i em cái cân o l ng b t chính ó mang i h y. Ba tháng sau, hai a con c a Lâm Thiên-Phát u b b nh mà ch t. Lâm Thiên-Phát au lòng và oán th m: “Cha ta làm n b t chánh mà gia ình c bình yên và giàu có, còn ta buôn bán chính tr c nh v y mà ph i ch t i hai ng i con, nh th ch ng b t công l m sao?” T i hôm ó Lâm Thiên-Phát n m m th y m t v Th n n nói r ng: “Cha ng i làm n không thành th t, giàu có c là ph n phúc c a ki p tr c, nh ng vì o l ng b t chánh nên Tr i n , sai hai vì sao Thiên-Sát và a-Ki p xu ng u thai làm con c a ng i, khi l n lên, hai a con này s làm b i ho i gia ình c a ng i. Nay vì bi t thân-ph làm n gian l n mà h y i cái cân b t chánh ó, nên Th ng-tri u h i hai v tinh ó v Tr i. Tuy v y, sau này ng i c ng s c hai v con khác, vinh di u t -tông. Ba n m sau, v c a Lâm Thiên-Phát q a nhiên sinh c hai a con sinh ôi.

2) Buôn bán giao d ch l y l i là l t nhiên. Buôn bán sòng ph ng, ng i bán c l i, ng i mua c hàng, hai bên u vui. N u dùng th o n q y quy t g t ng i thì không úng. Nh bày hàng th t mà bán hàng gi , l y hàng gi tr n v i hàng th t, hay gi m o hàng c a ng i bán... u là th o n, ng i mua b g t. L y gi y b c gi , hay vàng b c gi mua hay trao i hàng hóa thì ng i bán b thi t thời. K bán ng i mua, n u m t bên b thi t thời thì giao d ch không c công bình, là gian l n. c l i nh th là gian l i.

3) Gian l i là làm l i b t chánh. Nh m sòng b c l y xâu, ch a gái giang h , nuôi tr m c p l y l i... u là nh ng ng ti n ô nh c không s ch. Mu n con cháu c t t, ch nên hành nh ng ngh b i ho i n thu n phong m t c, ch ng nh ng không c lâu dài, mà l i di h a cho i sau.

☀ **Áp lương vi tiện, Mạn mịch ngu nhân.**

[Thích nghĩa]

Dùng tài thế áp bức người hành nghề đê tiện, Lừa dối, gạt gẫm kẻ ngu đần.

Chú: 1) **Lương** là ngu i hi n, **tiện** là vi c hèn. Ng i hi n n l ng thi n, ch vì không c th i mà sinh nghèo, g p ng i trong hoàn c nh này l ra ph i t lòng th ng giúp, lòng nào l i n ép ng i làm ngh hèn. Nh ng k buôn bán nô b c, b t ng i bán dâm, ch ng nh ng làm nh nhu c thanh danh c a m t ng i mà thôi, còn làm cho ng i trong tông t c ph i mang ti ng, ch u s nh c nhã. Th t là t i l i.

2) **Ngu nhân** là ng i ki n th c thi n b c. Ch t ng ng i ngu không bi t mà g t. T c ng nói: “Ng i hi n ng i thì Tr i không khi”. Ng i ngu tuy không bi t nh ng trên có Tr i giám sát, có Th n l c t i.

Tham lam vô yém, Chú trở cầu trực.

[Thích nghĩa]

Lòng tham không đáy, háo tài háo của, Nguyên rửa để cầu lấy phần chính cho mình.

Chú: 1) **Yém** là chán. Vô y m ch lòng tham c a ng i nh túi không áy, không khi nào th a mãn c. Tham lam là tích v k , vì v k nên sinh lòng h i ng i mà i ngh ch v i thiên-ly. B n bè vì ch tham mà m t i ch tín, anh em vì ch tham mà tr nên b t hòa,... u là tai h a c a ch tham mà ra c .

2) **Kêu tr i** là t mà m ng ng i là chú tr , là s nguy n r a. Phàm l i nguy n r a, dù là vi c ph i nh ng ng i trông th y c ng không thích. Chú tr vi c qu y mà c u ph i, Tr i không n thì ng i c ng gi n. N u ch u oan không th bi n b ch v i ng i mà c u Th n cúng Ph t mong c gi i oan, Tr i Ph t vì l ph i mà th ng tình, oan tình có ngày s c r a. N u nguy n r a mà c u thì m c l i v i Tr i, l nào oan l i tr ng c?

Thị tửu bội loan, Cốt nhục phần tranh.

[Thích nghĩa]

Sau mê rượu chè, mất đi nhân tình mà làm chuyện trái ngược với luân-lý đạo-đức, Thường hay phần nộ, tranh chấp với anh chị em trong nhà.

Chú: 1) R u làm lo n tính ng i, là m t trong ng gi i c a nhà Ph t, khi r u th m b ng thì sát, o, dâm, v ng u n i gót theo sau.

📖 Vào cu i i nhà Minh, chùa Th u-phong Tr ng-An có hòa-th ng T -Châu, o h nh tinh ti n nh ng cho r u không thu c ng -huân⁸, tuy không u ng th ng nh ng v n u ng r u ngâm thu c cho b c th . M t hôm hòa-th ng n m m th y m t n thí ch trong chùa n nói:

- B ch th y, con ã r i kh i th gian. Trong su t i con ch a làm m t i u gì ác c , nh ng c ng ch a làm m t vi c th i n nào, mong th y t ng kinh Pháp-Hoa h i h ng cho con, ng con u thai vào ch t t.

Theo l i th nh c u, T -Châu hòa-th ng qu tr c Ph t ng ni m kinh Pháp-Hoa h i h ng cho n thí ch . Ti t tr i ng vào mùa h , khí h u nóng n c, khi t ng n quy n th n m hòa-th ng c m th y môi khô và khát n c, vì ki m không có trà, hòa-th ng bèn l y r u thu c gi i khát và ti p t c t ng ti p h t quy n kinh.

Qua ngày th hai, n thí ch n báo m ng cho hòa-th ng:

- Cám n th y ã t ng kinh h i h ng cho con. Khi th y t ng t quy n th nh t n quy n th t , d i âm-ph u có kim quang xu t hi n, Diêm-V ng chu n b cho con i u thai, nh ng t quy n th n m tr i thì kim quang không xu t hi n n a, ch ng i th y mùi r u xông m i. Nay mong th y t -bi t ng thêm m t l n cho con, con s i n th y.

Khi hòa-th ng t nh d y, mình n i da gà, t ó thâm tín r u là m t gi i ph i gi và ch a r u t ó.

2) **Cốt nhục** ch tình ru t th t. Anh ch em trong nhà nh tay chân trong thân ng i, t chi au thì ng i không kh e, t chi khuy t là ng i tàn t t.

S vì c không nh n nh c s sinh ph n. Ph n sinh t s b t bình, t s b t bình mà sinh ra s tranh ch p, vì tranh ch p mà c t nh c t ng tàn, m t o nhân-luân mà b t hi u v i cha m . Anh em th ng vì gia tài c a cha m , hay vì nghe l i c a v mà sinh ra s tranh ch p. N u xét k , ti n b c âu n ng b ng tình ru t

⁸ Hành, h , t i, c ki u, thu c lá.

th t, nghe l i nói c a ng i v trong m t lúc mà làm t n th ng n tình huynh c a m t i ng i, có áng ch ng? Th phi ph i trái, tình b n còn nên l y ch hòa gi i, hu ng chi là tình ru t th t!

 Vào i Minh B -Giang có gia ình Tr nh-Liêm là m t i gia t c, t i hi n-t⁹ truy n th ng ã h n hai tr m n m. Gia t c trên ngàn ng i mà không khi nào có s b t hòa hay cãi nhau x y ra. Dân a ph ng u g i gia t c này là Ngh a-Môn. Thái-thú vùng này l p m t t m bi n l n “Thiên H Nh t Gia” tr c c a làng. Tin này truy n n tai c a Minh Thái-T . Thái-T cho ng i m i Tr nh-Liêm n h i:

- Gia t c khanh có bao nhiêu ng i?

Tr nh-Liêm áp:

- Th a b h , có trên m t ngàn ng i.

Thái-T l i h i:

- Gia t c l n nh v y chung nhau mà hòa-m c c thì qu là Thiên h nh t gia. Khanh l y phép gì tr gia mà trên d i c hòa thu n nh th ?

Tr nh-Liêm áp:

- Tâu b h , không có phép gì c , ch không nghe l i c a àn bà mà thôi.

Vua Thái-T c i. ng lúc có ng i t Hà-Nam dâng m t thùng lê cho nhà vua, vua t ng cho Tr nh-Liêm hai qu . Tr nh-Liêm qu xu ng nh n l , hai tay c m hai trái lê i trên u, và t giã Minh Thái-T . Thái-T l i sai ng i ng m ng m i theo Tr nh-Liêm.

Khi Tr nh-Liêm v n nhà, bèn tri u t p t t c m i ng i trong gia t c n, h ng m t v cung thành và qu xu ng t n vua. L i sai ng i chu n b hai thùng n c l n, em hai trái lê c a vua t ng p nát ra b vào hai thùng n c, khu y u m i ng i u c h ng v c a lê mà nhà vua ã t ng.

⁹ Trên cha là tổ, trên tổ là tăng-tổ, trên tăng-tổ là cao-tổ, trên cao-tổ là thái-tổ, trên thái-tổ là huyền-tổ, trên huyền-tổ là hiển tổ.

Khi s -gi tr v , vua Thái-T h i:

- Tr nh-Liêm chia lê b ng cách nào?

S gi em vì c th y c thu t l i cho Minh Thái-T hay, nhà vua m ng và ích thân vì t m t t m bi n ba ch “Hi u Ngh a Gia” t ng cho gia t c này.

V sau có ng i tâu v i Minh Thái-T : Gia t c Tr nh-Liêm có ng i c u k t v i quan l i trong tri u ình làm vì c phi pháp. Vua Thái-T c i áp:

- Gia t c này không có nh ng h ng ng i nh th .

V sau Minh Thái-T l i sai ng i m i nh ng ng i trên ba m i tu i trong gia ình c a Tr nh-Liêm lên làm quan.

❁ **Nam bất trung-luong, Nữ bất nhu thuận, Bất hòa kỳ thất, Bất kính kỳ phu.**

[Thích nghĩa]

Làm trai không trung với nước, Phận gái không nhu-mì, không hòa thuận, Bỏn phận làm chồng không thương yêu vợ, Bỏn phận làm vợ không tôn kính chồng.

Chú: 1) Trai l y trung hi u làm u, gái l y c h nh làm g c. c Kh ng-T d y: “Hi u b t u t ch s thân, k là s quân, sau cùng là l p thân”. em lòng hi u th o th cha m mà th vua giúp n c thì là trung. Ngày x a các b c quân v ng u tìm tôi hi n n i hi u t , vì ng i chí hi u, nhà hi u thu n khi ra giúp n c c ng là b c tôi trung. Công n cha m l n nh Tr i t, làm con l nào l i không nên hi u th o, n n c sâu nh bi n c mà ph i làm nô l cho ng i, s ng trong c nh t i nh c.

📖 Ngày x a vua C nh-Tông n c T ánh nhau v i quân T n. T C nh-Công thua to, quân s u tr n h t, b l i T C nh-Công ng i m t mình trong xe. May có m t nông phu trông th y, v i y xe cho vua C nh-Công i tr n. Nh ng quân T n u i theo r t g t, ng i nông phu th y tình hình nguy ng p, bèn nói cùng T C nh-Công:

- Chúa công áo m cho th o dân m c, và mau tr n vào r ng, m t mình th o dân ng i trên xe ch t thay chúa công.

T -C nh-Công nói:

- Tr m thoát n n mà khanh ph i ch t, lòng tr m th t không n .

Ng i nông phu nói:

- Th o dân ch t i c ng ch nh trong r ng thi u i m t cây, n u chúa công ch t thì c giang san n c T u m t, xin chúa công ch ng n ng i hãy c i áo cho ti n dân, n u tr k o không k p.

T C nh-Công nghe l i c a v nông phu trung thành, c i b long bào giao cho nông phu và m c áo nhà nông ch y tr n vào r ng. Khi quân T n b t c xe c a vua T , t ng ng i m c long bào trên xe là T C nh-Công nên b t v n p cho vua T n. Vua T n nh n ra ng i nông phu không ph i là vua T , nên gi n và truy n l nh em chém.

Ng i nông phu không s ch t, ung dung nói v i vua T n:

- M c ích c a ta là ch t thay chúa, nay chúa ta ã thoát n n r i, ta ch t là l ng nhiên. Nh ng ch ti c r ng sau khi ta b gi t r i, thì sau này không ai dám hy sinh tính m ng c a mình c u chúa c a h n a.

Vua T n nghe ng i nông phu nói r t có lý. Ngh r ng m t ng i nông phu bình th ng nh v y c ng bi t trung v i vua, qu th t là hi m có, áng làm g ng cho ng i sau, nên tha t i cho ng i nông phu.

2) Trai noi theo o Tr i là hành ki n, b n mùa v n chuy n, trung trinh b t nh , gái hi u pháp o c a t là nh n nh c ch n ng, thu n theo b n mùa mà sinh v n v t. V ch ng là kh i nghi p c a nhân-luân, ch ng không nên chê v x u, v không hi n thì d y cho hi n, không c thì l y c d y. V c ng không nên chê ch ng nghèo, phú quý b n ti n u là duyên ti n nh, không nên b , hi n ngu u do s ng i ch nên khinh, mà ph i kính. V ch ng hòa m c gia o m i th nh, con cháu m i hi n vinh.

 H a-Doãn là m t ti n-s i T ng, v c a H a-Doãn là Ngy n-Th , lúc hai ch a l y nhau, H a-Doãn cho Ngy n-Th là p, sau khi k t thành v ch ng r i Doãn c m th y v mình x u xí, và có ý nh b v và l y ng i khác.

M t hôm H a-Doãn nói v i v r ng:

- Trong t - c¹⁰ c a ph n , xin h i nàng có c m y c.

Nguy n-Th áp:

- Trong t - c thi p ch thi u m t ch “dung” mà thôi.

Nguy n-Th áp xong bèn h i l i ch ng:

- K s có bách-h nh, thi p xin h i chàng có c m y h nh?

H a-Doãn áp:

- Ta ây có các bách-h nh.

Nguy n-Th nói:

- Trong bách-h nh có ch “ c”, chàng là háo s c ch ng không háo c, sao có th nói là bách-h nh c?

H a-Doãn nghe v nói xong, c m th y h th n. T ó không còn chê v n a, hai ng i kính tr ng l n nhau, v ch ng n hòa thu n n b c u.

 Chu-Mãi-Th n ng i i Hán, lúc ch a hi n t ch là m t th -sinh nghèo nàn, ph i lên r ng n c i nh t. Ng i v chê ông nghèo, c i nh o ông ch là ng i dài l ng t n v i, ch ng làm nên chuy n. Chu-Mãi-Th n khuyên v hãy ch u khó v i ông vài n m, n n m 50 tu i th nào c ng t, lúc t r i v ch ng s cùng nhau h ng c nh phú quý. Ng i v không nghe, b ông i theo ng i khác.

Sau vài n m trau d i kinh-s , Chu-Mãi-Th n thi và làm quan n ch c thái-thú. Ng i v xin v v i ông. Ông nói: Th em thùng n c lên l ng ng a, n u n c r i mà còn ón l i c cho y thì ta s b ng lòng cho v chung. Ng i v bi t chuy n không thành. C m th y x u h , v nhà treo c t v n mà ch t.

¹⁰ Tứ-đức: Công, dung, ngôn, hạnh

✿ Mỗi háo căng khoa, Thường hành đố-ky.

[Thích nghĩa]

Tính hay khoe khoang, thường sinh lòng đố kỵ.

Chú: 1) Có tài mà không khoe, phú quý mà không kiêu s c kính mà không k , vì ng i không k nên tài cao không b h i, phú quý c lâu dài. Có tài mà c y tài thì ch tài s i v i tai, vì ng i s k , do ó h a s n.

Đ) kc

trên ng b Tôn-T n dùng k vâ kh n Mã-L ng và b hàng ngàn m i tên b n ch t, ng v i l i ã th v i Tôn-T n trong lúc h san.

❁ Vô hành ư thể tử, Thất lễ ư cụ cô.

[Thích nghĩa]

Người chồng không làm tròn bổn phận đối với vợ con, Bổn phận làm dâu không tôn kính cha mẹ chồng.

Chú: 1) Ch ng ph i l y l i x v i v , không th xem v nh ng i h u hay nô tì. Cha ph i có lòng nhân-t th ng con, l y l ph i d y con. Ch ng ngay v hi n, cha t con hi u, gia o nh th m i th nh.

2) **Cậu cô** là cha m ch ng. Xu t giá tòng phu là m t trong o tam-tòng c a ng i ph n . M t khi ã r i kh i cha m v nhà ch ng thì gia ình c a ng i ch ng là gia ình c a mình. Cha m ch ng c ng là cha m mình, ã kính ch ng thì ph i kính c cha m ch ng. Khi còn nhà v i cha m , n u có ch sai l m không úng, cha m còn có th dung th , v i cha m ch ng mà không kính, ch ng nh ng là m t t i l i, c ng là m t i u s nh c cho cha m thân sinh. Vì ng i i v n cho r ng nhà cha m không d y d nên v nhà ch ng không bi t hi u ngh a.

 T -Trung ng i huy n Vân-An, có ng i v p là Nhan th nh ng không hi u th o v i m ch ng. Trung i buôn ngoài, m i l n v nhà Nhan th u k r ng b ng i m nói x u và ng c ãi. Trung nghe v nói nhi u ã nhàm tai và gi n ng i v b t hi u này. M t hôm v l i phàn nàn r ng b ng i m nói x u. T -Trung gi n, n nhà b p c m m t cây dao n nói v i v :

- Anh không có ph ng pháp gì làm cho m không ng c ãi v i em, ch có cách là gi t m i nh th em s không còn b m r y n a, em ngh sao?

Ng i v vui m ng nói:

- Em s giúp anh.

T -Trung l i nói:

- Trước khi đi tìm anh mua nệm phỉ hỉ lòng phẫn cho mẹ tháng
ngôi hàng xóm bị trộm là mẹ nói hi vọng vì mẹ, sau này anh
đi tìm rình rập ta nói là em là người không xứng, và em cũng không mang
tiền, em bỏ lòng ch?

Nhan-th nghe lời ch, sấm chi u chi u cùng kính hi th m m ch ng, t lo
li u m i vi c trong nhà, m sai gì làm n y, li mua th c n t t cho ng i m ...

Th i gian m t tháng trôi qua, chàng T -Trung hi v r ng:

- Lúc này m i x v i em có khá h n lúc trước không?

V á: -

- M i x v i em r t t t, anh th y lúc này em r t vui v , âu có k l i c a m
âu.

T -Trung nói:

- Nh th thì t t l m, em hãy hi u th o v i m thêm m t tháng n a, n u tháng
sau em v n làm cho m không có s phàn nàn v em thì anh s ra tay.

M t tháng sau, T -Trung c m cây dao n tr c m t v h i:

- Tháng này m có i t t v i em h n tháng trước không?

V á: -

- T ngày em làm theo lời anh, th y m i x v i em r t t t, tính em c ng
không còn b c t c n a, anh hãy b ý nh đi tìm i.

Nghe v nói xong, T -Trung gi n, n m l y áo c a ng i v nói:

- Em có khi nào nghe n con đi tìm không?

V á: - không

T -Trung li h i:

- Có khi nào nghe tin ch ng đi v ch a?

V á: - có

T -Trung áp:

- n c a cha m cao nh núi, sâu nh bi n, gi t mình lóc th t c a ta v n không th báo áp c n cù lao ó. Ta l y ng i là mong ng i giúp , ph ng d ng cha m ta trong lúc tu i già. Ng i là ph n làm dâu mà không hi u th o v i m ta, l i nói x u m ta, ta mang ti ng ng ngh ch, b t hi u. Ý ta mu n gi t ng i t lâu, hai tháng nay là ng i bi t ch c n h t lòng th m ta thì m i i u phần nần u không có. M ta i v i ng i lúc nào c ng th , hai tháng tr c c ng th , hai tháng sau c ng v y, th y là l i t i ng i. Nay th y ng i bi t h i c i, ta c ng ch ng gi t ng i làm chi nh ng ph i i theo ta n quan ph làm gi y t ly d , ng i không x ng áng làm v c a ta n a.

Ng i v khóc lóc qu xu ng:

- Em ã bi t l i, em vang xin anh ch nên u i em, t nay tr i em nguy n s h u h và hi u th o v i m n su t i.

Ng i m c a T -Trung th y con dâu lúc này hi u th o h n lúc tr c, c ng khuyên con không nên u i v . T -Trung nghe l i m . T ó m ch ng nàng dâu s ng hòa m c l n nhau.

Nh ng ng i hay nghe l i v làm Ph t ý cha m , so v i T -Trung, ch ng h th n l m sau!

☀ Kinh mạn tiên-linh, Vi nghịch thượng mệnh, Tác vi vô ích, Hoài hiệp ngoại tâm.

[Thích nghĩa]

Không có lòng thành thờ cúng tổ-tiên, Vi phạm, hay làm trái lệnh của thượng-cấp, ăn không ngồi rồi, chơi bời liêu lỏng, hãy làm những điều vô ích, Lòng dạ đa tâm bất chuyên.

Chú: Tiên-linh là anh linh c a t -tiên. Có t -tiên m i có ta, u ng n c ph i nh ngu n, tuy ng i tr c ã không còn nh ng anh linh v n t n t i, nên trong ngày gi hay nhàn ngày l , t t... b n ph n làm con cháu ph i có lòng thành th

kính t -tiên. c Kh ng-T nói: “S t nh s sinh”. Th ph ng linh h n c a ng i quá c nh th i lúc còn s ng, ó là o hi u. ã là ng i u tránh không kh i cái ch t, m t khi thân nhân t giã cõi i, b n ph n làm con cháu ph i tìm m t ch t t an táng, quan quách c ng không th s sài, ng i quá c c yên lòng d i su i vàng. N u vì tranh giành tài s n, hay vì mê tín tin vào phong th y mà b hoang quan quách, thì là m t s khinh m n i v i ng i quá c .

📖 Vào niên hi u i-Quan i T ng có m t thái h c sinh La-C ng, cha m u b t h nh liên t c qua i. Hai anh em th i thác trách nhi m l n nhau. La-C ng cho r ng vì c chôn c t cha m là b n ph n c a ng i anh c , còn ng i anh l i cho là cha m là c a chung, ng i em c ng có ph n nên linh c a c a song thân quàng t i nhà ã ba n m mà v n ch a chôn c t. V sau La-C ng lên kinh ng thí, N i kinh thành có mi u Quan- r t linh, s -t tr c khi d thi th ng hay n mi u này cúng váy xin x m. La-C ng c ng n mi u Quan- c u cúng. Trong t i hôm ó, C ng m th y c Quan-Thánh -Quân n, ch vào c p quan tài mà trách:

- c kh ng-T nói v o hi u là ch t ph i dùng l mai táng, dùng l t . Nay cha m ng i ch t ã lâu mà v n ch a chôn c t, ó là m t i u i b t hi u, Minh-Ty ã ghi l c t i ác c a ng i, khó tránh cho kh i, c u cúng vô ích, hãy tìm ng v nhà i. La-C ng không ph c áp r ng:

- Tôi còn m t ng i anh, trách nhi m c a anh c l n sao Minh-Ty toàn ghi tôi c a tôi, ch ng l anh tôi không có l i hay sao?

c Quan-Thánh gi n:

- Anh ng i c ng có t i, nh ng anh ng i là ng i không có h c, còn ng i là ng i c sách Thánh Hi n, ph i hi u l ngh a, bi t mà không làm, t i n ng g p ôi.

La-C ng t nh d y, m hôi m t y mình, lòng r t lo s , bèn áp thuy n v nhà. Trên ng v , thuy n g p s ng gió b m, La-C ng c ng ch u chung s ph n v i chi c thuy n, ch t chìm gi a lòng sông.

2) B d i i v i b trên, nh con cái i v i cha m , em i v i anh, h c trò i v i th y, thu c h i v i th ng c p... u ph i có lòng ph c tùng. Trong tr ng h p b c trên có ch sai, thu n theo s trái thì không úng nh ng can

gián s trái là m t l ph i, n u không can gián, b c trên mang ti ng b t ngh a, hay là xem b c trên nh ng i thù, u i ngh ch v i lý.

3) c thái-Th ng nói: “Ng i quân-t ph i l p c tr c, k là l p Ngôn và sau cùng là l p Công”. ó là tam b t-h c a ng i quân-t l i cho i. Còn nh dùng tinh th n và s c l c làm i u vô ích thì là m t s hoang phí. Nh ng ng i vi t sách báo khiêu dâm, sáng tác nh c y m , ch ng nh ng không có ích cho i, mà còn di h i cho th h sau. Th -N i-Am là ng i có h c v n uyên bác, vì không h p v i quan l i ng th i nên vi t truy n Th y-H , trong ó mô t c nh dâm d t c

Không bao lâu, sét ánh vào nhà của Yên- i n, hai vợ chồng u b sét ánh ch t. Trong mình của Yên- i n hi n ra b n ch “Ngu nhân b o thê”¹¹, thân của ng i v có b n ch “Hành gian vi o”¹².

2) Yêu và ghét là chuyện tình của loài người, nhưng nếu vì lợi ích riêng t hay lòng thiên v mà yêu ghét không úng, thì s mang h a. Nhưng i ch ng có v bé mà ghét v c , m gh ch th ng con mình mà ghét con ch ng... gia ình s b t hòa và d sinh h a.

☀ **Việt tịnh việt táo, kiêu thực kiêu nhân.**

[Thích nghĩa]

Chạy nhảy qua giếng và lò bếp, Nhảy qua thức ăn và đầu người.

Chú: N c và l a là hai y u t c n thi t trong cu c s ng hàng ngày. Gi ng có n c và Th n Gi ng ch s , lò b p có Th n Táo-Quân. Th c n nh ng c c rau qu u do Tr i t sinh ra nuôi ng i, khi nh y qua thì tr thành nh u . Trên thân của m i ng i u có Th n h m ng. Ch y nh y qua gi ng, lò b p, th c n và u ng i u xúc ph m n Tr i t, Th n-minh.

☀ **Tôn tử dọa thai, Hành đa ẩn tích.**

[Thích nghĩa]

Giết con phá thai, Hành động, việc làm thường ám muội bất chánh.

Chú: 1) Vì quan niệm trong nam kinh n ch nuôi trai mà gi t gái hay vì sinh con có t t mà không nuôi hay vì gia ình nghèo khó không s c nuôi... khi sinh

¹¹ Ng i ngu bên v c v

¹² Gian dâm tr m c p

ra hay còn trong bào thai mà thì gì thì. Ôi, h lang tuy hung d còn không n
th t con, lòng ng i l i n em c t nh c c a mình mà gì t sao! Th i i v n
minh, nam n bình ng, lòng ng i ch mu n h ng th mà không ngh n b n
ph n và trách nhi m, nam n vu t vòng l giáo, bi t bao nhiêu sinh m nh ch a
chào i thì ã b ch t oan. Ch ng t i l m sao. Mong sao nam n trong thiên h
hãy gi l ngh a mà tránh t i l i.

2) **Ấn** là lén lút, ám muội, qu quy t không cho ng i hay, **tích** là k d b t
chính. Nh ng gì mà không dám cho ng i th y, cho ng i hay, nh âm m u qu
k , tr m c p h i ng i, gian trá tà dâm... u là n tích. ó là hành ng ám
mu i c a k ti u-nhân, ng i quân-t không làm.

❁ **Hồi lap ca vũ, Sóc đán hiệu nô, Đôi Bắc thể thóa cập nhật, Đôi Táo ngâm
vịnh cập khóc.**

[Thích nghĩa]

**Múa hát vào những ngày cuối tháng và những ngày lap, Giận hờn phát cáu
vào ngày mồng một đầu tháng và mỗi lúc bình-minh, Quay mặt về phương
Bắc để hỉ mũi, khắc nhỏ, hay tiểu tiện, Ca hát và khóc lóc nơi nhà bếp.**

Chú: **Hồi** là ngày cuối tháng, **Lap** ch ng -l p. M ng m t tháng giêng là **Thiên
lap**, m ng n m tháng n m là **Địa lap**, m ng b y tháng b y là **Đạo-đức lap**, m ng
12 tháng 10 là **Dân-tuế lap**, m ng 8 tháng 12 là **Vương-hầu lap**. Nh ng ngày
l p này, là ngày kh o h ch công quá c a Thiên-th n. **Sóc** là ngày u tháng,
Đán là lúc bình minh.

Ca múa là s phóng ãng, d làm cho ng i tr nên phóng túng dâm d t, ngày
th ng còn nên tránh, hu ng chi trong nh ng ngày h i, l p có sóc án!

2) Sao B c- u phía B c và các vì sao khác u tri u h ng v phía này.
H ng v phía B c ch i r a, hay phóng u u ph m t i b t kính v i Tr i.

3) Nhà b p có Th n Táo-Quân. Ca hát, c i, khóc n i nhà b p, i v i Th n
Táo-Quân u b t kính.

☀ **Hựu dĩ Táo hỏa thiêu hương, Uế sài tác thực, Dạ khởi lỏa lộ, Bát-tiết hành hình.**

[Thích nghĩa]

Lấy lửa trong lò bếp để thắp nhang, Dùng củi ô uế để nấu ăn, Thức dậy trần truồng vào lúc tối, Thi hành hình phạt trong những ngày bát tiết.

Chú: 1) Sách *o g i l a c a* lò b p là Ph c-Long th (phân), không nên l y l a b p th p nhang, vì i v i Tiên Ph t không kính.

2) C i l y t ch b t-t nh, hay cây g y ã t ng ánh p ng i và v t u thu c u sài, không nên mang vào lò t.

3) Ban êm dù có tr ng hay không, u có Th n D -Du i tu n, nên khi th c d y ra ngoài, hay i ti u, u không th tr n tru ng.

4) Bát-ti t là L p-xuân, Xuân-phân, L p-h , H -chí, L p-thu, Thu-phân, L p-ông và ông-chí. Trong nh ng ngày bát-ti t, cõi trên xét v vi c thi n c a loài ng i, nên ng i c m quy n không nên thi hành hình ph t, và b t ph huynh không nên ánh p con em trong nh ng ngày này.

☀ **Thóa lưu-tinh, Chỉ hồng-nghê, Triếp chỉ tam-quang, Cử thị nhật nguyệt.**

[Thích nghĩa]

Khạc nhổ trước lưu-tinh, Lấy tay chỉ cầu-vòng, Thường dùng tay chỉ mặt trời, mặt trăng và các vì sao, Chăm trở nhìn mặt trời và mặt trăng.

Chú: 1) Lưu-tinh là nh ng vì sao d i cung i v .

2) Hồng-nghê là hai khí âm d ng c a Tr i t, H ng thu c d ng, Nghê thu c âm, Nghê h ng t ng h p mà thành c u v ng, th ng hay xu t hi n sau nh ng c n m a vào lúc mùa xuân.

3) Tam-quang là Nh t, Nguy t và Tinh. Ch cung Nh t là Thái-D ng Tinh-Quân, Ch cung Nguy t là Thái-Âm Tinh-Quân, Tinh tú tuy nhi u nh ng u do

Nh -Th p-Bát tú qu n. Kh c nh , phóng u , hay l y tay ch Nh t, Nguy t, Tinh-tú u là b t kính. (C ng nh ta l y tay ch tr c m t ng i, hay phóng u tr c m t ng i v y).

☀️ **Xuân nguyệt liệu lập, Đới Bắc ác mạ, Vô cố sát quy đả xà.**

[Thích nghĩa]

Dùng lửa hay tên để săn bắt loài thú vào mùa Xuân, Mặt hướng về phía Bắc nguyên rửa chửi thề, vô cố đánh rắn giết rùa.

Chú: 1) Mùa xuân là mùa sinh sôi nảy nở của loài cầm thú, ch ng nh ng không nên s n b n vào mùa này, ngay c ngày th ng c ng nên tránh. N lòng vì m t thú vui c a mình mà làm h i n loài thú hay sao?

2) Phía B c có Th n, không nên h ng v phía này kh c nh , phóng u , hay ch i ng i.

3) Rùa và r n là hai linh v t c a Huy n-Võ Tinh-Quân, r n vô c không c n h i ng i, rùa l i không ph i là loài v t có h i, n lòng nào sát h i mang t i

☀️ **Như thử đấng tội, Tư-Mệnh tùy kỳ khinh trọng, Đoạt kỳ kỷ toán, Toán tận tắc tử, Tử hữu dư trái nãi ương cập tử tôn.**

[Thích nghĩa]

Tất cả những tội ác kể trên, Thần tư-Mệnh tùy theo tội nặng hay nhẹ mà giảm đi tuổi thọ (nhẹ thì đoạt Toán, lớn thì đoạt Kỷ), Một khi tuổi thọ bị giảm hết rồi thì chết, Nếu như đã chết rồi mà tội hãy còn, thì phần dư lại con cháu phải chịu thế.

Chú: T “phi ngh a nhi ng” n “vô c sát quy ã xà” u là nh ng i u mà c Thái-Th ng khuyên ng i nên tránh. Thi n ác hai ngã u do tâm sinh, Th n Ti-M nh c n c vào t i ph m mà c n nh t hình ph t, t i ph m tuy nhi u

nh ng lu t Tr i lúc nào c ng công b ng, không khi nào s h . T i n ng tr không h t thì v con ph i ch u th , n u v con tr không h t thì s d i n ki p sau.

Nhà Ph t nói: “V n ban ái b t t u, duy h u nghi p tùy thân”. i ng i ng n ng i, lúc s ng thì tác oai tác quái, nhà c a tr m c n, vàng b c ch t y r ng , nh ng m t khi h i th t r i, ng i thân nh v con, v t quý nh châu báu u không th mang theo, ch có nghi p tùy thân, theo ta t ki p này sang ki p khác. Ng i th u hi u l Tr i, rõ lu t nhân qu , không khi nào ph ng i và i ng c v i o Tr i.

❁ Hựu chư hoành thủ nhân tài giả, nãi kế kỳ thê tử gia khẩu dĩ đương chi, tiêm chi tử táng.

[Thích nghĩa]

Còn như dùng thế lực để áp bức, hay dùng kế đoạt ngang tài sản của người, thì vợ con trong gia đình phải gánh chịu, mãi cho đến chết mới thôi.

Chú: T i n b c là v t ngoài thân, lúc sinh ra không mang n, khi ch t i r i c ng ch ng mang theo c. Ng i thân không ai b ng v con, l y sinh m nh c a v con i l y c a phi nghiã, ch ng d i l m sao!

📖 Hình-Trù là m t v quan i Hán, c vua sai s sang n c Cao-Ly. Khi măn nhi m tr v n c, n vùng Th n-S n g p vài ch c th ng gia ang chuy n hàng lên tàu. Hình-Trù n i lòng tham, sai lính gi trang thành k c p, o t h t hàng hòa và gi t h t oàn ng i buôn bán trong m t êm. V sau a con c a Hình-Trù là Hình-D ch theo V ng-K m u ph n, c gia t c u b chu đi.

❁ Nhược bất tử táng, tắc hữu thủy hỏa đạo tặc, di vong khí vật, tật bệnh khẩu thiệt chư sự, dĩ đương vong thủ chi trực.

[Thích nghĩa]

Nếu như không chết cũng gặp nạn thủy hỏa, trộm cắp, mất của hao tài, bệnh tật, hay chuyện thị phi, để đền bù lại tài vật đã lấy của người.

Chú: Tu i th c a ng i không y tr m, l i gây l i ph m t i mà t gi m phúc t n th . Trên i bi t bao nhiêu ng i lúc u phú quý, v sau thì b n ti n; Bi t bao nhiêu ng i ã t ng vang danh m t th i, n a i sau n m li t trên gi ng b nh mà không ng i h i han, con cháu b n-cùng liêu- o. ó ch ng ph i là lu t nhân qu hay sao. Phúc c ví nh èn d u, n u ch th p mà không ch thêm, m t khi d u c n thì s t t. Mu n c phú quý thì ph i tích c, mu n tích c, b c u là ph i tránh vì c ác và làm vì c thi n. Giàu sang ai c ng mu n, nh ng không ph i ai c ng có c, ch nh ng ng i có c m i gi c mà thôi. N u làm giàu theo con ng phi ngh a thì n n th y h a o t c, b nh t c s n vi ng, hay là b con cháu làm cho tán gia b i s n. Lu t Tr i lúc nào c ng phân minh.

☀ **Hựu uông sát nhân giả, thị dịch đao binh nhi tương sát dã.**

[Thích nghĩa]

Nếu như giết người chết oan, thì gặp nạn đao binh, tương sát lẫn nhau mà chết.

Chú: **Uông sát** là không c ý, t c là s ý gi t ng i. Nh ng i hành ngh y d c ch n b nh không úng, b c l m thu c làm cho b nh nhân b ch t, ng i hành ngh a-lý vì h c ngh ch a tinh, ào m d i huy t không úng cách, làm cho gia ình thân ch có ng i b ch t, hay quan tòa không c n th n k t án sai l m làm cho ng i m c t i ch t oan... u thu c u ng sát. Ph ng pháp tuy khác nhau, nh ng u h i ng i ch t oan. ã h i ch t ng i thì hình h a s theo sau. Nh ng ng i ch t vì l c n, hay vô c b ng i chém gi t, ki p tr c là ng i ã tu n h i ng i ch t oan.

📖 Th i L ng Võ- có v t ng Kh p- u-S , tinh thông tam-t ng, gi i lu t tinh nghiêm. Võ- m danh, m t hôm sai s gi i tri u v kinh thuy t pháp.

Khi S n, Võ- ang ánh c v i m t v i th n, ng g p c c a i ph ng trong th bí, Võ- n i h ngl n ti ng la lên: “Ta gi t ng i ây”. S gi hi u l m, cho r ng Võ- ra l nh gi t Kh p- u-S , nên d t s ra pháp tr ng x tr m.

Khi Võ- ánh xong bàn c , cho tri u Kh p- u-S vào thì s gi tâu r ng: “ ã ph ng m nh c a B -h chém u c a s r i”. L ng Võ- than khóc: “Tr m ã h i s r i, Tr m ã h i s r i”. Khóc xong, Võ- l i h i: “tr c khi ch t, s có nó l i gì ch ng?”

S gi áp: “S có nói: B n-t ng vô t i, ch vì ba ki p tr c, khi còn là sa-di, vì s ý cu c ch t m t con giun, con giun này là ti n thân ba ki p c a b -h , nên ki p này b b -h gi t”.

Vô ý gi t m t con giun mà còn g p qu báo nh th , hu ng chi gi t l m ng i. Nh ng ng i c m cán cân pháp lu t (lu t s , th m phán, quan tòa...) ph i ch ng nên th n tr ng trong vi c xét án?

☀ **Thủ phi nghĩa chi tài, thí như lậu-bô cứu cơ, chằm-tửu chỉ khát, phi bất tạm bão, tử diệt cập chi.**

[Thích nghĩa]

Lấy của phi nghĩa làm giàu, như ăn phải thịt tẩm thuốc độc để cầu no, uống rượu độc để chỉ khát, chẳng những không được no trong một lúc, mà lại còn nguy đến tính mạng nữa.

Chú: Lậu-bô là th t có t m thu c c, Chằm-tửu là lo i r u c c c. n l u- bô c u ói, nh ng ói ch a h t thì ng i trúng c mà ch t. U ng ch m-t u ch khát, khát ch a h t thì m ng ã ô hô. C a phi ngh a c ng th , ch là c a t m th i, m t khi h a n thì c a c ng m t và ác báo c ng theo sau, hay là c a ch a c h ng thì m nh ã m t. Siêng n ng c n ki m là m t ph ng pháp làm giàu, n u nh m nh c y u thua, thì k x o trá lúc nào c ng phú quý và ng i th t thà lúc nào c ng b n ti n, k ác luôn luôn h n ng i hi n. Ng i mu n nh v y nh ng Tr i không cho, vì cán cân thiên-ly lúc nào c ng cân b ng.

❁ **Phù tâm khởi u thiện, thiện tuy vị vi, nhi Cát-Thần dĩ tùy chi, Hoặc tâm khởi u ác, ác tuy vị vi, nhi Hung-Thần dĩ tùy chi.**

[Thích nghĩa]

Nếu trong tâm có lòng hành thiện, dù việc thiện chưa làm, nhưng Cát-Thần đã theo sau, Còn như trong tâm nuôi lòng ác, dù việc ác chưa làm, nhưng Hung-Thần đã theo sau.

Chú: Cát-Thần là Thần gieo phúc lành, Hung-Thần là Thần giáng tai họa. Kinh Phật vì thế: “Vạn pháp đều do tâm sinh, vạn pháp đều do tâm diệt”. Tâm là căn nguyên của tất cả ác và cũng là ngu nhân của phúc lành. Tâm niệm tốt thì lòng sáng và ngược lại thì lòng tối tăm và Cát-Thần theo sau hộ trì. Tâm sinh ác thì lòng tối tăm không sao và Hung-Thần theo sau làm hại.

📖 Khi Thầy có An thiền sư trụ trì chùa Thành-Thái, một hôm trong lúc thiền định thấy hai vị sư trong chùa đi vào lan can nói chuyện với nhau. Lúc đó có Thiên-Thần đứng nghe pháp, nghe xong trong chớp mắt thì đi mất, một lúc sau thấy có ác quỷ đứng nhìn hai ngài. Thiền sư cảm thấy kỳ lạ, bèn triệu hai vị sư tới hỏi nguyên do. Hai vị sư đáp: Lúc đó hai ngài bàn về Phật pháp, sau đó nói về tình bạn.

Li nói chuyện đi tu hành cần thận trọng và y mà còn có chướng ngại, huống chi ngài thiền, há không cần thận trọng sao!

📖 Ngày nọ Thầy đi ngang qua chùa Âm Vân ở huyện Thanh, cảnh tượng mênh mông đạo nhân nhà sư rất đông. Khi đi ngang một am, am chủ là Ông Hiền-Viên đứng lúc tụng kinh, bỗng thấy có kho báu hai ba trăm nghìn vàng thỏi, một mẻ dĩa ngọc báu theo Thầy. Am chủ cảm thấy lạ, muốn đi xem xét tình hình, nghe xong vài phút giây thấy Thầy quay trở về, lúc đó quỷ cũng biến mất, theo sau Thầy là một người áo mũ khăn, tay cầm cờ xí và hoa lư theo Thầy về chùa rất hoan hỷ. Hòa-thiền sư em vì cảm thấy kỳ lạ cho Thầy hay. Thầy nói:

- Lúc đó ta thấy Âm Vân rất đông người, càng nghe càng gần hơn là nghe tiếng tụng kinh rất nhiều, nên cảm đạo nhân nhà sư rất đông. Khi về chùa thấy con cháu Âm Vân cùng với người già, lòng dấy nghi ngờ, nghe nói tuy Âm Vân có phật, nhưng người già cùng với con cháu Âm Vân đều có tội, nên ta gọi sư em

thì c gia ình Mâu s ch u kh , c n gi n vì th mà l ng d u, nên quay u tr l i và b ý nh gi t ng i.

Hòa-Th ng nói v i T -Th c:

- B n-t ng chúc m ng cho các-h , hi u vi c ngh a mà b oán thù, trên có Th n-Minh giám sát, phúc c a các-h sau nay s không nh .

úng v i l i hòa-th ng ã nói, con cháu c a T -Th c v sau u hi n t.

❁ Kỳ hữu tăng hành ác sự, hậu tự cải hối, chư ác mạc tác, chúng thiện phụng hành, cứu cứu tất hộ cát khánh, sở vi chuyển họa vi phúc dã.

[Thích nghĩa]

Nếu như trong quá khứ đã từng làm chuyện ác, sau biết hối cải, bỏ việc ác không làm, một lòng hành thiện, không bao lâu những điều may mắn tự nhiên sẽ đến. Đó là chuyển họa thành phúc.

Chú: Trên i, ng i làm vi c ác nhi u h n là làm vi c thi n là b i vì th phi không rõ, lý l b t minh. M t ng i tuy ã t ng hành ác, n u bi t h i c i mà hành thi n, t c là ng i hi n. Cho nên c Thái-Th ng v ch ra m t con ng cho nh ng ng i ã t ng l m ng l c l i tr v con ng chính, b ng cách n n n sám h i. Sám là em vi c l m l i bày ra cho ng i hay mà không d u di m, h i là h i c i, s a i và s không bao gi tái ph m. N u ch sám mà không h i thì l i v n ph m và t i v n còn, khó r i b ác mà c p b n thi n.

📖 A-Na-Lu t là m t trong m i i -t c a c Ph t Thích-Ca. T i n ki p c a ng i A-Na-Lu t là m t tên c p, m t êm i vào chùa tr m , g p lúc m t ng n òn d u s p t t, bèn rút tên ra khêu b c òn. Khi v a khêu xong, ng n òn t a ra hào quang chi u kh p b n ph ng. Ngài ho ng s , hai chân nh m c cánh ch y ra kh i chùa. T ó n n n sám-h i b ngh tr m c p mà tu hành.

☼ **Cố cát-nhân ngữ thiện, thị thiện, hành thiện. Nhất nhất hữu tam thiện, tam niên Thiên tất giáng chi phúc. Hung-nhân ngữ ác, thị ác, hành ác. Nhất nhất hữu tam ác, tam niên Thiên tất giáng chi họa. Hồ bất miễn nhi hánh chi!**

[Thích nghĩa]

Cho nên lời nói của Thiện-nhân đều tốt()-8

làm b n thì h a s không n, không có h a t c là c phúc. Ng c l i, l y ác làm b n thì t chu c l y h a v y. Kinh D ch vi t: “Thi n b t tích b t túc d thành danh, ác b t tích b t túc d di t thân”. Mu n nên danh thì ph i tích c, mu n tránh h a thì ph i b ác mà không làm. L i nói c a Thánh-nhân là khuôn vàng th c ng c v n i không sai, há không g ng mà theo hay sao!

Cảm-Ứng-Thiên

Hiệu-Nghiệm Lục

↳ Ông Tinh-Hur, người Tiên-Đường, thường trì tụng Cảm-Ứng-Thiên và có lòng phát tâm ấn tống, nhưng tâm-nguyện chưa được toại thì đã qua đời. Người con là Ông-Nguyên, tuổi tuy còn nhỏ, nhưng chịu ảnh hưởng của thân-phụ, sớm chiều đều đọc kinh, khi cha mất, bèn bán đi một phần gia sản của người cha, đồng thời khuyên những nhà hảo-tâm quyên tiền cùng nhau ấn tống một vạn quyển Cảm-Ứng-Thiên.

Một hôm Ông-Nguyên nằm mơ thấy người cha đến nói:

- Con chẳng những nói chí của cha, lại còn khuyên người phát tâm cùng nhau ấn tống Cảm-Ứng-Thiên, nay cha đã được thăng lên Thiên-Đàng, mẹ con cũng tăng thêm tuổi thọ. Còn con và những người phát tâm ấn tống, đều được ghi công vào sổ tịch nơi Thiên-Tào.

Về sau, quả đúng như lời của người cha nói trong mộng, thân-mẫu của Ông-Nguyên sống đến 90 tuổi mới qua đời. Ông-Nguyên và những người quyên tiền in kinh đều được phú quý.

↳ Ở Tùng-Giang có người Trương-Đức-Bổ, hàng ngày đều tụng niệm Cảm-Ứng-Thiên. Đến tuổi già, tự tay chép lấy hai quyển chia cho hai người con mỗi người một quyển và dặn rằng:

- Đây là gia tài của cha chia cho hai con, đạo làm người và làm giàu đều ở trong cuốn Cảm-Ứng-Thiên này. Mong hai con hãy giữ lấy và làm theo lời trong kinh dạy.

Hai người con hỏi:

- Sách của Thánh Hiền đâu có dạy người phương pháp làm giàu đâu?

Trương-Đức-Bổ đáp:

- Trong kinh viết: “Toán giảm tắc bản hao” là chỉ về sự bản-cùng, và “Phước lộc tùy chi” chỉ vì phú quý của người. Đó chẳng phải là dạy người cách buôn bán hay sao?

Hai người con nghe lời dạy của cha, hành trì theo lời dạy trong Cảm-Ứng-Thiên. Về sau hai anh em lập gia thất, con cái đều hiển đạt.

↳ Dương-Thủ-Nghiệp, người Hà-Giang, tuổi 60 mà vẫn chưa con, thường lo âu không người nói dối tông-đường. Tình cờ đọc Cảm-Ứng-Thiên, thấy câu “Họa phúc vô môn duy nhân tự triệu”, bèn hành trì theo lời kinh, tu đức tích thiện và ra ti

những tránh được nạn thủy hỏa, trộm cướp, khổ ách bệnh hoạn, sau này con cháu cũng được hưởng phúc”

↳ Tiên-sĩ Thâm-Cầu, vợ Hạng thị có mang bệnh nặng, ông phát tâm sao chép Cảm-Ứng-Thiên in thành quyển nhỏ để người có thể bỏ túi tiện bề tụng niệm. Kinh in xong vừa giao đến nhà thì Hạng thị lâm bồn, mẹ con đều bình yên.

↳ Hà-Duật người Tiền-Đường tỉnh Chiết-Giang, mỗi ngày tụng trì kinh Cảm-Ứng, người cha cũng không hay.

Người cha là Lan-Tinh một hôm nằm mơ thấy một người già nói với ông rằng: Con của ông phụng hành Cảm-Ứng-Thiên rất tinh tiến, khoa cử năm nay sẽ được đỗ đạt. Khi tỉnh dậy ông tìm đến phòng sách của người con, quả nhiên thấy quyển Cảm-Ứng-Thiên trên bàn học.

Năm đó Hà-Duật quả nhiên thi đậu, ứng với lời của người già trong mộng.

0

Tri mệnh và lập mệnh

Vương-Phụng-Nghi thiện-nhân nói: Mệnh có Túc-Mệnh, Âm-Mệnh và Thiên-Mệnh.

- Túc-Mệnh: Là sự bần-cùng, phú-quý, thọ yếu của kiếp này. Nếu như kiếp trước tích đức hành thiện, thì kiếp này sẽ được hưởng phúc. Đó là người có túc-mệnh tốt. Trái lại, người có túc-mệnh xấu thì phải chịu cảnh bần-cùng, long đong, hoặc là mang bệnh tật... đều là do nghiệp đã tạo từ kiếp trước, nên kiếp này phải chịu lấy. Đó là luật nhân-quả. Kinh Phật chép: “Muốn biết nhân của kiếp trước, thì xem quả chịu trong kiếp này; muốn biết quả của kiếp sau, thì hãy xem hành vi và việc làm của kiếp này”.

- Âm-Mệnh: Là phần tập-tính xấu có từ hậu-thiên, như Tửu, Sắc, Tài, Khí, do sự tiêm nhiễm từ hoàn cảnh bên ngoài, đều thuộc phần âm-mệnh.

- **Thiên-Mệnh**: Là bản tính tiên-thiên do Trời phú. Sách Trung-Dung viết: “Thiên mệnh chi vị tính”, Tính này chí-thiện vô ác, Thánh phàm như nhau, hàm chứa ngũ-đức là Nhân, Lễ, Nghĩa, Trí, Tín.

Túc mệnh tốt hay xấu là do nhân đã tạo từ kiếp trước. Anh chị em sinh đôi, nhưng số mệnh của hai người đều khác biệt nhau, luật nhân-quả có thể giải thích được sự khác biệt này.

Phần âm-mệnh là những tập tính xấu tiêm nhiễm từ hậu-thiên, có hại cho phần túc-mệnh và thiên-mệnh. Nếu như một người có được phần túc-mệnh tốt, nhưng hay cờ bạc rượu chè, cậy thế hiếp người... tự nhiên sẽ làm hại đến phần túc-mệnh mà giảm đi hồng-phúc và tuổi thọ của kiếp này, đồng thời cũng tạo nên nghiệp sẽ phải chịu trong kiếp sau. Trái lại, đối với người có túc-mệnh xấu, cũng không nên than van oán trách, mà phải nghĩ rằng mình không bằng người đều là do đã trồng nhân xấu, hãy an phận với số mạng của mình và phải tích đức hành thiện, sau này sẽ được Trời giáng phúc.

Thánh-nhân không có phần âm-mệnh, vô tâm với túc-mệnh, xem giàu nghèo, thọ yếu như là một giấc mộng không thực, nên an bản lạc đạo, tu tâm dưỡng tính để phát huy bản tính tiên-thiên là lương-tri lương-năng đến mức chí-thiện. Đức Khổng-Tử nói:

“Bất tri mệnh vô dĩ vi quân-tử”. Bất tri mệnh, chạy theo đường dục vọng, thuộc kẻ phàm phu. Bỏ phần âm-mệnh, tu phần túc-mệnh, là đáng trọng-phu. Tri mệnh và biết lập mệnh là người quân-tử vậy.

